

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Łódzkie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

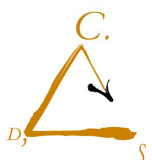

Uczniowie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach

-

Raport z badań

Kraków, kwiecień 2009 r.

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

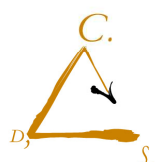
96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

Spis treści:

I Wstęp	6
1.1 Cele badania oraz metodologia jego realizacji.....	7
1.2 Charakterystyka próby	10
II Wyniki badań	15
2.1 Motywy wyboru szkoły i jej ocena	15
2.2. Jakość kształcenia i perspektywa kontynuowania nauki.....	23
2.3. Dotychczasowe doświadczenia związane z pracą.....	36
2.4. Oczekiwania i możliwości dotyczące przyszłej pracy	41
2.5 Podejście do życia.....	73
2.6 Kompetencje kluczowe	76
2.7 Podsumowanie	86
III Aneks – kompetencje szczegółowe.....	92
3.1 Zespół Szkół Zawodowych nr 1.....	93
3.1.1 Zasadnicza szkoła zawodowa	93
3.1.2 Technikum	97
3.1.3 Liceum profilowane.....	102
3.2 Zespół Szkół Zawodowych nr 2.....	104
3.2.1 Zasadnicza szkoła zawodowa	104
3.2.2 Technikum	110
3.3 Zespół Szkół Zawodowych nr 3.....	112
3.3.1 Technikum	112
3.4 Zespół Szkół nr 4	115
3.4.1 Liceum profilowane.....	115
 Załącznik nr 1 - Kwestionariusz ankiety audytoryjnej.....	117
Załącznik nr 2 - Kwestionariusz badający szczegółowe kompetencje zawodowe	126

Spis tabel i wykresów:

Tabela 1. Zawody i profile kształcenia w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych.	11
Tabela 2. Uczniowie o podobnych tradycjach zawodowych w rodzinie.....	12
Tabela 3. Typ szkoły a wykształcenie rodziców, ...	13
Wykres 1. Wykształcenie rodziców a płeć uczniów	14
Tabela 4. Motywy wyboru szkoły.....	15
Tabela 5. Motywy, jakimi kierowali się uczniowie przy wyborze danej szkoły [w%].....	17
Tabela 6. Motywy jakimi kierowali się uczniowie przy wyborze danego typu szkoły [w %].....	17
Tabela 7. Motywy wyboru szkoły a płeć.	19
Wykres 2. Ogólna ocena a typ szkoły	20
Tabela 8. Ocena szkoły. Wartości średnie na skali 1-5	21
Tabela 9. Ocena szkoły a zawód. Wartości średnie na skali 1-5	22
Wykres 3. Ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych pod względem przygotowania do pracy zawodowej.....	23
Tabela 10. Pozytywne oceny teoretycznych przedmiotów zawodowych w woj. podkarpackim i świętokrzyskim	24
Wykres 4. Ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych a zawód.....	26
Tabela 11. Praktyki zawodowe organizowane w szkole lub przez szkołę	27
Wykres 5. Oceny przydatności praktyk zawodowych wśród ogółu uczniów.	28
Tabela 12. Średnia ocena praktyk zawodowych	28
Wykres 6. Ocena zajęć praktycznych w poszczególnych szkołach	29
Tabela 13. Średnia ocena przydatności praktyk zawodowych	30
Wykres 7. Zamiar kontynuowania nauki wśród uczniów różnych typów szkół	32
Tabela 14. Chęć kontynuowania nauki – porównanie sytuacji w Skierniewicach i w skali kraju.	32
Tabela 15. Preferencje dotyczące kontynuowania nauki wśród uczniów poszczególnych szkół.....	33
Tabela 16. Preferencje dotyczące kontynuowania nauki wśród uczniów poszczególnych szkół a zawód.....	34
Tabela 17. Preferencje dotyczące kontynuowania nauki a wykształcenie rodziców	35
Wykres 8. Praca podejmowana przez uczniów w ostatnim roku	37
Tabela 18. Praca zarobkowa podejmowana w ciągu ostatniego roku przez uczniów w poszczególnych typach szkół.....	37
Wykres 9. Praca zarobkowa uczniów reprezentujących poszczególne zawody/profile	39
Wykres 10. Związek pomiędzy charakterem pracy a zawodem w jakim kształcą się uczniowie	40
Tabela 19. Preferencje uczniów dotyczące miejsca przyszłej pracy	41
Tabela 20. Preferencje uczniów dotyczące miejsca przyszłej pracy a zawód [%]	42
Wykres 11. Preferencje uczniów dotyczące miejsca przyszłej pracy a płeć [w %]	43
Tabela 21. Najbardziej popularne miejsca przyszłej pracy	44
Wykres 12. Czas potrzebny uczniom na znalezienie pracy po szkole	45
Tabela 22. Czas potrzebny uczniom na znalezienie pracy po szkole a typ szkoły.....	45
Tabela 23. Czas potrzebny uczniom różnych szkół na znalezienie pracy po szkole.....	46
Tabela 24. Czas potrzebny uczniom różnych zawodów/profilu na znalezienie pracy po szkole.....	47
Wykres 13. Czas potrzebny na znalezienie pracy po szkole a płeć [w%]	48
Tabela 25. Szansa na znalezienie pracy w zawodzie w ciągu czterech miesięcy.....	49
Tabela 26. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie a motyw wyboru szkoły.....	51
Tabela 27. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie a ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych.....	51
Tabela 28. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie a ocena szansy na znalezienie pracy w zawodzie w ciągu czterech miesięcy	52
Tabela 30. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie/profilu w każdej kategorii zawodowej.....	53
Tabela 31. Chęć podjęcia pracy po ukończeniu szkoły w różnych typach szkół	55
Tabela 32. Chęć podjęcia pracy zaraz po ukończeniu szkoły a zawód	55

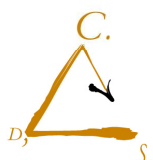
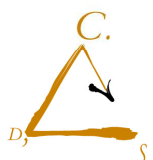

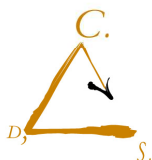
Tabela 33. Zamiar kontynuowania nauki a zamiar podjęcia pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły	57
Tabela 34. Sposoby poszukiwania pracy	57
Wykres 14. Sposoby poszukiwania pracy wśród uczniów różnych typów szkół.....	58
Wykres 15. Sposoby poszukiwania pracy wśród chłopców i dziewcząt.....	59
Tabela 35. Czynniki najbardziej ułatwiające znalezienie pracy.....	60
Wykres 15. Czynniki istotne podczas szukania pracy w opinii uczniów z różnych typów szkół	61
Wykres 16. Przygotowanie uczniów do zadań związanych z poszukiwaniem pracy	62
Wykres 17. Przygotowanie uczniów do zadań związanych z poszukiwaniem pracy w danym typie szkół.....	63
Tabela 36. Ocena przygotowania uczniów do zadań związanych z poszukiwaniem pracy –porównanie sytuacji na Podkarpaciu i w Skierniewicach	64
Tabela 37. Przygotowanie uczniów do wykonania zadań związanych z poszukiwaniem pracy.....	65
Tabela 38. Odsetek uczniów, którzy są przygotowani do wykonania danego zadania	66
Wykres 18. Przygotowanie do wykonania zadań związanych z poszukiwaniem pracy a płeć	67
Tabela 39. Oczekiwania finansowe uczniów	68
Wykres 19. Aspiracje finansowe uczniów w poszczególnych szkołach.....	70
Wykres 20. Aspiracje finansowe uczniów a wykształcenie rodziców	71
Tabela 40. Aspiracje finansowe uczniów a zawód/profil.....	72
Wykres 21. Opinia na temat sukcesu i porażki w życiu – wyniki badań CBOS	73
Wykres 22. Stosunek do przyszłości [skala 0-10].....	74
Wykres 23. Opinia na temat sukcesu i porażki w życiu [skala 0-10].....	75
Wykres 24. Podejście do życia a płeć [skala 0-10].....	76
.....	76
Wykres 25. Średnie oceny trudności wykonania zadań stawianych przed uczniami [skala 1-7].....	82
Tabela 41. Średnie oceny trudności wykonania zadań a typ szkoły	83
Tabela 42. Średnie oceny trudności wykonania zadań w poszczególnych szkołach [skala 1-7].....	84
Wykres 26. Średnie oceny trudności wykonania zadań a płeć [skala 1-7].....	85
.....	85
Tabela 43. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu ogrodnik.....	93
Tabela 44. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu cieśla.....	94
Tabela 45. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu murarz.....	95
Tabela 46. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu monter instalacji i urządzeń sanitarnych	95
Tabela 47. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu posadzkarz	96
Tabela 48. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik budownictwa	97
Tabela 49. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik urządzeń sanitarnych.....	98
Tabela 50. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik ochrony środowiska	99
Tabela 51. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik ogrodnik	100
Tabela 52. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik architektury krajobrazu	101
.....	101
Tabela 53. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów profilu kształtowanie i ochrona środowiska	102
Tabela 54. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu kucharz małej gastronomii.	104
Tabela 55. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu sprzedawca	105
Tabela 56. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu fryzjer	105
Tabela 57. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu cukiernik	106
Tabela 58. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu mechanik pojazdów samochodowych.....	107
Tabela 59. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu elektromechanik pojazdów samochodowych.....	108

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 60. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu stolarz	109
Tabela 61. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik mechanik	110
Tabela 62. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik telekomunikacji	111
Tabela 63. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik ekonomista	112
Tabela 64. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik handlowiec	113
Tabela 65. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik hotelarstwa	114
Tabela 66. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów profilu socjalnego	115
Tabela 67. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów profilu usługowo-gospodarczego	115

I Wstęp

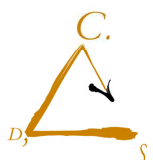
Niniejszy raport powstał w oparciu o badania przeprowadzone w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”, nr WND-POKL.09.02.00-10-006/08 realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* i Działania 9.2 *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*. Projekt jest finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa.

Zespół projektu tworzą: Ada Kopeć – kierownik projektu, Marta Makowska i Karolina Wójcik - asystentki projektu oraz eksperci:

- Cezary Ułasiński (ekspert kluczowy), Dagmara Bieńkowska, Justyna Szymańska – eksperci w dziedzinie badań społecznych i analiz związanych z rynkiem pracy, szkolnictwem zawodowym i kształceniem ustawicznym (m.in. badania ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w woj. świętokrzyskim, podkarpackim, zachodniopomorskim; analizy otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego placówek doskonalenia nauczycieli i wojewódzkich bibliotek pedagogicznych); eksperci planowania i zarządzania strategicznego (m.in. „Małopolski Protokół na Rzecz Kształcenia Ustawicznego”) oraz budowania partnerstwa między instytucjami sektorów publicznego i biznesowego;
- dr Szymon Czarnik, dr Marcin Kocór, dr Tomasz Małyk – socjologowie, pracownicy naukowcy Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Wydziału Nauk Społecznych Stosowanych Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie. Eksperci w dziedzinie ilościowych badań społecznych i rynkowych; konsultanci w zakresie przygotowania i realizacji projektów badań, tworzenia narzędzi badawczych i statystycznej analizy danych.

Realizację projektu wspierają także eksperci w dziedzinie edukacji i kształcenia zawodowego: Marek Filipczyk, Tadeusz Wicki i dr Jerzy Lackowski.

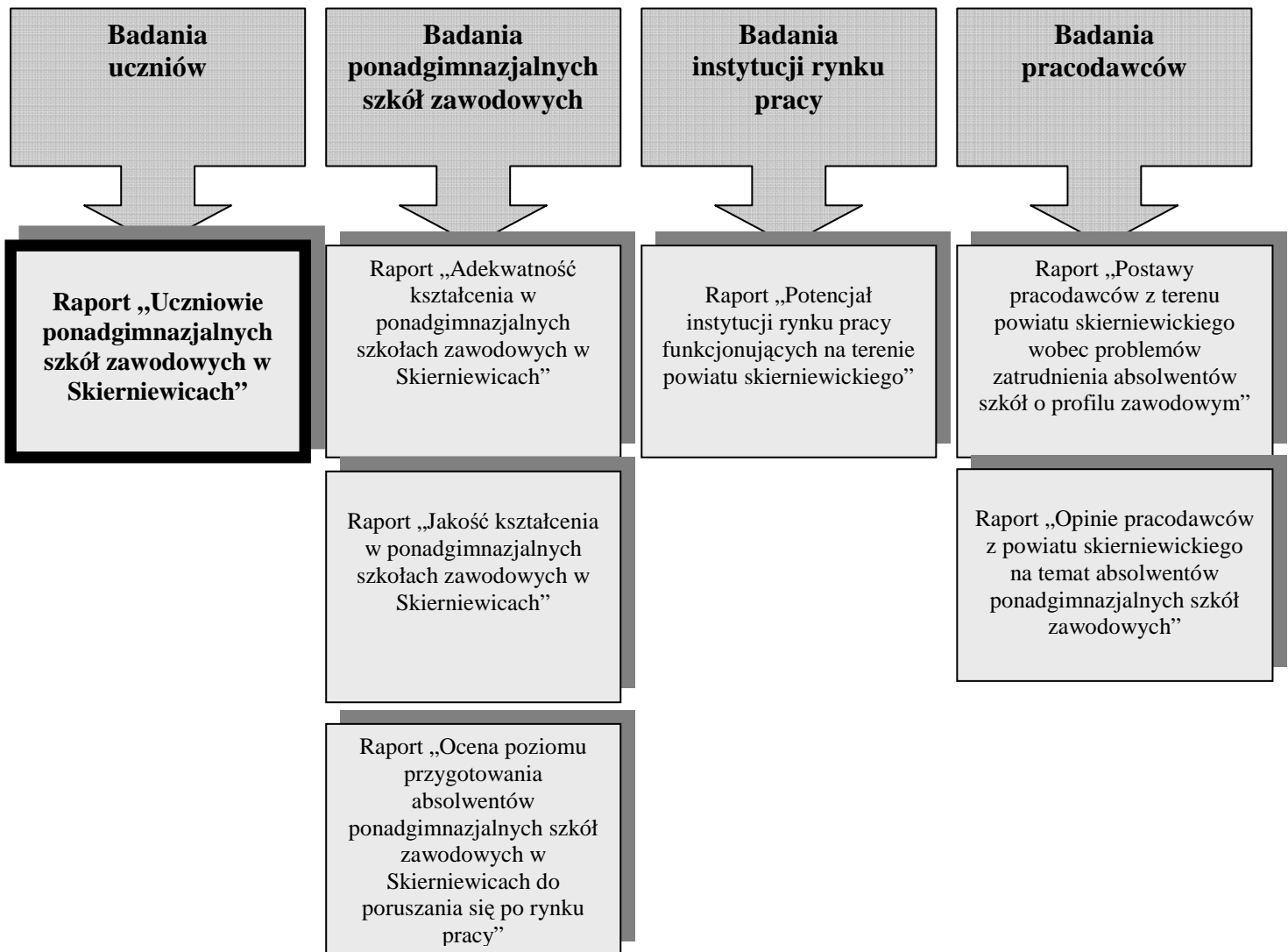
Opiekę merytoryczną nad raportem podsumowującym badanie uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych objął dr Tomasz Małyk. Szczegółowy opis projektu znajduje się na stronie internetowej www.cds.krakow.pl, w dziale *Aktualności*.

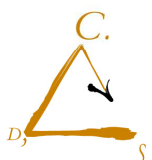

1.1 Cele badania oraz metodologia jego realizacji

Badanie uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, obok badań samych szkół, instytucji rynku pracy i pracodawców, stanowiło jeden z etapów procesu badawczego zaplanowanego w ramach realizacji projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”.

Głównym celem przeprowadzonego badania było poznanie planów i aspiracji – zarówno edukacyjnych jak i zawodowych – uczniów ostatnich klas skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, a także stopnia ich przygotowania do wejścia na

rynek pracy. Cele szczegółowe, jakie przyświecały badaniu, dotyczyły uzyskania wiedzy na temat następujących kwestii dotyczących uczniów:

- ogólnej oceny szkoły;
- motywów wyboru szkoły;
- oceny zajęć teoretycznych i praktycznych;
- planów edukacyjnych;
- doświadczeń z pracą zarobkową;
- planów, preferencji i przewidywań dotyczących przyszłej pracy zarobkowej;
- subiektywnej oceny przygotowania do poszukiwania pracy;
- sposobów poszukiwania pracy oraz opinii na temat czynników ułatwiających jej znalezienie;
- aspiracji finansowych;
- poziomu opanowania kompetencji kluczowych i zawodowych;
- podejścia do życia.

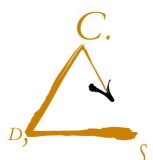
Obszary owe przyjęto w oparciu o konsultacje przeprowadzone z ekspertami, analizę literatury oraz doświadczenia badawcze autorów pochodzące z realizacji innych projektów¹

Badaniami objęto wszystkie ponadgimnazjalne szkoły zawodowe w Skierniewicach, wchodzące w skład czterech zespołów szkół:

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego (ZSZ nr 1);

Najstarsza szkoła zawodowa w mieście, która swoje początki wywodzi od założonej w 1924 r. przez miasto Skierniewice szkoły rzemiosł dla chłopców. W obecnym budynku funkcjonuje od 1968 roku. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr inż. Mieczysław Dukaczewski. W skład zespołu wchodzi: Technikum – kształcąca w kierunkach technik budownictwa technik ochrony środowiska, technik urządzeń sanitarnych, technik ogrodnik, technik architektury krajobrazu, Zasadnicza Szkoła Zawodowa – kształcąca w zawodach ogrodnik, cieśla, murarz, posadzkarz, monter instalacji i urządzeń sanitarnych oraz Liceum Profilowane, kształcąca w profilu kształtowanie środowiska.

¹ „Mapa Monitorująca Szanse na Pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa świętokrzyskiego (MMSP)” i „Indeks Gotowości Rynkowej - nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)”, projekty realizowane w ramach Priorytetu 2 ZPORR - Działanie 2.1.

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 im. Chor. Józefa Paczkowskiego (ZSZ nr 2);

Jedna ze starszych szkół w mieście, popularny „Mechanik”. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr Roman Fitulski. W skład zespołu szkół wchodzi: Technikum – kształcące w kierunkach: technik mechanik i technik telekomunikacji, Zasadnicza Szkoła Zawodowa – kształcąca w zawodach kucharz małej gastronomii, fryzjer, sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, stolarz, piekarz, cukiernik oraz Liceum Profilowane, kształcące w profilu mechatronicznym.

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 im. Wincentego Rzymowskiego (ZSZ nr 3);

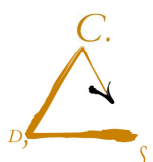
Historia szkoły sięga 1923 r., kiedy to decyzją Ministerstwa Oświaty powstała w Skierniewicach społeczna Szkoła Handlowa. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr Henryk Kobyłecki. W skład zespołu wchodzi: Technikum – kształcące w kierunkach: technik ekonomista, technik handlowiec, technik hotelarstwa, technik organizacji usług gastronomicznych oraz Liceum Ogólnokształcące.

- Zespołu Szkół nr 4 (ZS nr 4).

Dawna szkoła przyzakładowa, powstała w latach siedemdziesiątych. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr Ewa Karwat. W skład zespołu wchodzi: Liceum Profilowane – kształcące w profilach socjalnym, usługowo-gospodarczym i zarządzanie informacją, Liceum Ogólnokształcące oraz Gimnazjum.

Badanie miało charakter ilościowy. Zastosowano w nim technikę ankiety audytoryjnej – jest to najefektywniejsza technika w przypadku badań uczniów – umożliwia jednoczesne przebadanie całej klasy, co znacznie skraca czas (a zatem zmniejsza koszty) przedsięwzięcia. Badanie zrealizowano w okresie od grudnia 2008 r. do stycznia 2009 r. ostatnich oddziałów publicznych ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w powiecie skierniewickim grodzkim. Objęto nim uczniów wszystkich. Uzyskano 400 wypełnionych ankiet, co odpowiadało założonej liczebności próby. Co więcej, należy w tym miejscu podkreślić, że udało się w ten sposób przebadać 85% całkowitej populacji uczniów ostatnich klas ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach, liczącej 473 osoby.

Narzędziem zastosowanym w badaniu był kwestionariusz ankiety audytoryjnej, gwarantujący wysoki stopień standaryzacji danych. Przed przeprowadzeniem właściwych badań, narzędzie poddano pilotażowi, który umożliwił dokonanie niezbędnych poprawek, a także wybór, spośród trzech wersji, stosowanych w jednym z pytań skal. Kwestionariusz składał się z bloków pytań, odpowiadających wymienionym powyżej szczegółowym celom badania (wzór

narzędzia badawczego znajduje się w załączniku do niniejszego raportu). Kwestionariusze wypełniane były przez uczniów osobiście podczas jednej z lekcji, pod nadzorem przeszkolonego ankietera, który służył respondentom wszelkimi niezbędnymi wyjaśnieniami. Badania przebiegły bez zakłóceń, uczniowie chętnie wypełniali ankiety i wykazywali zainteresowanie poruszaną w nich tematyką.

By wzbogacić diagnozę sytuacji szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach o kontekst porównawczy, prezentując wyniki badań uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach, tam, gdzie to możliwe, starano się odnosić je do rezultatów podobnych badań. Wykorzystano w tym celu:

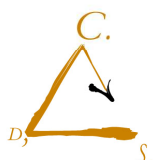
- raport z badań „Młodzież 2008”, przeprowadzonych przez CBOS na ogólnopolskiej próbie uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych;
- wyniki badań uczniów oraz absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, przeprowadzonych w ramach zrealizowanych przez Centrum Doradztwa Strategicznego projektów „Indeks Gotowości Rynkowej” oraz „Mapa Monitorująca Szanse na Pracę” – badania objęły młodzież z województw: podkarpackiego oraz świętokrzyskiego (okres realizacji: grudzień 2005 r.-styczeń 2006r. oraz marzec-kwiecień 2006r. – badania uczniów; marzec-kwiecień 2007r. – badania absolwentów).

1.2 Charakterystyka próby

Badania prowadzone w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych objęły 400 uczniów ostatnich klas z:

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 – 157 uczniów;
- Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 – 110 uczniów;
- Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 – 90 uczniów;
- Zespołu Szkół nr 4 – 43 uczniów.

Uczniowie czterech Zespołów Szkół reprezentowali 24 zawody/profile kształcenia (Tabela 1).

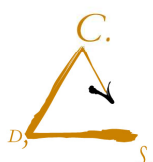

Tabela 1. Zawody i profile kształcenia w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych.

Szkoła	Typ szkoły		
	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Liceum profilowane
Zespół Szkół Zawodowych nr 1	technik ochrony środowiska	26	
	technik architektury krajobrazu	21	
	technik ogrodnik	33	
	technik urządzeń sanitarnych	11	
	cieśla		3
	monter instalacji i urządzeń sanitarnych		6
	posadzkarz		12
	technik budownictwa	21	
	murarz		5
	kształtowanie i ochrona środowiska		
Zespół Szkół Zawodowych nr 2	mechanik pojazdów samochodowych		17
	technik telekomunikacji	23	
	elektromechanik pojazdów samochodowych		11
	technik mechanik	26	
	sprzedawca		12
	stolarz		4
	kucharz małej gastronomii		4
	fryzjer		10
cukiernik		3	
Zespół Szkół Zawodowych nr 3	technik handlowiec	19	
	technik ekonomista	45	
	technik hotelarstwa	26	
Zespół Szkół nr 4	profil socjalny		19
	profil usługowo gospodarczy		24

Wśród 400 uczniów biorących udział w badaniu, co trzeci wskazał, że ktoś z jego rodziny pracuje lub pracował w zawodzie, którego on sam aktualnie się uczy (34,4%). Dla 10,4% uczniów jest to rodzic, dla 4,1% rodzeństwo, a dla 19,9% ktoś z dalszej rodziny. Praktycznie w każdym zawodzie znaleźć można ucznia, który kontynuuje „tradycję rodzinną” (Tabela 2), wśród analizowanych kategorii zawodowych są jednak mniej lub bardziej rodzinne profesje.

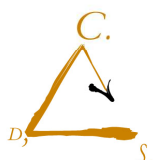
Zawody o stosunkowo najliczniejszych frakcjach uczniów, u których ktoś z rodziny (rodzic, rodzeństwo lub członek dalszej rodziny) pracuje w tym samym fachu to:

- murarz;
- stolarz;
- technik budownictwa;
- technik urządzeń sanitarnych;
- mechanik pojazdów samochodowych.

Tabela 2. Uczniowie o podobnych tradycjach zawodowych w rodzinie.

	Bez tradycji rodzinnych	Z tradycjami rodzinnymi	Ogółem
murarz	20,0%	80,0%	100,0%
stolarz	25,0%	75,0%	100,0%
technik budownictwa	38,1%	61,9%	100,0%
technik urządzeń sanitarnych	45,5%	54,5%	100,0%
mechanik pojazdów samochodowych	47,1%	52,9%	100,0%
technik mechanik	57,7%	42,3%	100,0%
technik ekonomista	57,8%	42,2%	100,0%
technik handlowiec	63,2%	36,8%	100,0%
fryzjer	63,6%	36,4%	100,0%
cieśla	66,7%	33,3%	100,0%
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	66,7%	33,3%	100,0%
cukiernik	66,7%	33,3%	100,0%
technik ogrodnik	72,7%	27,3%	100,0%
kształtowanie i ochrona środowiska	73,7%	26,3%	100,0%
sprzedawca	75,0%	25,0%	100,0%
kucharz małej gastronomii	75,0%	25,0%	100,0%
profil usługowo-gospodarczy	75,0%	25,0%	100,0%
technik hotelarstwa	80,8%	19,2%	100,0%
elektromechanik pojazdów samochodowych	81,8%	18,2%	100,0%
technik telekomunikacji	82,6%	17,4%	100,0%
profil socjalny	83,3%	16,7%	100,0%
posadzkarz	83,3%	16,7%	100,0%
technik ochrony środowiska	84,6%	15,4%	100,0%
technik architektury krajobrazu	95,2%	4,8%	100,0%
Ogółem	68,8%	31,3%	100,0%

Uwaga: kolorem szarym zaznaczono 5 stosunkowo najliczniejszych kategorii zawodowych, w których uczniowie kontynuują tradycje rodzinne.

W badanych szkołach względnie najliczniejszą kategorię stanowili uczniowie, których oboje rodzice mieli wykształcenie zawodowe (31,1%)². Podobnie liczne są te kategorie uczniów, których jedno z rodziców ma wykształcenie zawodowe, a drugie średnie (27,5%) lub oboje rodzice zakończyli edukację na poziomie średnim (25,9%) (Tabela 3).

Tabela 3. Typ szkoły a wykształcenie rodziców,

	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Liceum profilowane	Ogółem
oboje podstawowe	2,1%	4,0%	1,9%	2,5%
jedno podstawowe, drugie zawodowe	2,1%	5,3%	3,7%	3,0%
oboje zawodowe	30,3%	37,3%	25,9%	31,1%
jedno zawodowe, drugie średnie	30,3%	24,0%	20,4%	27,5%
oboje średnie	23,9%	18,7%	44,4%	25,9%
jedno średnie, drugie wyższe	6,8%	6,7%	1,9%	6,1%
oboje wyższe	4,3%	4,0%	1,9%	3,9%

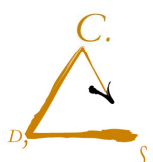
Uwaga: kolorem szarym zaznaczono 2 najwyższe odsetki kategorii wykształcenia dla każdego typu szkoły. Nie uwzględniono dwóch pozostałych relacji wykształcenia: podstawowe-średnie i zawodowe-wyższe.

Zawartość obu powyższych tabeli można potraktować jako wskaźnik występowania mechanizmu dziedziczenia statusu. Większość badanych uczniów zdobywa wykształcenie na tym samym poziomie, co ich rodzice³. Co więcej, część kierowała się tradycjami rodzinnymi również przy wyborze zawodu, co niewątpliwie wpłynie na podobieństwo późniejszej ścieżki kariery zawodowej, a co za tym idzie, poziomu i stylu życia. Istnienie takiego mechanizmu potwierdzają również wyniki badań z Podkarpacia i Świętokrzyskiego.

Poszukując związków między wykształceniem rodziców a innymi charakterystykami uczniów, stwierdzono, że o ile w przypadku typów szkół nie ma zależności, to pomiędzy płcią ucznia a wykształceniem rodziców taka korelacja się pojawia (V Cramera=0,205 dla $p<0,05$). Rodzice chłopców osiągnęli stosunkowo wyższy poziom wykształcenia w porównaniu z rodzicami dziewcząt (Wykres 1).

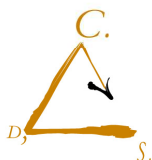
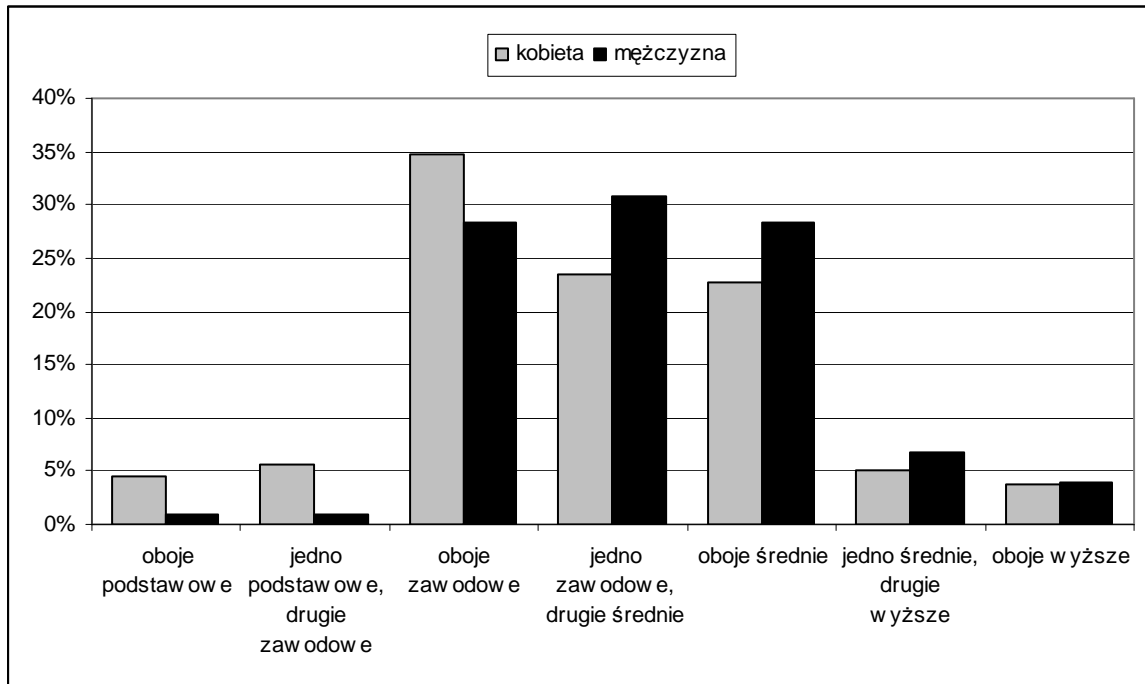
² Połączono tutaj dwie zmienne: „wykształcenie ojca” i „wykształcenie matki”, w taki sposób, aby zachować porządkowy charakter zmiennych wyjściowych. Było to możliwe dzięki pominięciu relacji wykształcenia: podstawowe-średnie (2,8%) i zawodowe-wyższe (3,0%), które zakłócałyby porządkowy układ wartości nowej zmiennej.

³ Choć oczywiście część z nich może chcieć kształcić się dalej – kwestia ta zostanie poruszona w dalszej części raportu.

Wykres 1. Wykształcenie rodziców a płeć uczniów

II Wyniki badań

2.1 Motywy wyboru szkoły i jej ocena

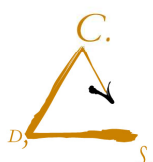
Decyzja o rozpoczęciu kształcenia w ponadgimnazjalnej szkole zawodowej w dużej mierze warunkuje dalszą ścieżkę kariery młodych ludzi. Wybór szkoły, a także konkretnego kierunku kształcenia, nie tylko wyznacza drogę kariery zawodowej, ale również wpływa na możliwe przyszłe decyzje dotyczące kontynuowania nauki na poziomie wyższym. Z tego punktu widzenia ważnym zagadnieniem jest problem motywów, jakimi kierują się młodzi ludzie, dokonując wyboru profilu kształcenia. Uczniom biorącym udział w badaniach przedstawiono możliwe powody wyboru szkoły, z prośbą o zaznaczenie trzech kluczowych kwestii, które wpłynęły na ich decyzję w ich przypadku. W Tabeli 4 zaprezentowano rozkład odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 4. Motywy wyboru szkoły.

Motywy wyboru szkoły	Liczebność	Procent
Chęć zdobycia konkretnego zawodu	185	47,3
Ze względu na zainteresowania	134	34,3
Szkoła miała dobrą opinię	110	28,1
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	84	21,5
Ze względu na kolegów, znajomych	71	18,2
Po prostu trzeba było coś wybrać	65	16,6
Ze względu na rodziców	21	5,4
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	9	2,3

Uwaga: Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100. Nie uwzględniono braków danych.

Jak łatwo dostrzec, decydująca o wyborze takiej a nie innej szkoły, była chęć zdobycia konkretnego zawodu. Prawie co drugi uczeń reprezentujący ostatnie klasy ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach, kierował się tym motywem (47,3%). Co trzeci uczeń wskazywał „własne zainteresowania” jako czynnik wpływający na podjęcie decyzji (34,3%). Na trzecim miejscu wśród ogółu uczniów znalazła się „dobra opinia” jaką cieszyła się szkoła (28,1%). Komentarza wymaga najrzadziej wskazywany motyw: „taki wybór doradzono mi w gimnazjum” – odpowiedziało tak tylko 2,3% uczniów, co pośrednio świadczy o niedostatecznym poziomie doradztwa zawodowego w gimnazjach.

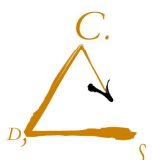

Warto dodać, że taka konfiguracja motywów wyboru ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej nie jest zaskakująca, bardzo podobne wyniki otrzymano w badaniach przeprowadzonych w województwach podkarpackim i świętokrzyskim⁴.

Interesującym pytaniem jest to, czy uczniowie różnych szkół kierowali się podobnymi motywami, czy można wśród nich dostrzec jakieś istotne różnice. Dane na ten temat obrazuje Tabela 5. Przy porównaniu uczniów z czterech skierniewickich zespołów szkół ujawniają się różnice w dominujących motywach, które kierowały ich wyborem. W Zespole Szkół Zawodowych nr 1 trzema najczęściej wskazywanymi motywami były: „chęć zdobycia konkretnego zawodu” (42,8%), świadomość, że „trzeba było coś wybrać” (28,3%) oraz bliskość/łatwość dojazdu (27,6%). Bliski tym dwóm ostatnim pod względem częstości wyborom, były również „zainteresowania” (26,3%). Można zauważyć zatem, że w dużej mierze o wyborze tej właśnie szkoły decydowały czynniki merytoryczne – perspektywa zdobycia zawodu i własne zainteresowania, ale również czynniki „dogodnościowe” – przymus wyboru oraz łatwość dojazdu. W Zespole Szkół Zawodowych nr 2 sytuacja jest zgoła odmienna. Tutaj, w opinii uczniów, decydujące znaczenie miały przede wszystkim dwie kwestie – zainteresowania (wskazywane przez ponad połowę uczniów – 57,9%) oraz chęć zdobycia konkretnego zawodu – 52,3% – wyborem kierowały więc przesłanki racjonalne. Zespół Szkół Zawodowych nr 3 w opinii uczniów cieszył się dobrą opinią – takie przekonanie miało kluczowe znaczenie dla ośmiu na dziesięciu uczniów (83,3%) – warto podkreślić, że dobra opinia odgrywa w przypadku tego zespołu szkół zdecydowanie większą rolę niż w przypadku pozostałych. Dwie trzecie osób podejmujących decyzję o wyborze tej szkoły kierowało się ponadto perspektywami zdobycia konkretnego zawodu (67,8%). W Zespole Szkół nr 4 bliskie sobie pod względem częstości wskazań były trzy motywy – bliskość dojazdu (38,1%), zainteresowania (31,0%) oraz wybór dokonany ze względu na „kolegów, znajomych” (28,6%). W tej szkole zatem wyraźnie dominują pozamerytoryczne motywy wyboru.

⁴ Takie same dwa najczęściej i dwa najrzadziej wybierane powody wyboru szkoły.

Tabela 5. Motywy, jakimi kierowali się uczniowie przy wyborze danej szkoły [w%].

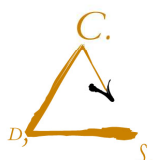
	Zespół Szkół Zawodowych nr 1	Zespół Szkół Zawodowych nr 2	Zespół Szkół Zawodowych nr 3	Zespół Szkół nr 4
Ze względu na zainteresowania	26,3	57,9	21,1	31,0
Ze względu na rodziców	5,3	5,6	4,4	7,1
Chęć zdobycia konkretnego zawodu	42,8	52,3	67,8	7,1
Ze względu na kolegów, znajomych	24,3	10,3	12,2	28,6
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	27,6	13,1	13,3	38,1
Szkoła miała dobrą opinię	9,9	13,1	83,3	14,3
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	2,6	,9	3,3	2,4
Po prostu trzeba było coś wybrać	28,3	9,3	5,6	16,7

Uwaga: Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100. Kolorem szarym zaznaczono trzy najczęściej wybierane odpowiedzi. Nie uwzględniono braków danych.

Taki, a nie inny rozkład odpowiedzi nie powinien zaskakiwać, ponieważ poszczególne zespoły skierniewickich szkół zawodowych różnią się istotnie pod względem typu oferowanego wykształcenia. O ile w ofercie Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 znajduje się możliwość uzyskania wykształcenia zawodowego, technicznego i profilowanego licealnego, to już w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 oferta ogranicza się do wykształcenia zawodowego i technicznego, a pozostałe dwa zespoły szkół proponują tylko jeden typ wykształcenia – Zespół Szkół Zawodowych nr 3 – techniczne a Zespół Szkół nr 4 – profilowane licealne. Tak więc, motywacja wyboru szkoły, w znacznym stopniu dyktowana jest typem szkół, w których pobierają naukę badani uczniowie. Zależności te obrazuje Tabela 6.

Tabela 6. Motywy jakimi kierowali się uczniowie przy wyborze danego typu szkoły [w %].

	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Liceum profilowane
Ze względu na zainteresowania	31,2	51,3	24,6
Ze względu na rodziców	5,6	5,0	4,9
Chęć zdobycia konkretnego zawodu	54,8	56,3	4,9

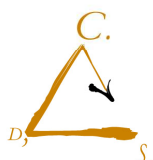
Ze względu na kolegów, znajomych	16,8	15,0	27,9
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	19,6	12,5	41,0
Szkoła miała dobrą opinię	38,4	10,0	9,8
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	2,8	1,3	1,6
Po prostu trzeba było coś wybrać	15,6	11,3	27,9

Uwaga: Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100. Kolorem szarym zaznaczono trzy najczęściej wybierane odpowiedzi. Nie uwzględniono braków danych.

Dla uczniów techników ważna była przede wszystkim chęć zdobycia konkretnego zawodu (54,8%), natomiast dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych zarówno oczekiwanie uzyskania konkretnego, zawodowego przygotowania (56,3%) jak również kierowanie się własnymi zainteresowaniami (51,3%). Motywy wyboru obu typów szkół można więc określić mianem racjonalnych. Uczących się w liceach profilowanych motywowała przede wszystkim łatwość dojazdu (41,0%) i znajomi oraz koledzy (27,9%) – ten typ szkoły wybierany jest bardziej z przypadku, „dogodnościowo”.

Porównanie motywów wyboru szkoły pomiędzy uczniami, których rodzice osiągnęli różny poziom wykształcenia, ujawnia pewną charakterystyczną zależność. Uczniowie, których rodzice osiągnęli relatywnie niższy poziom wykształcenia, wybierali szkołę głównie ze względu na chęć zdobycia konkretnego zawodu. Dotyczy to wszystkich uczniów, których rodzice nie przekroczyli średniego poziomu wykształcenia. Odbiegają od tej tendencji uczniowie, których rodzice skończyli edukację na poziomie podstawowym – tutaj wybór szkoły dyktowany był koniecznością – „po prostu trzeba było coś wybrać”. Natomiast badani, których przynajmniej jedno z rodziców ma wykształcenie wyższe, wybierali szkołę przede wszystkim ze względu na dobrą opinię, jaką cieszyła się placówka. Taki sposób porównania uzyskanych danych pośrednio wskazuje na wpływ rodziców na decyzję o wyborze szkoły. Można przypuszczać, że rodzice posiadający wykształcenie średnie lub zawodowe najczęściej radzą swoim dzieciom, by w szkole zdobyły konkretny, dający zatrudnienie, zawód. Nie jest to przypuszczalnie takie istotne w opinii rodziców w wykształceniu wyższym – ci za najważniejszy czynnik uznają prestiż wybieranej przez ich dzieci placówki. Rodzicom z wykształceniem podstawowym trudno jest natomiast radzić swoim dzieciom – wynikać to może z ich niskiego kapitału kulturowego, albo po prostu z braku własnego doświadczenia w tej dziedzinie.

Jeśli zaś chodzi o wpływ płci na motywację wyboru ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej, dominującym motywem wyboru szkoły, zarówno wśród chłopców, jak i dziewcząt, była „chęć zdobycia konkretnego zawodu”. Co druga uczennica (49,7%) i blisko co drugi uczeń

(45,5%) kierowali się przy swoim wyborze tym czynnikiem. Drugim najczęściej wskazywanym motywem przez uczniów były „zainteresowania” (40,6%) a przez uczennice „dobra opinia szkoły” (37,7%) (Tabela 7).

Tabela 7. Motywy wyboru szkoły a płeć.

Motyw	Płeć	
	Kobieta	Mężczyzna
Ze względu na zainteresowania	25,7%	40,6%
Ze względu na rodziców	4,8%	5,8%
Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód	49,7%	45,5%
Ze względu na kolegów, znajomych	18,6%	17,9%
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	25,1%	18,8%
Szkoła miała dobrą opinię	37,7%	21,0%
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	3,0%	1,8%
Po prostu trzeba było coś wybrać	17,4%	16,1%

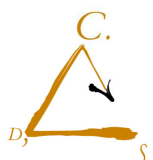
Uwaga: Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100.

Kolorem szarym zaznaczono dwa stosunkowo najczęściej wskazywane motywy wyboru szkoły.

W tym kontekście ważna jest również ogólna ocena, jaką uczniowie wystawili swoim szkołom. Może ona bowiem odzwierciedlać to, czy oczekiwania uczniów podejmujących decyzję o wyborze szkoły zostały spełnione, czy też nie, dając w konsekwencji powód do rozczarowania. Uczniów poproszono, aby ocenili swoją szkołę na 5-punktowej skali ocen, gdzie 5 oznaczało „bardzo źle”, 4 – „raczej źle”, 3 – „ani dobrze, ani źle”, 2 – „raczej dobrze”, 1 – „bardzo dobrze”. Ogólnie, większość uczniów jest zadowolonych ze swojej szkoły, co znajduje wyraz w wysokich ocenach, które zostały wystawione przez badanych. Oceny pozytywne („bardzo dobrze” i „raczej dobrze”) zaznaczyło aż 73,9% uczniów (odpowiednio 12,0% i 61,9%). Negatywną opinię o swojej szkole ma zaledwie trzech na stu uczniów (2,8%) – oceny „bardzo źle” (0,8%) i „raczej źle” (2,0%). Co czwarty uczeń przyjmuje w tej kwestii postawę ambiwalentną, oceniając swoją szkołę „ani dobrze, ani źle” (23,3%). Ta ogólnie wysoka ocena rozkłada się adekwatnie w każdym typie szkół, w których także dominują oceny pozytywne. Niemniej jednak, stosunkowo najwięcej pozytywnych ocen wystawili swoim szkołom uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (81,3% odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze”), następnie uczący się w technikach (72,8%), na końcu – uczniowie liceów profilowanych (68,9%) (Wykres 2).

Warto w tym miejscu porównać opinie młodzieży skierniewickiej z poziomem zadowolenia z wyboru szkoły w skali ogólnopolskiej⁵. Okazuje się, że uczniowie ze Skierniewic oceniają

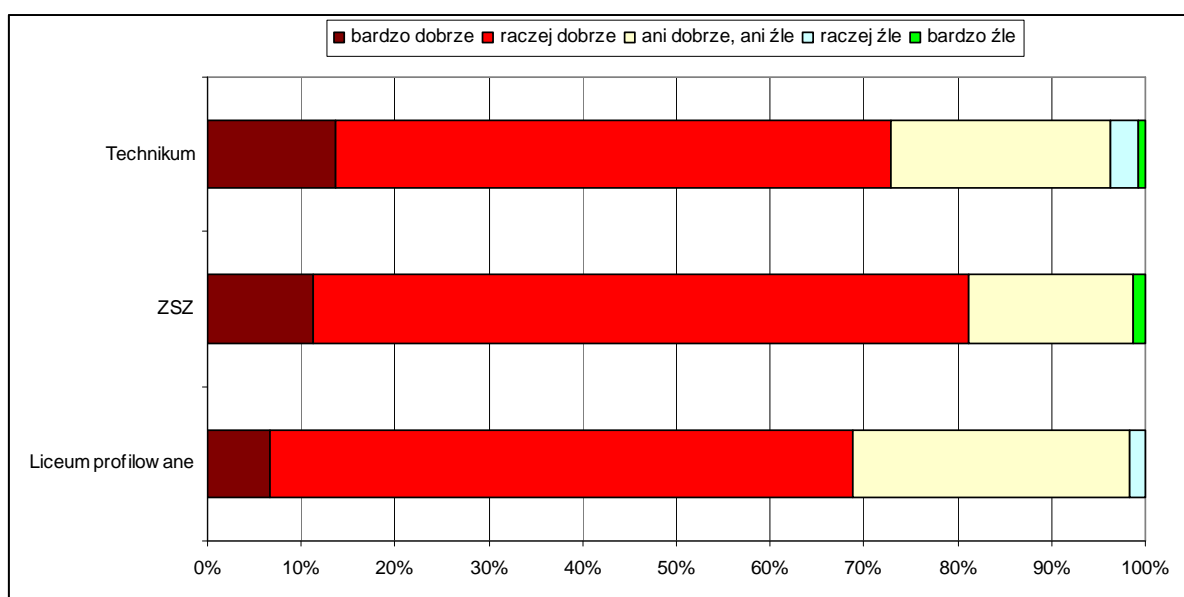
⁵ „Młodzież 2008”, CBOS: Warszawa 2009r., s. 30-32

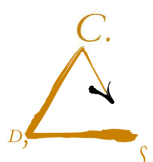
swoje szkoły lepiej niż ich rówieśnicy z innych rejonów. Wybór szkoły jako korzystny ocenia bowiem 65% uczniów polskich zasadniczych szkół zawodowych, 64% uczniów techników oraz 62% uczniów liceów profilowanych. Warto zaznaczyć, że jakkolwiek ogólnopolskie wyniki potwierdzają zaobserwowaną w Skierniewicach zależność między typem szkoły a jej oceną, to w skali kraju jest ona zdecydowanie słabsza (w granicach błędu statystycznego). Tym bardziej podkreślić należy wyjątkowo dobrą opinię zasadniczych szkół zawodowych w oczach skierniewickich uczniów.

Wykres 2. Ogólna ocena a typ szkoły

Średnie wartości ocen na skali pokazują różnice pomiędzy uczniami uczęszczającymi do różnych szkół (Tabela 8). Uwaga: dla lepszego, intuicyjnego interpretowania uzyskanych wyników, przy obliczaniu średnich wartości ocen odwrócono wartości skali w taki sposób, żeby 5 oznaczało ocenę najwyższą, a 1 - najniższą.

W badaniu zadano uczniom następujące pytanie: „Czy z punktu widzenia Twoich szans na przyszłość, osiągnięcia czegoś w życiu, uzyskania dobrej pracy, dostania się na studia, uważasz, że wybór tej szkoły był dla Ciebie: bardzo korzystny, raczej korzystny, raczej niekorzystny, zdecydowanie niekorzystny, trudno powiedzieć?”

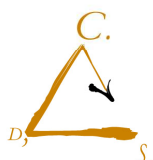
Tabela 8. Ocena szkoły. Wartości średnie na skali 1-5

Szkoła	Typ szkoły	Ocena szkoły
Zespół Szkół Zawodowych nr 1	Technikum	3,61
	Zasadnicza szkoła zawodowa	3,77
	Liceum profilowane	3,37
	Ogółem	3,60
Zespół Szkół Zawodowych nr 2	Technikum	3,92
	Zasadnicza szkoła zawodowa	3,95
	Ogółem	3,93
Zespół Szkół Zawodowych nr 3	Technikum	4,02
Zespół Szkół nr 4	Liceum profilowane	3,90
Ogółem	Technikum	3,82
	Zasadnicza szkoła zawodowa	3,90
	Liceum profilowane	3,73
	Ogółem	3,82

Uwaga: kolorem szarym zaznaczono cztery najwyższe wartości średnie.

Ogólnie, najwyższą ocenę wystawili swojej szkole uczniowie z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (4,02), nieco niższą uczący się w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (3,92) i Zespole Szkół nr 4 (3,90). Najniższą ocenę od swoich uczniów otrzymał Zespół Szkół Zawodowych nr 1 (3,60). Analizując oceny w tej szkole, należy zwrócić uwagę na fakt, że przede wszystkim, na średnią wartość miała wpływ opinia uczniów liceum profilowanego, którzy ocenili swoją szkołę najniżej (3,37) w porównaniu z wszystkimi pozostałymi uczniami w kolejnych zespołach szkół.

W przypadku typu szkół, najlepiej oceniali swoją szkołę uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (3,90), następnie techników (3,82) a na końcu liceów profilowanych (3,73). W odniesieniu do wszystkich typów szkół zauważyć jednak można, iż przeważają w nich oceny pozytywne nad negatywnymi. W każdej szkole średnia ocena jest wyższa, niż ocena przeciętna (wyznaczana przez wartość środkową na skali, która w tym wypadku wynosi 3,0). Sama rozpiętość średnich ocen również nie jest zbyt duża i mieści się w zakresie od 3,37 (liceum profilowane w Zespole Szkół Zawodowych nr 1) do 4,02 (technikum w Zespole Szkół Zawodowych 3). Niemalże identyczne oceny wystawili swoim szkołom uczniowie i uczennice. W przypadku chłopców było to 3,82, a dziewcząt – 3,83.

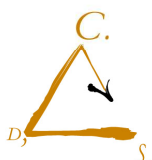

Różnica (ponad jednego punktu na 5-punktowej skali) uwidacznia się jednak w przypadku poszczególnych zawodów, w jakich kształcą się uczniowie w danym zespole szkół. Najlepiej ocenili swoją szkołę uczniowie kształcący się w zawodzie cieśli (Zespół Szkół Zawodowych nr 1), technika ekonomisty (Zespół Szkół Zawodowych nr 3) i sprzedawcy (Zespół Szkół Zawodowych nr 2), a najgorzej monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych (Zespół Szkół Zawodowych nr 1), technicy urządzeń sanitarnych (Zespół Szkół Zawodowych nr 1) oraz uczniowie z liceum o profilu kształtowanie i ochrona środowiska (Zespół Szkół Zawodowych nr 1) (Tabela 9). Interpretując te dane należy jednak pamiętać o różnej liczbie uczniów reprezentujących dane zawody/profile (od 3 uczniów kształcących się w zawodzie cieśli do 45 techników ekonomistów).

Tabela 9. Ocena szkoły a zawód. Wartości średnie na skali 1-5

Zawód	Ocena szkoły
cieśla	4,50
technik ekonomista	4,24
sprzedawca	4,08
mechanik pojazdów samochodowych	4,06
technik handlowiec	4,00
kucharz małej gastronomii	4,00
murarz	4,00
technik telekomunikacji	3,96
profil usługowo gospodarczy	3,96
elektromechanik pojazdów samochodowych	3,90
fryzjer	3,90
technik mechanik	3,88
technik ogrodnik	3,85
profil socjalny	3,83
posadzkarz	3,78
cukiernik	3,67
technik hotelarstwa	3,65
technik ochrony środowiska	3,62
technik budownictwa	3,60
stolarz	3,50
technik architektury krajobrazu	3,38
kształtowanie i ochrona środowiska	3,37
technik urządzeń sanitarnych	3,36
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	3,33
Ogółem	3,82

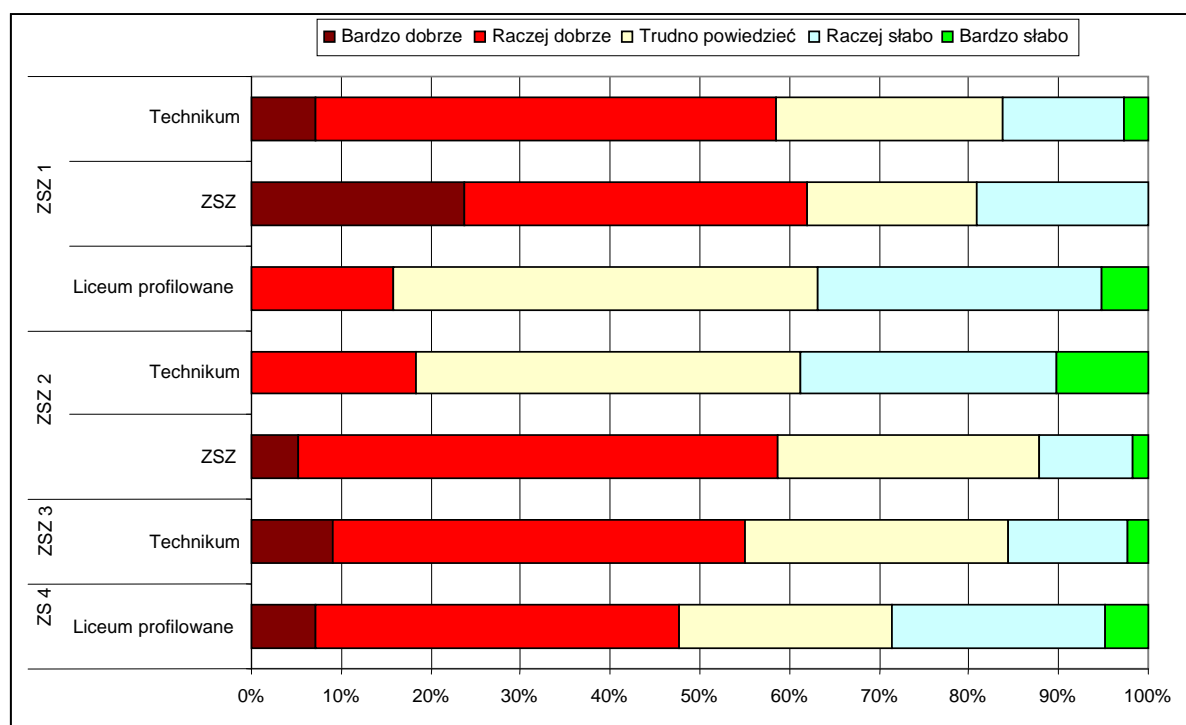

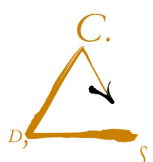
2.2. Jakość kształcenia i perspektywa kontynuowania nauki

Podstawowym celem ponadgimnazjalnych szkół zawodowych jest przygotowanie uczniów do pracy w wybranym zawodzie/profilu. Chociaż rzeczywisty poziom przygotowania zawodowego jest weryfikowany zazwyczaj dopiero po wejściu na rynek pracy, to jednak uczniowie, jeszcze przed podjęciem pracy zawodowej, z pewnością mają określone przekonania co do swoich zawodowych możliwości i kompetencji. W tym aspekcie poproszono uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych o ocenę przygotowania teoretycznego do podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie. Ogólnie, uwidacznia się przewaga ocen pozytywnych – „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” (49,6%) nad negatywnymi – „bardzo słabo” i „raczej słabo” (20,8%). Co trzeci uczeń (29,6%) nie potrafił dać jednoznacznej oceny, wskazując kategorię „trudno powiedzieć”. Jak się okazuje, oceny teoretycznych przedmiotów zawodowych różnicują uczniów zarówno na poziomie danego zespołu szkół, jak i typu szkoły (Wykres 3).

Wykres 3. Ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych pod względem przygotowania do pracy zawodowej

Co ciekawe, nawet w obrębie tego samego zespołu szkół ocena teoretycznego przygotowania zawodowego różnicuje uczniów w zależności od tego, w jakim typie szkoły się kształcą. Jest

to widoczne zarówno w Zespole Szkół Zawodowych nr 1, jak i w Zespole Szkół Zawodowych nr 2. O ile w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 wysoką ocenę teoretycznym przedmiotom wystawili zarówno uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (61,9% odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze”), jak i technikum (58,6%), to już w liceum profilowanym ocena ta jest zdecydowanie niższa (15,8%). Podobne zróżnicowanie ocen ma miejsce w Zespole Szkół Zawodowych nr 2. Uczniowie „zawodówek” stosunkowo wysoko oceniają swoje teoretyczne przygotowanie do wykonywania zawodu (58,6%), jednak technicy są w tej ocenie zdecydowanie bardziej powściągliwi (18,4%). Oceny uczniów Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (55,1%) i Zespołu Szkół nr 4 (47,6%) są do siebie zbliżone, chociaż pewna przewaga pozytywnych opinii uwidacznia się w Zespole Szkół Zawodowych nr 3.

W celu umożliwienia porównań oceny przedmiotów teoretycznych przez uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych do wyników w szerszej skali, poniżej zestawiono odsetki pozytywnych opinii na temat teoretycznych przedmiotów zawodowych, uzyskane w badaniach przeprowadzonych w województwach podkarpackim i świętokrzyskim (Tabela 10). Jak widać, ogólne oceny przedmiotów teoretycznych były w tych województwach o kilka punktów procentowych wyższe niż w Skierniewicach⁶.

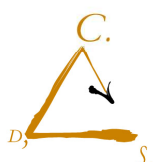
Tabela 10. Pozytywne oceny teoretycznych przedmiotów zawodowych w woj. podkarpackim i świętokrzyskim.

Typ szkoły	woj. podkarpackie	woj. świętokrzyskie
Zasadnicza szkoła zawodowa	65,5%	64,2%
Technikum	47,2%	49%
Liceum profilowane	41,5%	44,3%
Ogółem	53,5%	52,8%

Uwaga: tabela przedstawia sumy odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze”.

Jak się można spodziewać, różnice w ocenach pojawiają się również w przypadku konkretnych zawodów (Wykres 4). Najbardziej zadowoleni ze swoich teoretycznych przedmiotów zawodowych są:

⁶ Trudno o jednoznaczne wnioski z porównań poszczególnych typów szkół, z uwagi na różnice między skierniewickimi „zawodówkami”, technikami i liceami profilowanymi, wchodzącymi w skład różnych zespołów szkół.

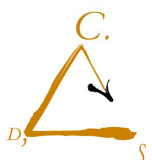

- monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych;
- elektromechanicy pojazdów samochodowych;
- mechanicy pojazdów samochodowych.

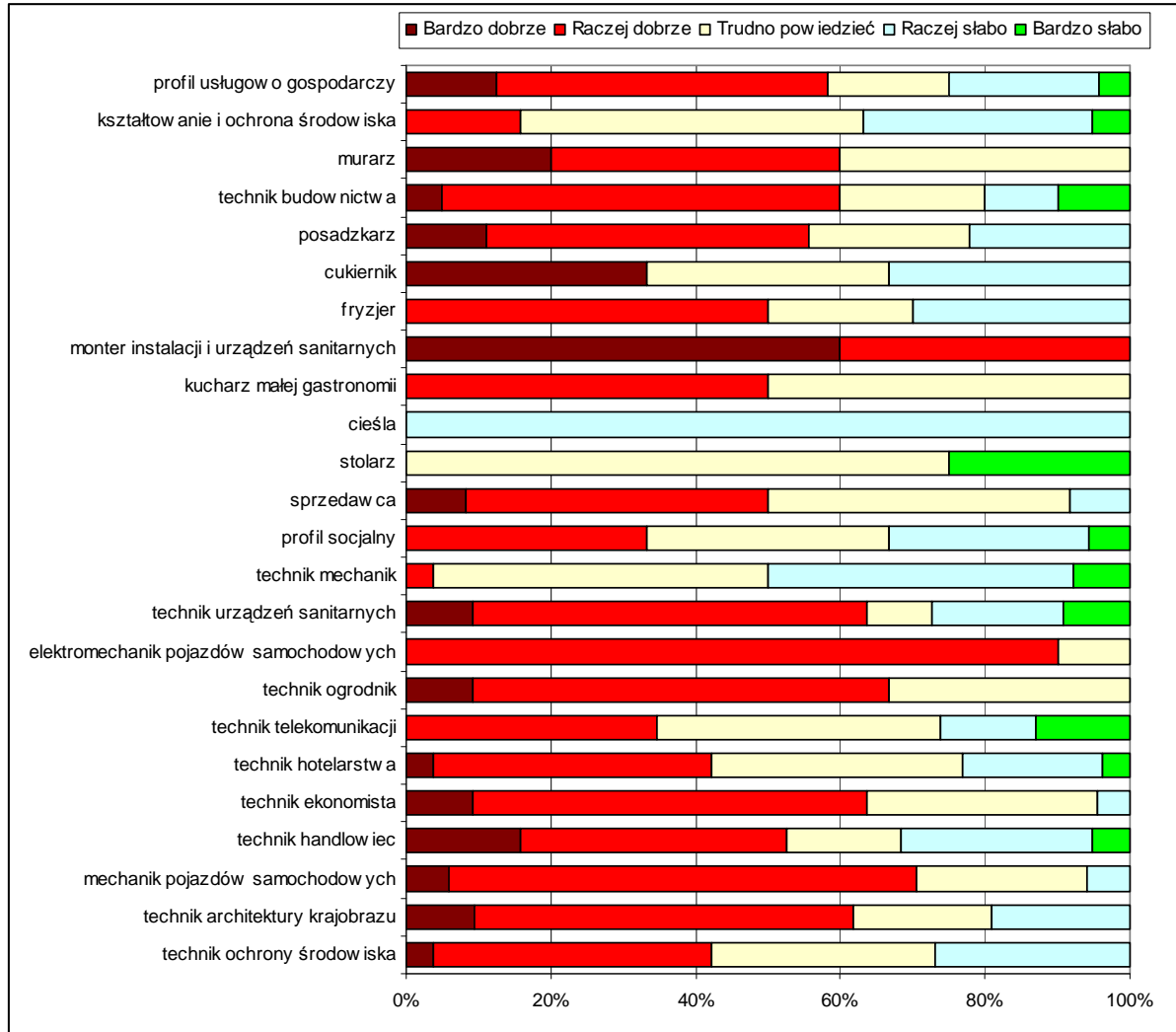
Najniższe oceny wystawili natomiast:

- cieśle;
- stolarze;
- technicy mechanicy.

Nieco zaskakujących wniosków dostarcza porównanie oceny teoretycznych przedmiotów zawodowych i oceny szkoły. Uczniowie kształcący się w zawodzie cieśli, którzy najwyżej oceniają swoją szkołę, są jednocześnie najbardziej niezadowoleni z teoretycznych przedmiotów zawodowych. Odwrotna sytuacja występuje w przypadku monterów instalacji sanitarnych – najgorzej oceniają szkołę, a najlepiej – teoretyczne przedmioty zawodowe.

Wykres 4. Ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych a zawód

Pomiędzy ocenami chłopców i dziewcząt nie ma większej różnicy. Nieco lepiej swoje przygotowanie teoretyczne oceniają uczennice (52,4% odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze”) niż uczniowie (47,6%).

Interesujące jest również to, że ogólna ocena szkoły koreluje z oceną przedmiotów teoretycznych. Im lepiej uczniowie oceniają swoje przygotowanie teoretyczne, tym również przychylniej odnoszą się do swojej szkoły (ρ Spearmana=0,220 dla $p < 0,001$) – przy czym należy pamiętać o opisanych powyżej wyjątkach.

Oprócz oceny teoretycznych przedmiotów zawodowych, badanych poproszono o zaznaczenie, czy uczestniczyli w zajęciach praktycznych lub praktykach zawodowych organizowanych w szkole lub przez szkołę. W zespołach szkół, które oferują wykształcenie zasadnicze zawodowe lub techniczne, na uczestnictwo w tego typu zajęciach wskazywała większość uczniów (należy w tym miejscu zaznaczyć, że uczniowie liceów profilowanych nie odbywają praktycznej nauki zawodu) (Tabela 11).

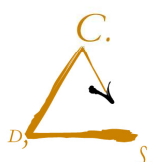
Tabela 11. Praktyki zawodowe organizowane w szkole lub przez szkołę

Szkoła		Praktyki w szkole		Praktyki w zakładzie pracy		Praktyki w innej instytucji	
		nie	tak	nie	tak	nie	tak
ZSZ 1	Technikum	17,9%	82,1%	15,1%	84,9%	53,1%	46,9%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	4,5%	95,5%	76,2%	23,8%	90,0%	10,0%
ZSZ 2	Technikum	2,0%	98,0%	6,1%	93,9%	92,5%	7,5%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	37,0%	63,0%	38,2%	61,8%	86,5%	13,5%
ZSZ 3	Technikum	37,8%	62,2%	5,7%	94,3%	40,3%	59,7%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

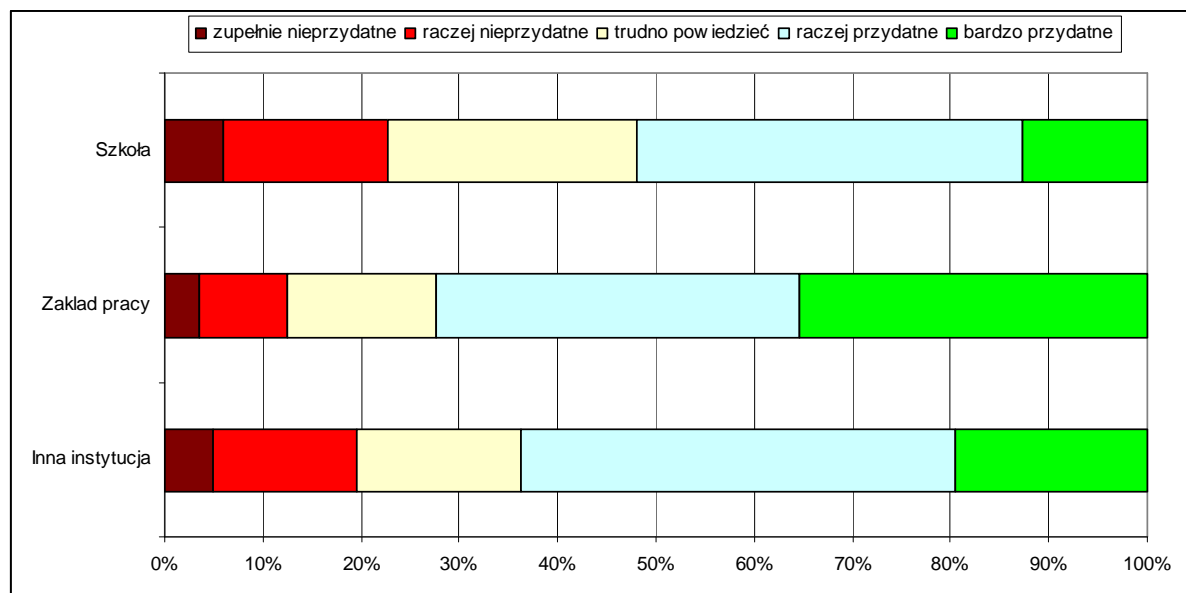
Ci uczniowie, którzy uczestniczyli w zajęciach praktycznych w szkole lub poza szkołą, mieli ocenić ich przydatność na pięciopunktowej skali (od 1 – zupełnie nieprzydatne, do 5 – bardzo przydatne). Należy podkreślić, że ocena taka stanowi bardzo ważny wskaźnik jakości kształcenia w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych. W przypadku ogółu uczniów zaznacza się przewaga ocen pozytywnych – wskazujących na przydatność praktyk zawodowych, w porównaniu z ocenami negatywnymi, świadczącymi o małej lub żadnej przydatności tego typu zajęć. Praktyki w szkołach pozytywnie oceniło 51,9% badanych (odpowiednio „bardzo przydatne” – 12,7% i „raczej przydatne” – 39,2%). Najwięcej pozytywnych opinii pojawiło się przy ocenie praktyk w zakładach pracy – 72,4% (35,4% - „bardzo przydatne” i 37,0% „raczej przydatne”)⁷. Na drugim miejscu, jeśli chodzi o ranking

⁷ Praktyki w zakładzie pracy uzyskały najwięcej pozytywnych ocen również na Podkarpaciu (74%) i w Świętokrzyskim (78,9%), wydaje się zatem, że jest to ogólnopolska tendencja, zgodna zresztą z przewidywaniami.

przydatności praktyk, znalazły się inne instytucje – 63,7% (odpowiednio 19,6% i 44,1%)⁸ (Wykres 5).

Wykres 5. Oceny przydatności praktyk zawodowych wśród ogółu uczniów.

Uczniowie wszystkich zespołów szkół ocenili te zajęcia podobnie, chociaż i tutaj – dla każdego zespołu szkół – pojawiła się pewna regularność, podobna jak w przypadku ogółu uczniów. Bez względu na szkołę, do jakiej uczęszczają uczniowie, stosunkowo najbardziej przydatne w opinii badanych były praktyki organizowane w zakładach pracy, następnie w innych instytucjach, a na końcu w szkole (Tabela 12).

Tabela 12. Średnia ocena praktyk zawodowych

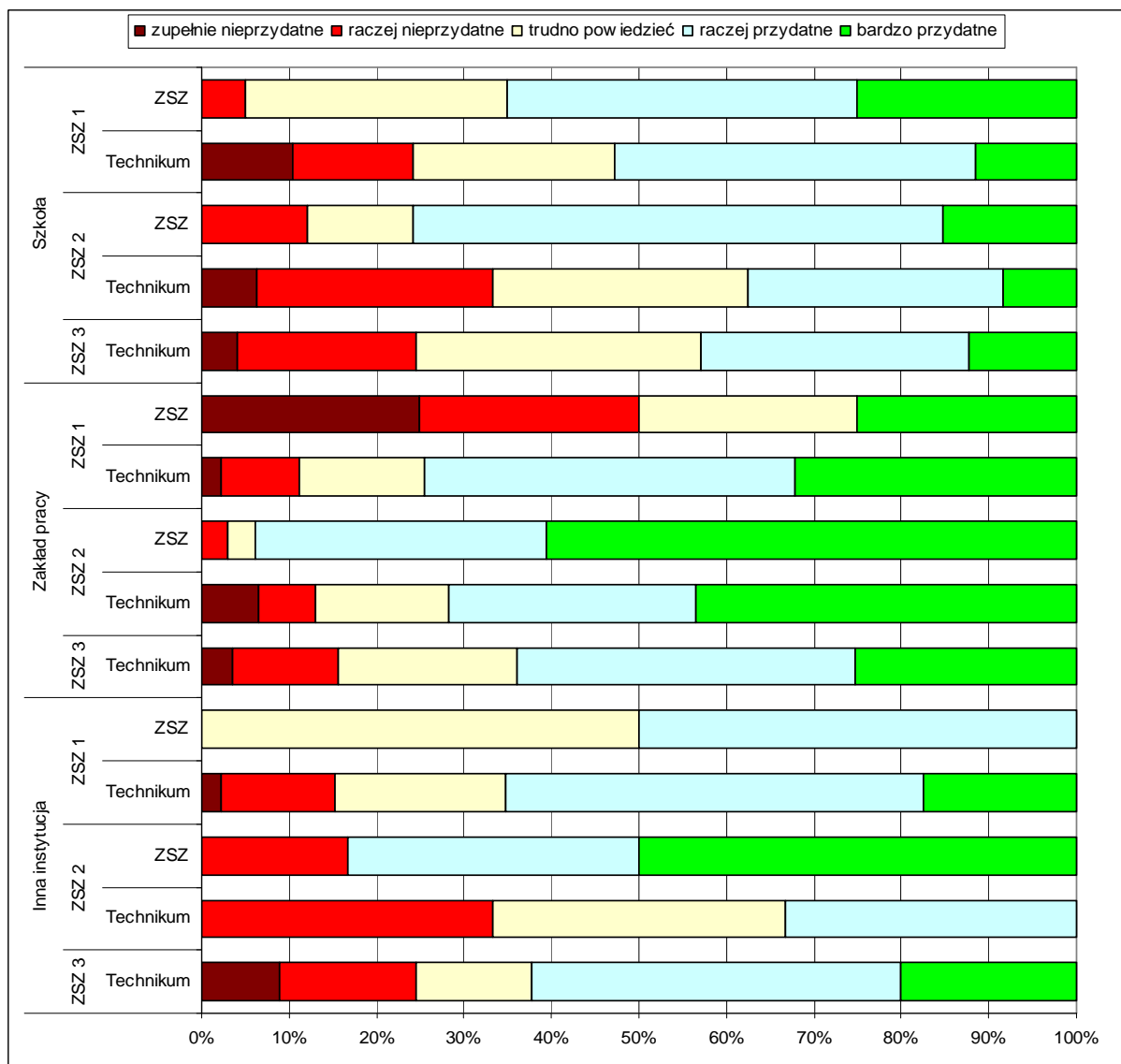
	Praktyki w szkole	Praktyki w zakładzie pracy	Praktyki w innej instytucji
Zespół Szkół Zawodowych nr 1	3,40	3,88	3,65
Zespół Szkół Zawodowych nr 2	3,36	4,19	3,78
Zespół Szkół Zawodowych nr 3	3,27	3,70	3,49
Ogółem	3,36	3,92	3,59

Uwaga: Badani mogli ocenić praktyki na pięciostopniowej skali, od 1 – zupełnie nieprzydatne, do 5 – bardzo przydatne.

⁸ Ze względów metodologicznych (zebranie i opracowanie odpowiedzi) uczniowie nie byli proszeni o wskazanie, w jakich innych instytucjach odbywali praktyki.

Prawie we wszystkich szkołach, bez względu na typ, przeważają oceny pozytywne nad negatywnymi. Tylko w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 wśród uczniów szkół zawodowych, w odniesieniu do praktyk w zakładach pracy, oceny negatywne dominują nad ocenami pozytywnymi, co z pewnością warto jest dodatkowej, głębszej analizy co do przyczyn takiej oceny. Równowaga opinii pozytywnych i negatywnych widoczna jest także przy ocenie praktyk w innych instytucjach i praktyk w szkole przez uczniów technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (Wykres 6.).

Wykres 6. Ocena zajęć praktycznych w poszczególnych szkołach

Uczniowie uczący się różnych zawodów różnią się w ocenie przydatności praktyk zawodowych (Tabela 13). Stosunkowo najwyżej praktyki w szkole oceniali osoby kształcący się w zawodzie:

- monter instalacji i urządzeń sanitarnych;
- cukiernik;
- sprzedawca.

Praktyki w zakładach pracy otrzymały najwyższą ocenę wśród:

- stolarzy;
- elektromechaników pojazdów samochodowych;
- sprzedawców.

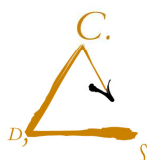
Zajęcia praktyczne w innych instytucjach najwyżej ocenili:

- fryzjerzy;
- mechanicy pojazdów samochodowych;
- technicy hotelarstwa;
- monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych⁹.

Tabela 13. Średnia ocena przydatności praktyk zawodowych

Zawód/profil	Praktyki w szkole	Praktyki w zakładzie pracy	Praktyki w innej instytucji
technik ochrony środowiska	3,67	4,11	3,63
technik architektury krajobrazu	2,76	4,00	3,86
mechanik pojazdów samochodowych	3,62	4,33	4,50
technik handlowiec	3,14	2,92	2,00
technik ekonomista	3,89	3,75	3,51
technik hotelarstwa	3,12	4,00	4,00
technik telekomunikacji	2,68	3,35	3,00
technik ogrodnik	3,97	4,21	3,75
elektromechanik pojazdów samochodowych	3,63	5,00	
technik urządzeń sanitarnych	2,64	2,78	2,00
technik mechanik	3,38	4,42	
sprzedawca	4,50	4,64	
stolarz		5,00	3,00
cieśla	3,00		
kucharz małej gastronomii		4,00	

⁹ Respondenci oceniali niezależnie praktyki w każdym z miejsc, stąd możliwość dwukrotnego pojawienia się na powyższej liście uczniów kierunku sprzedawca oraz monter instalacji i urządzeń sanitarnych.

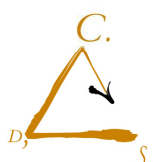

monter instalacji i urządzeń sanitarnych	4,80		4,00
fryzjer	3,71	4,29	5,00
cukiernik	4,67	4,33	
posadzkarz	3,50	2,75	3,00
technik budownictwa	2,95	3,90	3,00
murarz	3,80		
Ogółem	3,36	3,92	3,59

Uwaga: Badani mogli ocenić praktyki na pięciostopniowej skali, od 1 – zupełnie nieprzydatne, do 5 – bardzo przydatne. Kolorem szarym zaznaczono pięć najwyższych ocen dla każdego rodzaju praktyk.

Nauka w szkole zawodowej nie jest dla wielu uczniów końcem ich edukacyjnej kariery. Ponad połowa osób uczących się w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych, chce kontynuować naukę po ukończeniu szkoły (52,3%). Tylko czterech na stu uczniów myśli o zakończeniu edukacji na poziomie szkoły średniej (4,4%), a pozostałe 43,3% nie wie, czy będzie kontynuować naukę. Tak wysoki odsetek osób niezdecydowanych zaskakuje i wskazuje na konieczność pogłębionej analizy, szczególnie, że zarówno na Podkarpaciu, jak i w Świętokrzyskim był on znacząco niższy (odpowiednio 32% i 22%). Trudno powiedzieć, czy różnice te są kwestią specyfiki regionalnej, czy odzwierciedlają trend zmian w aspiracjach uczniów. Niezależnie jednak od odpowiedzi na to pytanie, fakt, że na kilka miesięcy przed ukończeniem szkoły prawie połowa uczniów nie jest pewna, czy chce zakończyć, czy kontynuować swoją karierę edukacyjną, wskazuje na niedostateczny poziom doradztwa zawodowo-edukacyjnego w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych. Namysł nad kształtem polityki tego typu doradztwa w Skierniewicach wydaje się w tym świetle koniecznością. Nie powinna ona przy tym ograniczać się wyłącznie do szkół ponadgimnazjalnych, ale obejmować również gimnazjalistów, na tym bowiem etapie podejmowane są pierwsze kluczowe dla dalszej kariery decyzje.

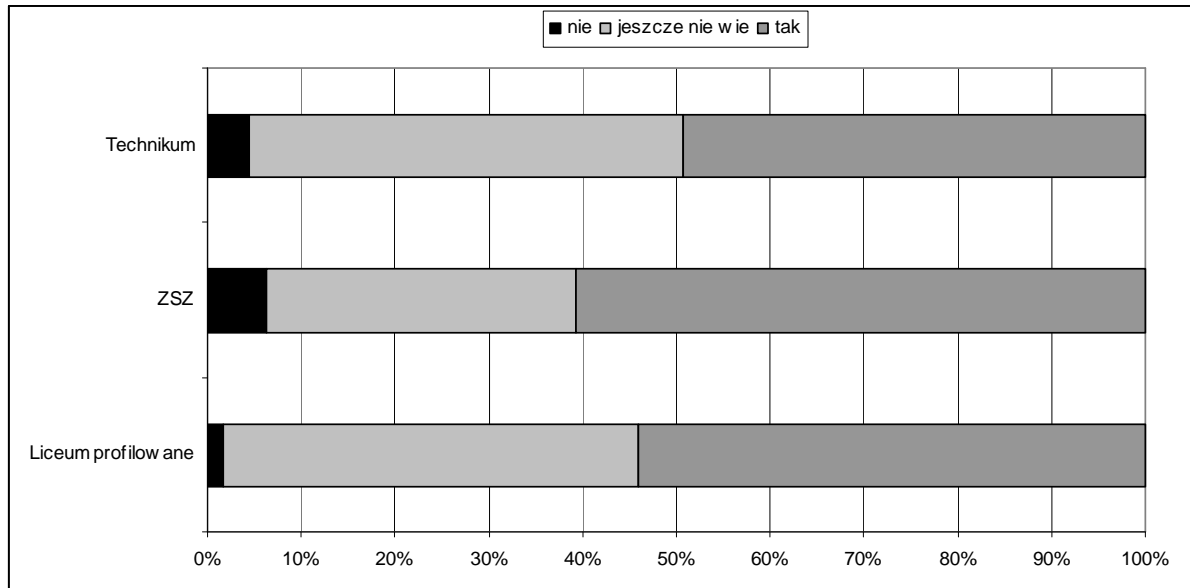
Wśród uczniów poszczególnych typów szkół, stosunkowo najczęściej za kontynuowaniem nauki – co może być pewnym zaskoczeniem - opowiadają się uczniowie szkół zawodowych – 60,8%. Jednakże i w innych typach szkół odsetek chcących kontynuować naukę zdobywa przewagę nad tymi, którzy jeszcze się wahają lub deklarują brak zainteresowania dalszą nauką. W liceach profilowanych 54,1% badanych chce uczyć się po skończeniu obecnej szkoły, a w technikum – 49,2% (Wykres 7) Dziwić może zwłaszcza tak niski odsetek uczniów liceum profilowanego, którzy planują dalsze kształcenie – ten typ szkoły nie daje bowiem przygotowania do wykonywania konkretnego zawodu i w zamyśle miał ukierunkowywać młodzież pod kątem profilowanych studiów wyższych. Należy jednak pamiętać, że ten typ szkoły skierniewicka młodzież najczęściej wybierała „przypadkowo” –

wydaje się zatem, że duża część uczniów w ciągu trzech lat nauki nie wykształciła postawy świadomego planowania kariery edukacyjnej.

Wykres 7. Zamiar kontynuowania nauki wśród uczniów różnych typów szkół

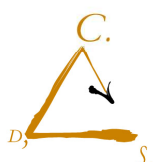

Warto zestawić plany edukacyjne (rozumiane jako chęć kontynuowania nauki) uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z wynikami ogólnopolskich badań młodzieży¹⁰ (Tabela 14). Jak widać, uczniowie skierniewickich „zawodówek” są nieco bardziej chętni do kontynuowania nauki niż wskazywałaby ogólnopolska średnia. Różnice dla uczniów techników i liceów profilowanych są natomiast znaczne i wskazują na to, że ich aspiracje edukacyjne plasują się poniżej średniej krajowej.

Tabela 14 Chęć kontynuowania nauki – porównanie sytuacji w Skierniewicach i w skali kraju.

Typ szkoły	Skierniewice	Polska
Zasadnicza szkoła zawodowa	61%	58%
Liceum profilowane	54%	78%
Technikum	49%	64%

¹⁰ „Młodzież 2008”, CBOS: Warszawa 2009r., s. 22.

Najwięcej osób gotowych kształcić się dalej, aktualnie uczy się w Zespole Szkół Zawodowych nr 3 (65,6%). W następnej kolejności znajduje się Zespół Szkół nr 4 (52,4%), kolejno Zespół Szkół Zawodowych nr 2 (50,9%), a na końcu Zespół Szkół Zawodowych nr 1 (45,4%). W obrębie poszczególnych szkół, najwięcej zdecydowanych osób chcących kontynuować naukę znajduje się w technikum Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (65,6%) oraz zasadniczej szkole zawodowej Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 (63,2%), a także liceum profilowanym Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (57,9%). Co ciekawe, najmniej zdecydowani są uczniowie technikum – zarówno w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (59,2% odpowiedzi „jeszcze nie wiem”) jak i w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (52,3% takich odpowiedzi). Szczegółowe dane przedstawia Tabela 15.

Tabela 15. Preferencje dotyczące kontynuowania nauki wśród uczniów poszczególnych szkół.

Szkoła		Gotowość do kontynuowania nauki			Ogółem
		nie	jeszcze nie wie	tak	
ZSZ 1	Technikum	6,3%	52,3%	41,4%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	9,1%	36,4%	54,5%	100,0%
	Liceum profilowane	-	42,1%	57,9%	100,0%
	Ogółem	5,9%	48,7%	45,4%	100,0%
ZSZ 2	Technikum	4,1%	59,2%	36,7%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	5,3%	31,6%	63,2%	100,0%
	Ogółem	4,7%	44,3%	50,9%	100,0%
ZSZ 3	Technikum	2,2%	32,2%	65,6%	100,0%
ZS 4	Liceum profilowane	2,4%	45,2%	52,4%	100,0%

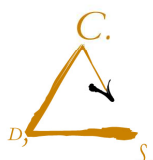
Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Preferencje uczniów dotyczące kontynuowania nauki po szkole średniej zróżnicowane są ze względu na reprezentowany przez nich zawód/profil (Tabela 16). Zawody/profile, gdzie najrzadziej można spotkać osoby chcące uczyć się po szkole średniej to:

- technik urządzeń sanitarnych;
- posadzkarz;
- fryzjer.

Stosunkowo najwięcej chętnych do kontynuowania nauki kształci się w takich zawodach/profilach jak:

- kucharz małej gastronomii;

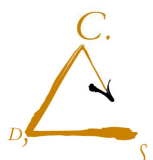

- sprzedawca;
- stolarz.

Tabela 16. Preferencje dotyczące kontynuowania nauki wśród uczniów poszczególnych szkół a zawód

Zawód/profil	Gotowość do kontynuowania nauki			Ogółem
	nie	jeszcze nie wie	tak	
technik ochrony środowiska	3,8%	57,7%	38,5%	100,0%
technik architektury krajobrazu	-	42,9%	57,1%	100,0%
mechanik pojazdów samochodowych	5,9%	47,1%	47,1%	100,0%
technik handlowiec	5,3%	57,9%	36,8%	100,0%
technik ekonomista	2,2%	24,4%	73,3%	100,0%
technik hotelarstwa	-	26,9%	73,1%	100,0%
technik telekomunikacji	4,3%	47,8%	47,8%	100,0%
technik ogrodnik	6,1%	57,6%	36,4%	100,0%
elektromechanik pojazdów samochodowych	-	40,0%	60,0%	100,0%
technik urządzeń sanitarnych	27,3%	54,5%	18,2%	100,0%
technik mechanik	3,8%	69,2%	26,9%	100,0%
profil socjalny	-	33,3%	66,7%	100,0%
sprzedawca	-	18,2%	81,8%	100,0%
stolarz	-	25,0%	75,0%	100,0%
cieśla	-	100,0%	-	100,0%
kucharz małej gastronomii	-	-	100,0%	100,0%
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	-	33,3%	66,7%	100,0%
fryzjer	20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
cukiernik	-	33,3%	66,7%	100,0%
posadzkarz	22,2%	22,2%	55,6%	100,0%
technik budownictwa	5,0%	45,0%	50,0%	100,0%
murarz	-	40,0%	60,0%	100,0%
kształtowanie i ochrona środowiska	-	42,1%	57,9%	100,0%
profil usługowo gospodarczy	4,2%	54,2%	41,7%	100,0%

Wyraźna różnica zaznacza się także pomiędzy uczniami a uczennicami. Dziewczęta w porównaniu z chłopcami stanowią liczebniejszą kategorię osób, które chcą kształcić się dalej (odpowiednio 64,5% do 43,3%). Różnica ta nie wynika z większej niechęci w przypadku chłopców, co raczej z ich niezdecydowania. Połowa uczniów nie podjęła jeszcze decyzji, czy będzie kontynuować naukę (50,9%), gdy tymczasem niezdecydowana jest jedna uczennica na trzy (33,1%).

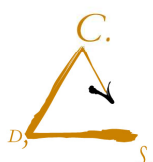

Warto przyrzeć się również temu, jak wykształcenie rodziców wpływa na zamiar kontynuowania nauki przez uczniów. Największy odsetek osób chcących kształcić się dalej to dzieci rodziców, z których jedno ma wykształcenie średnie a drugie wyższe (72,7%). Najmniejszy odsetek zdecydowanych na dalsze kształcenie reprezentowany jest przez uczniów, których jedno z rodziców ma wykształcenie podstawowe a drugie zawodowe (27,3%). Należy jednak podkreślić, że nie jest to przewaga niechętnych do dalszej nauki nad chętnymi. Dotyczy ona raczej osób wciąż niezdecydowanych nad tymi, które podjęły już decyzję o dalszej nauce. Warto zaznaczyć, że zestawienie wykształcenia rodziców z planami edukacyjnymi ich dzieci nie wykazuje kierunkowej zależności (wraz ze wzrostem wykształcenia rodziców nie rośnie odsetek dzieci chcących dalej się uczyć) (Tabela 17). Osłabia to wcześniej sformułowany wniosek o występowaniu wśród skierniewickiej młodzieży kształcącej się zawodowo mechanizmu dziedziczenia statusu.

Tabela 17. Preferencje dotyczące kontynuowania nauki a wykształcenie rodziców

Wykształcenie rodziców	Gotowość do kontynuowania nauki			
	nie	jeszcze nie wie	tak	Ogółem
oboje podstawowe	-	33,3%	66,7%	100,0%
jedno podstawowe, drugie zawodowe	9,1%	63,6%	27,3%	100,0%
oboje zawodowe	4,4%	44,2%	51,3%	100,0%
jedno zawodowe, drugie średnie	3,0%	51,5%	45,5%	100,0%
oboje średnie	4,3%	38,3%	57,4%	100,0%
jedno średnie, drugie wyższe	4,5%	22,7%	72,7%	100,0%
oboje wyższe	7,1%	42,9%	50,0%	100,0%
jedno podstawowe, drugie średnie	9,1%	36,4%	54,5%	100,0%
jedno zawodowe, drugie wyższe	-	41,7%	58,3%	100,0%

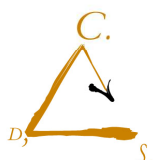
2.3. Dotychczasowe doświadczenia związane z pracą

O możliwościach efektywnego konkutowania na rynku pracy decyduje nie tylko zdobyta w szkole wiedza, ale przede wszystkim doświadczenie zawodowe, przez wielu pracodawców traktowane jako czynnik o kluczowym znaczeniu dla zatrudnienia. Uczniowie szkół zawodowych stają zatem przed koniecznością doskonalenia swoich umiejętności, nie tylko w ramach zajęć szkolnych, ale również w pracy podejmowanej na własną rękę. Aby przekonać się, jaki odsetek uczących się w ostatnich klasach skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych pracował zarobkowo, badanym zadano pytanie o to, czy w ciągu ostatniego roku podjęli pracę. Najczęściej pracę w ciągu ostatniego roku podejmowali uczący się w technikach (73,8%), nieco rzadziej uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (68,4%), natomiast najrzadziej uczniowie liceów profilowanych (60,7%). Warte podkreślenia jest to, że aktywność na rynku pracy wśród uczniów jest wysoka. Doświadczeniem związanym z pracą zarobkową w ostatnim czasie może pochwalić się już siedmiu na dziesięciu uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. (Wykres 8.).

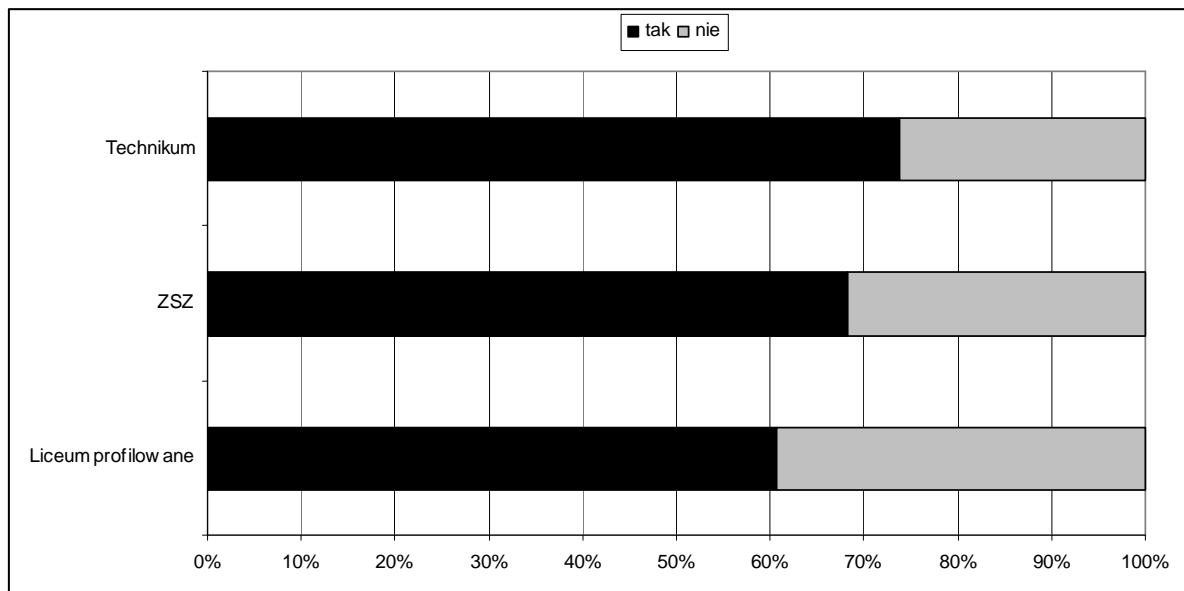
Porównanie powyższych wyników do rezultatów badania przeprowadzonego wśród młodzieży kończącej szkołę przez CBOS¹¹ wskazuje, że wysoka aktywność zawodowa uczniów jest w naszym kraju powszechna. Dotychczasowym doświadczeniem w pracy zarobkowej może pochwalić się 90% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 86% uczniów techników oraz 76% uczniów liceów profilowanych¹².

¹¹ „Młodzież 2008”, CBOS: Warszawa 2009r., s. 79.

¹² Odsetki te są nawet wyższe, niż w Skierniewicach, może to jednak wynikać z różnicy w zadanym pytaniu: w badaniu ogólnopolskim pytano o pracę zarobkową podejmowaną kiedykolwiek, w Skierniewicach – o okres ostatniego roku.

Wykres 8. Praca podejmowana przez uczniów w ostatnim roku

Trzech na czterech uczniów w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (74,2%) i Zespole Szkół Zawodowych nr 3 (77,5%) odpowiedziało twierdząco na pytanie o podejmowanie pracy w ostatnim roku. W Zespole nr Szkół nr 2 odsetek pracujących był niższy, ale wciąż wysoki – dwie trzecie uczniów (65,1%) z tego zespołu szkół mogło pochwalić się zarobkową aktywnością w ciągu ostatniego roku. Najmniej uczniów pracujących w okresie ostatniego roku (choć wciąż ponad połowę) liczy Zespół Szkół nr 4 – 57,1%. Porównując typy szkół w obrębie zespołów, zauważyć można, że najbardziej aktywni byli uczniowie zasadniczych szkół zawodowych z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (86,4%) oraz uczniowie technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (77,5%). Najrzadziej pracą zarobkową podejmowali uczniowie z liceum profilowanego w Zespole Szkół nr 4 (57,1%) (Tabela 18).

Tabela 18. Praca zarobkowa podejmowana w ciągu ostatniego roku przez uczniów w poszczególnych typach szkół

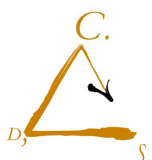
Szkoła		Praca zarobkowa w ciągu ostatniego roku		Ogółem
		tak	nie	
ZSZ 1	Technikum	72,7%	27,3%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	86,4%	13,6%	100,0%
	Liceum profilowane	68,4%	31,6%	100,0%

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

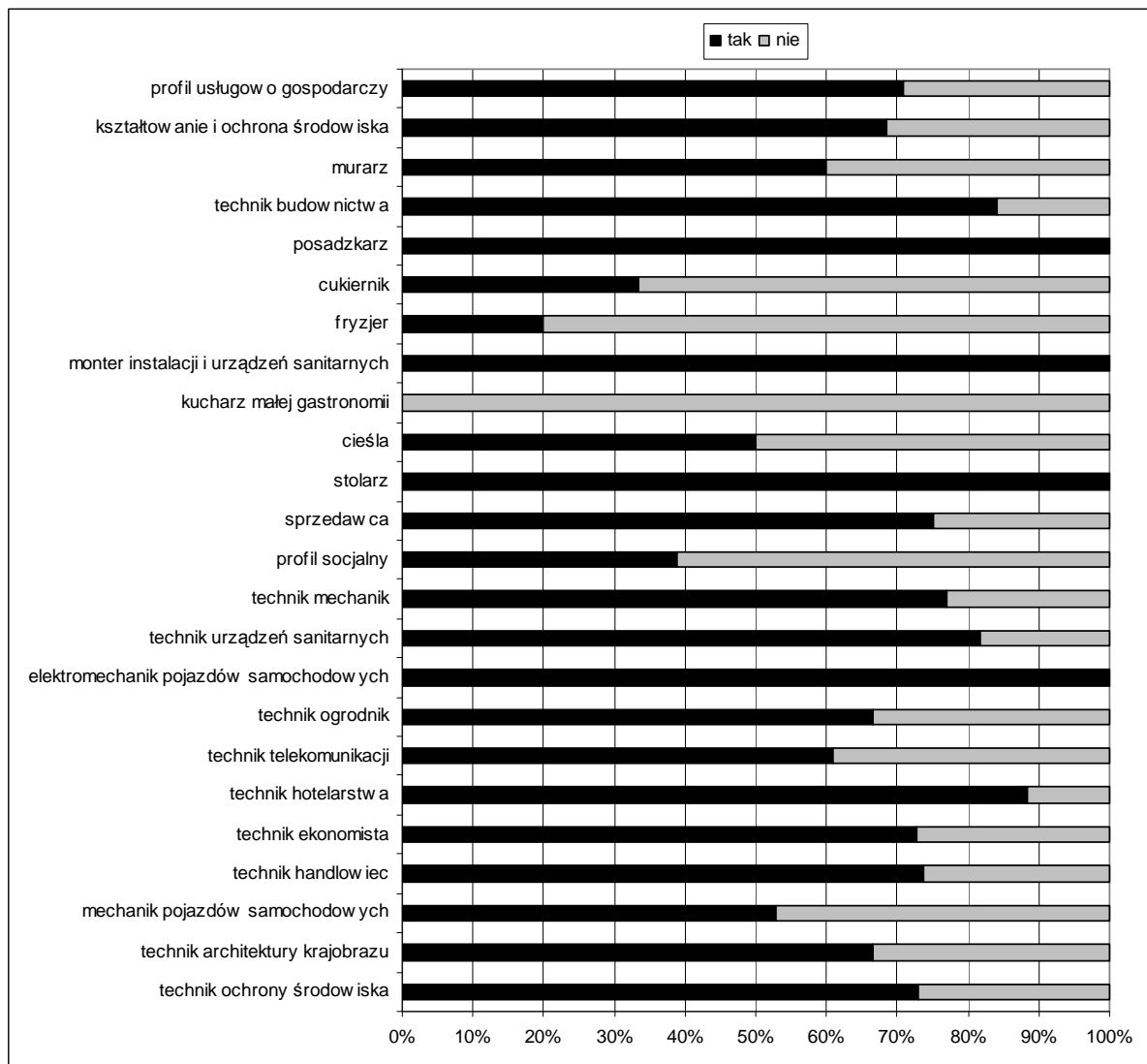
	Ogółem	74,2%	25,8%	100,0%
ZSZ 2	Technikum	69,4%	30,6%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	61,4%	38,6%	100,0%
	Ogółem	65,1%	34,9%	100,0%
ZSZ 3	Technikum	77,5%	22,5%	100,0%
ZS 4	Liceum profilowane	57,1%	42,9%	100,0%

Aktywność na rynku pracy różnicuje także osoby kształcące się w poszczególnych zawodach (Wykres 9). W analizowanych szkołach można wyróżnić zawody/profile, w których wszyscy uczniowie pracowali w ciągu ostatniego roku: posadzkarz, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, stolarz oraz elektromechanik pojazdów samochodowych. Z drugiej strony, w ostatnim roku nie pracował żaden uczeń kształcący się w zawodzie kucharza małej gastronomii, pracowało również stosunkowo niewielu uczniów reprezentujących następujące kierunki: fryzjer, cukiernik, profil socjalny oraz cieśla. Nie wiadomo przy tym, czy niepodejmowanie zatrudnienia przez te osoby wynika z braku chęci do pracy, czy z obiektywnych trudności w jej znalezieniu.

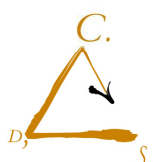

Wykres 9. Praca zarobkowa uczniów reprezentujących poszczególne zawody/profile

Praca podejmowana przez uczniów rzadko łączyła się z zawodem, którego uczą się w szkole. Ponad połowa badanych zaznaczyła, że wcale nie wiązała się z ich wyuczoną profesją (52,5%). Tylko co piąty uczeń stwierdził, że w dużym stopniu korelowała ona z wyuczonym zawodem (19,9%). Dla pozostałych pracujących, zatrudnienie, które podjęli, było związane z kierunkiem kształcenia w pewnym (16,7%) lub w małym (10,9%) stopniu.

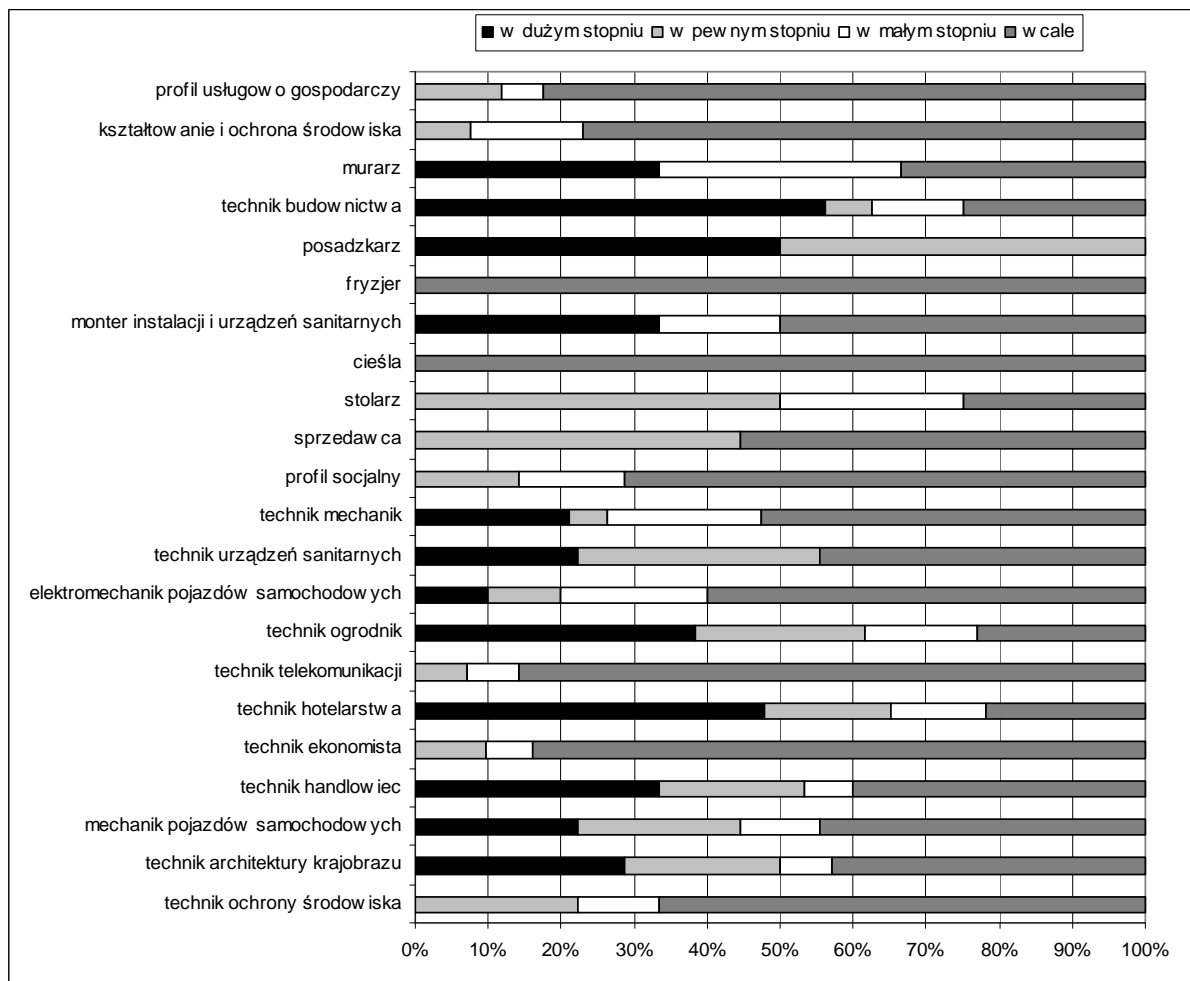
Wśród uczniów reprezentujących poszczególne kategorie zawodowe występują różnice pomiędzy stopniem zgodności charakteru wykonywanej w ciągu ostatniego roku pracy, a kierunkiem kształcenia. Najczęściej pracę zgodną z zawodem wykonywali technicy

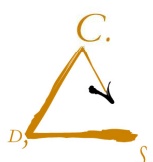

budownictwa, posadzkarze i technicy hotelarstwa. Najrzadziej natomiast: cieśle, fryzjerzy, technicy telekomunikacji, technicy ekonomiści i kształcący się w profilu usługowo-gospodarczym (Wykres 10)

Wykres 10. Związek pomiędzy charakterem pracy a zawodem w jakim kształcą się uczniowie

Porównanie chłopców i dziewcząt pod względem aktywności zawodowej w okresie roku poprzedzającego badania wypada na korzyść uczniów. Ponad trzy czwarte z nich (77,1%) pracowało zarobkowo w ciągu ostatniego roku. Podobną aktywnością mogło się pochwalić dwie trzecie uczennic (61,8%).

2.4. Oczekiwania i możliwości dotyczące przyszłej pracy

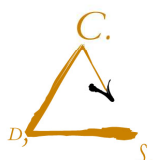
Badanych uczniów zapytano, gdzie chcieliby w przyszłości podjąć stałą pracę zarobkową. Najpopularniejszym miejscem są same Skierniewice. Chętnych do pracy w tym mieście jest prawie dziewięciu na dziesięciu uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych (85,5%). Drugim pod względem popularności miastem jest Warszawa. W stolicy zdecydowałoby się pracować prawie tyle samo uczniów, co w Skierniewicach (81,3%). Mniej popularna od Warszawy jest Łódź – wskazywana przez 71,2% uczniów. Dwie trzecie badanych nie miałyby nic przeciwko pracy w innym mieście województwa łódzkiego (66,0%). Ponadto połowa uczniów zdecydowałaby się na podjęcie pracy za granicą (56,8%) lub w innym mieście poza województwem łódzkim (53,2%). Szczegółowe informacje na temat preferowanych miejsc pracy z rozróżnieniem na zespoły szkół i funkcjonujące w ich ramach typy szkół zawiera Tabela 19.

Tabela 19. Preferencje uczniów dotyczące miejsca przyszłej pracy

Szkoła	Typ szkoły	Skierniewice	Łódź	Inne miasto woj. łódzkiego	Warszawa	Inne miasto poza woj. łódzkim	Zagranica
ZSZ 1	Technikum	88,7%	74,5%	62,1%	72,7%	49,4%	58,9%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	90,0%	65,0%	61,1%	84,2%	64,7%	73,7%
	Liceum profilowane	73,7%	68,4%	78,9%	73,7%	57,9%	73,7%
ZSZ 2	Technikum	87,5%	70,2%	65,2%	78,7%	52,2%	60,9%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	94,8%	77,8%	64,0%	71,2%	53,1%	51,0%
ZSZ 3	Technikum	78,2%	64,2%	64,2%	93,0%	53,1%	55,6%
ZS 4	Liceum profilowane	82,9%	73,8%	78,0%	95,2%	56,1%	41,5%
Ogółem		85,8%	71,2%	66,0%	81,3%	53,2%	56,8%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy najczęstsze wybory dokonywane przez uczniów badanych szkół. Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100. Nie uwzględniono braków danych.

W poszczególnych typach szkół preferencje uczniów nie odbiegają od wskazań ogółu. Trzy najczęściej wskazywane miejsca przyszłej pracy to Skierniewice, rywalizująca z nimi Warszawa (uczniowie technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 i liceum profilowanego z Zespołu Szkół nr 4 jako potencjalne miejsca przyszłej pracy przedkładają stolicę nad

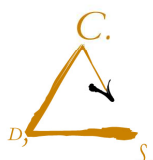

Skierniewice) oraz Łódź. Niemniej jednak, uczniowie – przynajmniej na poziomie deklaracyjnym – nie wykluczają żadnego z zaproponowanych im miejsc przyszłej pracy. Praktycznie każde miejsce pracy jest aprobowane przez ponad połowę uczniów, bez względu na typ szkoły (wyjątek stanowią jedynie uczniowie liceum profilowanego z Zespołu Szkół nr 4, wśród których tylko czterech na dziesięciu zdecydowałoby się podjąć pracę za granicą – 41,5%, oraz uczniowie z technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 1, którzy stosunkowo najmniej chętnie zdecydowaliby się pracować w innym mieście województwa łódzkiego – 49,4%).

Podobny rozkład preferencji można zauważyć również dla poszczególnych kategorii zawodowych. Wśród trzech najpopularniejszych miejsc przyszłej pracy Skierniewice zostały wymienione przez uczniów reprezentujących wszystkie zawody/profile. Bardzo popularna jest także Warszawa i Łódź (Tabela 20).

Tabela 20. Preferencje uczniów dotyczące miejsca przyszłej pracy a zawód [%]

	Skierniewice	Łódź	Inne miasto woj. łódzkiego	Warszawa	Inne miasto poza woj. łódzkim	Zagranica
technik ochrony środowiska	87,0	78,3	69,6	68,0	31,8	52,2
technik architektury krajobrazu	95,0	84,2	70,0	85,0	41,2	64,7
mechanik pojazdów samochodowych	100,0	78,6	57,1	53,3	46,2	80,0
technik handlowiec	78,9	66,7	84,2	94,4	47,4	47,4
technik ekonomista	81,4	75,0	63,4	90,7	47,5	47,4
technik hotelarstwa	72,0	43,5	47,6	96,0	68,2	75,0
technik telekomunikacji	86,4	59,1	45,0	86,4	47,6	71,4
technik ogrodnik	90,9	74,1	44,0	53,8	52,0	55,6
elektromechanik pojazdów samochodowych	100,0	90,0	77,8	90,0	77,8	62,5
technik urządzeń sanitarnych	81,8	72,7	54,5	81,8	70,0	72,7
technik mechanik	88,5	80,0	80,8	72,0	56,0	52,0
profil socjalny	77,8	77,8	88,9	94,4	55,6	38,9
sprzedawca	100,0	90,9	55,6	88,9	44,4	20,0
stolarz	75,0	25,0	75,0	100,0	75,0	75,0
cieśla	50,0	50,0	50,0	100,0	100,0	100,0
kucharz małej gastronomii	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	100,0	60,0	40,0	60,0	50,0	80,0
fryzjer	80,0	80,0	50,0	70,0	50,0	30,0
cukiernik	100,0	33,3	100,0			33,3

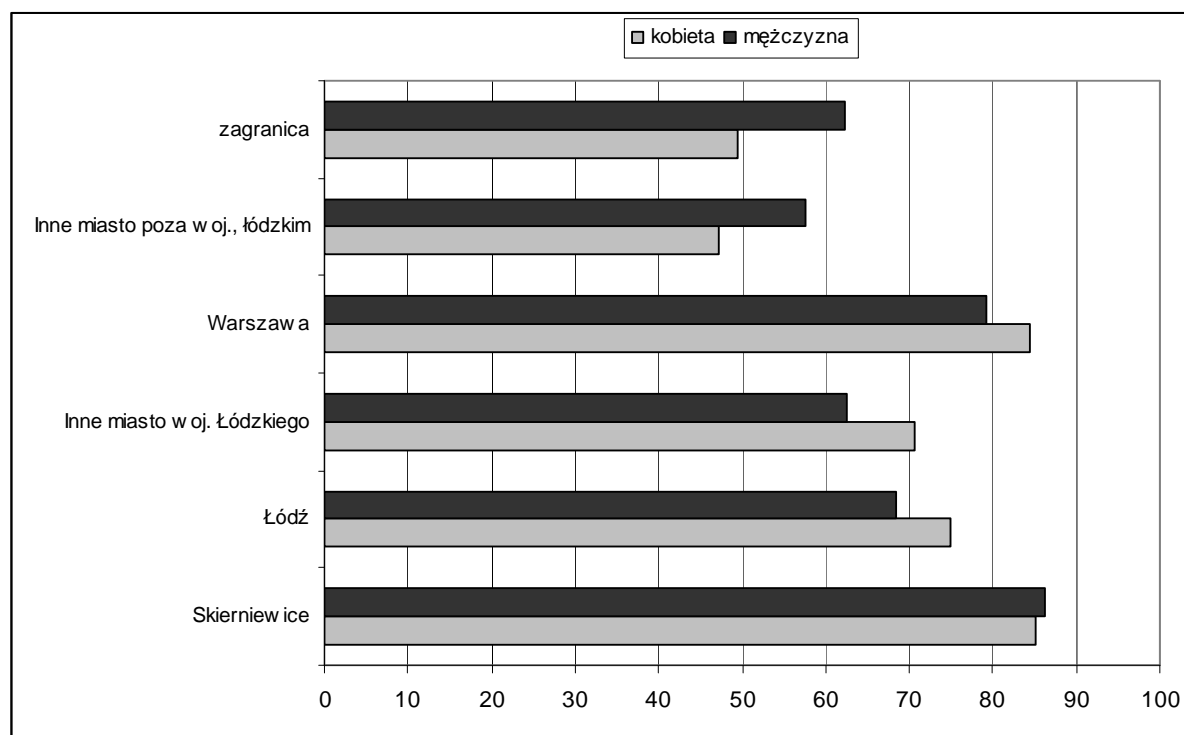
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

posadzkarz	100,0	62,5	71,4	100,0	85,7	75,0
technik budownictwa	84,2	61,1	75,0	88,2	66,7	58,8
murarz	75,0	80,0	75,0	75,0	25,0	50,0
kształtowanie i ochrona środowiska	73,7	68,4	78,9	73,7	57,9	73,7
profil usługowo gospodarczy	87,0	70,8	69,6	95,8	56,5	43,5

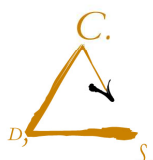
Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy najczęstsze wybory dokonywane przez uczniów danego zawodu/profilu. Nie uwzględniono braków danych.

Nie ma większych różnic pomiędzy preferencjami uczniów i uczennic. Mężczyźni chętniej niż kobiety pracowaliby za granicą i w innym mieście województwa łódzkiego, natomiast kobiety przychylniej patrzą na Warszawę, Łódź i inne miasto województwa łódzkiego (Wykres 11).

Wykres 11. Preferencje uczniów dotyczące miejsca przyszłej pracy a płeć [w %]

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o zawężenie swoich preferencji związanych z akceptowanymi miejscami pracy, poprzez wskazanie tylko jednego, w którym podjęliby pracę najchętniej. W większości poszczególnych typów szkół w obrębie skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, przeważająca liczba uczniów najchętniej podjęłaby pracę w Skierniewicach. Trudno spodziewać się, że wszyscy oni znajdą

zatrudnienie na niezbyt chłonnym lokalnym rynku pracy. Należy jednak pamiętać, że wielu uczniów skłonnych jest pracować w Warszawie, więc prawdopodobnie jeśli dostaną tam pracę, to zdecydują się na nią, a nie będą zasilać szeregów skierniewickich bezrobotnych. Niska stopa bezrobocia w Skierniewicach zdaje się potwierdzać takie wnioski.

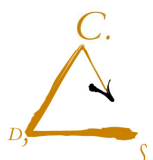
Wyjątek pod względem preferowanego miejsca pracy stanowili uczniowie liceum profilowanego z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (Skierniewice wskazywano zarówno za Warszawą jak i zagranicą) i uczniowie technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3, którzy stosunkowo częściej niż Skierniewice wymieniali Warszawę (Tabela 21).

Tabela 21 Najbardziej popularne miejsce przyszłej pracy

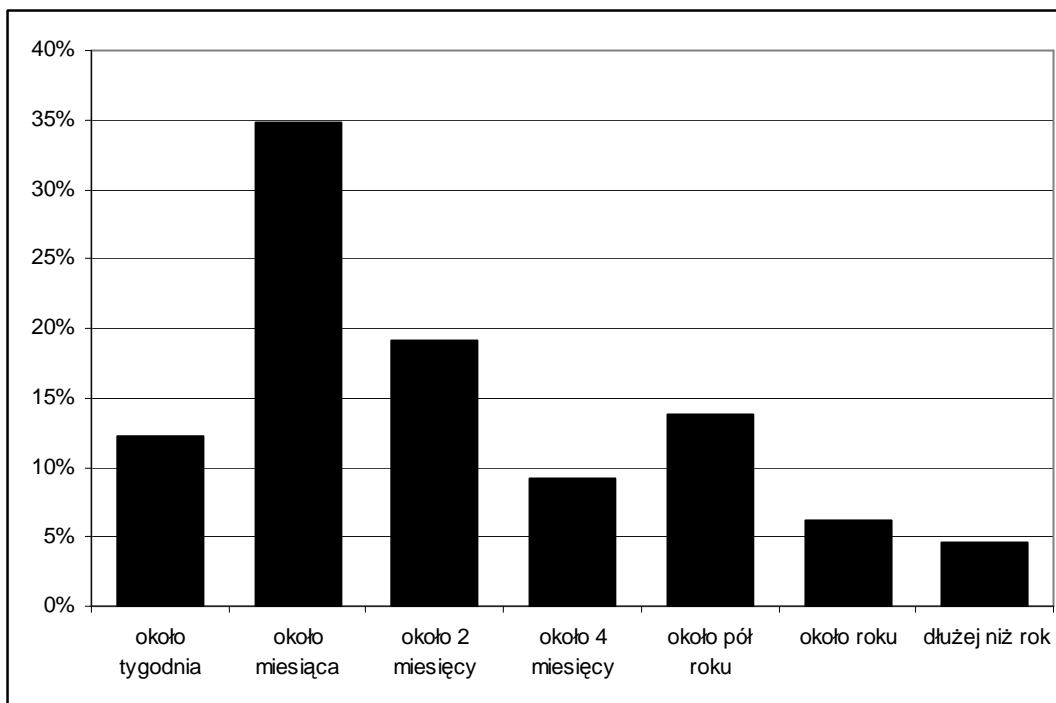
Szkoła	Typ szkoły	Skierniewice	Łódź	Inne miasto woj. łódzkiego	Warszawa	Inne miasto poza woj. łódzkim	Zagranicą	Ogółem
ZSZ 1	Technikum	46,3%	6,5%	2,8%	25,9%	3,7%	14,8%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	54,5%	9,1%	4,5%	13,6%	-	18,2%	100,0%
	Liceum profilowane	21,1%	10,5%	5,3%	26,3%	5,3%	31,6%	100,0%
	Ogółem	44,3%	7,4%	3,4%	24,2%	3,4%	17,4%	100,0%
ZSZ 2	Technikum	49,0%	12,2%	4,1%	18,4%	2,0%	14,3%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	54,4%	8,8%	3,5%	19,3%	1,8%	12,3%	100,0%
	Ogółem	51,9%	10,4%	3,8%	18,9%	1,9%	13,2%	100,0%
ZSZ 3	Technikum	33,3%	6,7%	2,2%	44,4%	4,4%	8,9%	100,0%
ZS 4	Liceum profilowane	47,6%	2,4%	-	40,5%	2,4%	7,1%	100,0%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono największy odsetek uczniów wskazujących daną odpowiedź
Nie uwzględniono braków danych.

Uczniowie mieli również określić ile czasu zajęłoby im poszukiwanie stałej pracy na pełny etat po ukończeniu szkoły. Dla większości uczniów znalezienie pracy po szkole nie wydaje się być większym problemem. Najwięcej uczniów – jedna trzecia – wskazało, że poszukiwanie pracy zajęłoby im około jednego miesiąca (34,8%). Tylko co dziesiąty uczeń był zdania, że szukanie zatrudnienia zajęłoby mu około roku lub dłużej (10,7%) (Wykres 12).

Wykres 12 Czas potrzebny uczniom na znalezienie pracy po szkole

Tego samego zdania – że pracę można znaleźć w dość krótkim czasie – są praktycznie wszyscy uczniowie, bez względu na to, w jakim typie szkoły się uczą. Zarówno w technikum (32,4%), zasadniczej szkole zawodowej (43,8%) i liceum profilowanym (34,4%) najczęściej wskazywano odpowiedź „około jednego miesiąca”, jako czas wystarczający na znalezienie pracy po szkole. Warto jednak zauważyć, że uczniowie szkół zawodowych są bardziej pewni siebie w porównaniu zarówno do uczących się w technikum, jak i w liceach profilowanych. Aż 57,6% uczniów „zawodówek” jest zdania, że znalezienie pracy nie zajęłoby im dłużej niż jeden miesiąc (odpowiedzi „około tygodnia” i „około miesiąca”). Porównywalnie – odsetek ten w technikum wyniósł 44,8% a w liceach – 42,6% (Tabela 22).

Tabela 22. Czas potrzebny uczniom na znalezienie pracy po szkole a typ szkoły

Czas potrzebny na znalezienie pracy	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Liceum profilowane	Ogółem
ok. tygodnia	12,8%	13,8%	8,2%	12,3%
ok. miesiąca	32,0%	43,8%	34,4%	34,8%
ok. 2 miesięcy	18,4%	17,5%	24,6%	19,2%
ok. 4 miesięcy	9,6%	6,3%	11,5%	9,2%

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ok. pół roku	16,8%	7,5%	9,8%	13,8%
ok. roku	6,4%	5,0%	6,6%	6,1%
dłużej niż rok	4,0%	6,3%	4,9%	4,6%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Nie uwzględniono braków danych.

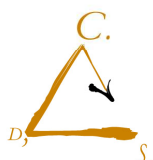
Spośród wszystkich skierniewickich zespołów szkół największymi optymistami są uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych nr 2. W opinii 61,2% uczących się w technikum i 56,9% uczniów zasadniczych szkół zawodowych z tego zespołu szkół, czas, jaki potrzebowaliby na znalezienie pracy po szkole, nie byłby dłuższy niż jeden miesiąc (odpowiedzi „około tygodnia” i „około miesiąca”). W pozostałych szkołach, choć ów optymizm jest również stosunkowo wysoki, to jednak wyraźnie mniejszy w porównaniu z optymizmem uczniów tej właśnie szkoły (Tabela 23).

Tabela 23. Czas potrzebny uczniom różnych szkół na znalezienie pracy po szkole

Szkoła	Typ szkoły	około tygodnia	około miesiąca	około 2 miesięcy	około 4 miesięcy	około pół roku	około roku	dłużej niż rok	Ogółem
ZSZ 1	Technikum	13,5%	28,8%	14,4%	11,7%	21,6%	4,5%	5,4%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	27,3%	31,8%	18,2%	4,5%	9,1%	4,5%	4,5%	100,0%
	Liceum profilowane	-	26,3%	15,8%	15,8%	26,3%	5,3%	10,5%	100,0%
	Ogółem	13,8%	28,9%	15,1%	11,2%	20,4%	4,6%	5,9%	100,0%
ZSZ 2	Technikum	16,3%	44,9%	18,4%	2,0%	14,3%		4,1%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	8,6%	48,3%	17,2%	6,9%	6,9%	5,2%	6,9%	100,0%
	Ogółem	12,1%	46,7%	17,8%	4,7%	10,3%	2,8%	5,6%	100,0%
ZSZ 3	Technikum	10,0%	28,9%	23,3%	11,1%	12,2%	12,2%	2,2%	100,0%
ZS 4	Liceum profilowane	11,9%	38,1%	28,6%	9,5%	2,4%	7,1%	2,4%	100,0%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono dwie najczęściej wskazywane odpowiedzi przez uczniów danego zawodu/profilu. Nie uwzględniono braków danych.

Wśród wszystkich uczniów reprezentujących poszczególne zawody postawa optymistyczna przeważa nad podejściem pesymistycznym. W przypadku każdej kategorii zawodowej dominuje przekonanie, że pracę po ukończeniu szkoły można znaleźć w okresie nie dłuższym niż pół roku. Twierdzi tak ponad połowa uczniów z każdego zawodu/profilu - jedynie wśród kucharzy małej gastronomii pojawiły się dwa głosy, że pracę można znaleźć w okresie do pół roku i dwa, że szukanie pracy zajmuje pół roku lub dłużej (Tabela 24).

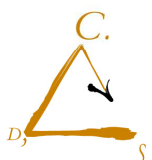

Tabela 24. Czas potrzebny uczniom różnych zawodów/profilu na znalezienie pracy po szkole

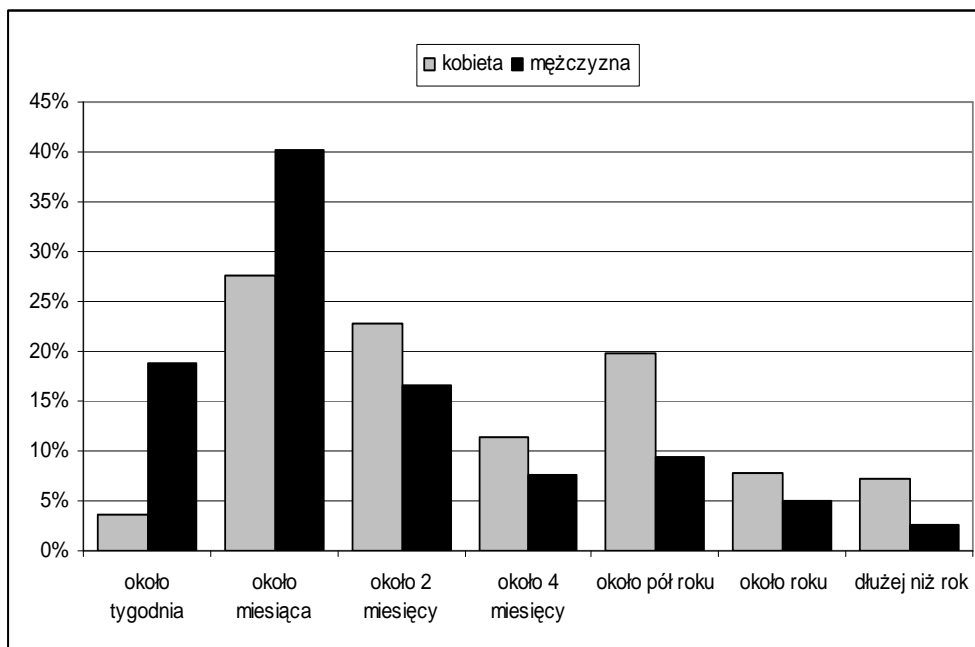
Zawód/profil	Do pół roku	Pół roku i dłużej	Ogółem
elektromechanik pojazdów samochodowych	100,0%	-	100,0%
stolarz	100,0%	-	100,0%
cieśla	100,0%	-	100,0%
cukiernik	100,0%	-	100,0%
profil usługowo gospodarczy	91,7%	8,3%	100,0%
posadzkarz	88,9%	11,1%	100,0%
technik hotelarstwa	84,6%	15,4%	100,0%
profil socjalny	83,3%	16,7%	100,0%
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	83,3%	16,7%	100,0%
technik telekomunikacji	82,6%	17,4%	100,0%
mechanik pojazdów samochodowych	82,4%	17,6%	100,0%
technik urządzeń sanitarnych	81,8%	18,2%	100,0%
technik mechanik	80,8%	19,2%	100,0%
sprzedawca	75,0%	25,0%	100,0%
technik budownictwa	75,0%	25,0%	100,0%
technik architektury krajobrazu	71,4%	28,6%	100,0%
technik ekonomista	68,9%	31,1%	100,0%
technik handlowiec	68,4%	31,6%	100,0%
technik ochrony środowiska	65,4%	34,6%	100,0%
technik ogrodnik	60,6%	39,4%	100,0%
fryzjer	60,0%	40,0%	100,0%
murarz	60,0%	40,0%	100,0%
kształtowanie i ochrona środowiska	57,9%	42,1%	100,0%
kucharz małej gastronomii	50,0%	50,0%	100,0%
Ogółem	75,4%	24,6%	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Jeśli chodzi o czas szukania pracy po ukończeniu szkoły, to zdecydowanie więcej wiary we własne możliwości na rynku pracy mają chłopcy. Blisko dwóch na trzech uczniów jest zdania, że znaleźliby pracę w okresie tygodnia lub miesiąca po wyjściu ze szkoły (58,9%). Tego samego zdania jest zaledwie co trzecia uczennica (31,1%) (Wykres 13).

Wykres 13. Czas potrzebny na znalezienie pracy po szkole a płeć [w%]

Tak wysoki poziom optymizmu młodzieży jeśli chodzi o poszukiwanie pracy jest nieco zaskakujący, warto zastanowić się nad jego przyczynami. Może on wynikać z postrzegania sytuacji na rynku pracy jako korzystnej, bądź też z wymiany doświadczeń z absolwentami ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, którzy nie mają większych problemów z zatrudnieniem. Warto w tym miejscu przytoczyć wyniki ogólnopolskich badań CBOS, gdzie zadano młodzieży kończącej szkołę pytanie o poczucie zagrożenia bezrobociem. Przekonanie, że przypuszczalnie lub na pewno znajdą pracę, wyraziło 69% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 63% uczniów techników oraz 59% uczniów liceów profilowanych¹³. Z uwagi na odmienną konstrukcję pytań zadanych w obu badaniach, trudno sensownie porównywać otrzymane odsetki. Rezultaty badań w skali kraju potwierdzają jednak dwie zauważone w Skierniewicach tendencje: przewagę optymizmu nad pesymizmem w zakresie szans na znalezienie pracy oraz to, że najwyższą pewnością siebie odnośnie przyszłego zatrudnienia charakteryzują się uczniowie zasadniczych szkół zawodowych.

Opinie na temat możliwości znalezienia pracy mogą się różnić w zależności od tego, czy szuka się jakiegokolwiek pracy, czy takiej, która wiąże się z umiejętnościami zawodowymi, nabytymi w czasie szkolnej edukacji. Aby się przekonać o tym, jak bardzo uczniowie skierniewickich szkół zawodowych ufają w swoje możliwości na rynku pracy w powiązaniu z

¹³ „Młodzież 2008”, CBOS: Warszawa 2009r., s. 26.

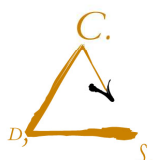
wyuczoną profesją, zapytano ich, czy byłoby w stanie znaleźć pracę w zawodzie w ciągu czterech miesięcy. Także i tutaj zaznacza się wyraźna przewaga tych, którzy wierzą w powodzenie takich poszukiwań. 71,3% uczniów odpowiedziało, że „raczej” (59,2%) lub „na pewno” (12,1%) znaleźliby w tym czasie zatrudnienie w zawodzie. Tylko co czwarty uczeń był zdania przeciwnego, odpowiadając, że „raczej” (22,1%) lub „na pewno” (6,7%) takiej pracy by nie znalazł.

Podobnie jak przy pytaniu o pracę w ogóle, również i tutaj uczniowie reprezentujący różne zawody/profile na ogół są optymistami. W przypadku każdej profesji zyskują przewagę osoby, które twierdzą, że w czasie czterech miesięcy „raczej znaleźliby” lub „na pewno znaleźliby” pracę związaną z ich wykształceniem (Tabela 25). Ciekawym przypadkiem są uczniowie kierunku kucharz małej gastronomii – wszyscy sądzą, że w ciągu czterech miesięcy raczej lub na pewno znajdą pracę w zawodzie, natomiast połowa z nich uważa, że szukanie jakiegokolwiek pracy zajmie im pół roku lub dłużej¹⁴.

Tabela 25. Szansa na znalezienie pracy w zawodzie w ciągu czterech miesięcy

Zawód/profil	Na pewno/ raczej nie	Na pewno/ raczej tak	Ogółem
technik hotelarstwa	-	100,0%	100,0%
stolarz	-	100,0%	100,0%
cieśla	-	100,0%	100,0%
kucharz małej gastronomii	-	100,0%	100,0%
fryzjer	-	100,0%	100,0%
cukiernik	-	100,0%	100,0%
technik handlowiec	10,5%	89,5%	100,0%
sprzedawca	16,7%	83,3%	100,0%
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	16,7%	83,3%	100,0%
murarz	20,0%	80,0%	100,0%
technik budownictwa	21,1%	78,9%	100,0%
mechanik pojazdów samochodowych	23,5%	76,5%	100,0%
technik ogrodnik	27,3%	72,7%	100,0%
technik urządzeń sanitarnych	27,3%	72,7%	100,0%
elektromechanik pojazdów samochodowych	30,0%	70,0%	100,0%
technik telekomunikacji	30,4%	69,6%	100,0%
profil socjalny	33,3%	66,7%	100,0%
posadzkarz	33,3%	66,7%	100,0%
technik mechanik	34,6%	65,4%	100,0%
profil usługowo gospodarczy	37,5%	62,5%	100,0%

¹⁴ Należy przy tym zaznaczyć, że uczniów kształcących się w tym zawodzie było w próbie tylko czterech, stąd trzeba podejść ostrożnie do wnioskowania na podstawie udzielonych przez nich odpowiedzi.

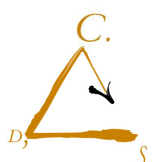
technik ochrony środowiska	38,5%	61,5%	100,0%
kształtowanie i ochrona środowiska	42,1%	57,9%	100,0%
technik architektury krajobrazu	42,9%	57,1%	100,0%
technik ekonomista	48,9%	51,1%	100,0%
Ogółem	28,7%	71,3%	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Jak zostało pokazane na początku, większość uczniów wybrała swoje szkoły ze względu na zainteresowania lub z chęci zdobycia konkretnego zawodu – były to dwa najczęściej zaznaczane motywy. W czasie edukacji szkolnej zainteresowania te z jednej strony mogą się pogłębiać, dając równocześnie sposobność pozyskania zawodowych umiejętności, z drugiej jednak – mogą ulec zmianie, prowadząc do rozczarowań i poszukiwania alternatywnych ścieżek zawodowych lub edukacyjnych. Aby przekonać się o tym, która postawa przeważa wśród uczniów badanych szkół, zadano im pytanie, czy teraz, bądź w przyszłości, będą starali się podjąć pracę w zawodzie/profilu, którego aktualnie się uczą.

Głosy za i przeciw rozkładają się nierównomiernie, choć nie jest to dysproporcja duża. Pewną przewagę uzyskują ci uczniowie, którzy chcieliby pracować zgodnie z nabytymi w szkole kwalifikacjami. We wszystkich szkołach tych, którzy opowiadają się za pracą w zawodzie (odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”) jest 56,5% wobec 43,5% tych uczniów, którzy aktualnie nie myślą pracować zgodnie z kwalifikacjami. Biorąc pod uwagę wszystkie typy szkół, najwięcej głosów za podjęciem pracy w wyuczonym zawodzie pojawiło się wśród uczniów zasadniczych szkół zawodowych (74,0% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), następnie wśród uczących się w technicach (55,1%). Najbardziej „rozczarowani” profilem, w którym się kształcą byli licealiści. Tylko czterech na dziesięciu uczniów z tego typu szkół, chce podjąć pracę zgodną z ich wyuczoną profesją (40,0%).

Z jednej strony, niepokój budzi fakt, że prawie połowa przyszłych absolwentów nie chce pracować w swoim zawodzie. Warto zastanowić się, jakie są tego przyczyny. Czy wynika to z nieprzemysłanego wyboru kierunku kształcenia, który okazuje się nieprzystający do zainteresowań i predyspozycji uczniów? Może być to również kwestia negatywnie przez nich ocenianej jakości kształcenia lub też wynik ich percepcji sytuacji na rynku pracy. Wszystkie te hipotezy znajdują potwierdzenie w wynikach badań, co obrazują poniższe tabele (Tabele 26, 27, 28). W porównaniu z ogólnym odsetkiem badanych, którzy chcą podjąć pracę zgodną z wykształceniem (56,5%), więcej takich osób jest wśród uczniów, którzy wybierając szkołę kierowali się zainteresowaniami (77%) lub chęcią zdobycia konkretnego zawodu (73%), a

także w grupie młodzieży dobrze oceniającej teoretyczne przedmioty zawodowe (66%) i optymistycznie patrzącej na możliwość szybkiego znalezienia pracy w zawodzie (62%).

Tabela 26. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie a motyw wyboru szkoły

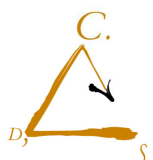
Motyw wyboru szkoły	Stosunek do pracy w zawodzie	
	raczej/zdecydowanie nie	raczej/zdecydowanie tak
Ze względu na zainteresowania	23%	77%
Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód	27%	73%
Szkoła miała dobrą opinię	42%	58%
Ze względu na rodziców	52%	48%
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	55%	45%
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	56%	44%
Ze względu na kolegów, znajomych	59%	41%
Po prostu trzeba było coś wybrać	70%	30%
Ogółem	43,5%	56,5%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Tabela 27. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie a ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych

Ocena teoretycznych przedmiotów zawodowych pod względem przygotowania do pracy	Stosunek do pracy w zawodzie	
	raczej/zdecydowanie nie	raczej/zdecydowanie tak
bardzo/raczej dobrze	34%	66%
trudno powiedzieć	51%	49%
bardzo/raczej słabo	56%	44%
Ogółem	43,5%	56,5%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Tabela 28. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie a ocena szansy na znalezienie pracy w zawodzie w ciągu czterech miesięcy

Szansa na znalezienie pracy w zawodzie w ciągu czterech miesięcy	Stosunek do pracy w zawodzie	
	raczej/zdecydowanie nie	raczej/zdecydowanie tak
na pewno/raczej tak	38%	62%
na pewno/raczej nie	58%	42%
Ogółem	43,5%	56,5%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Z drugiej strony, optymistyczne jest to, że trzy czwarte uczniów zasadniczych szkół zawodowych wyraża chęć pracy w swoim zawodzie – jest to ten typ szkoły, który powinien wypuszczać na rynek pracy fachowców w poszczególnych zawodach. Odsetek osób gotowych do podjęcia pracy zgodnej z kwalifikacjami zaniżają natomiast uczniowie liceów profilowanych, o których trudno mówić, że przygotowują do konkretnego zawodu - stąd odpowiedzi tej grupy młodzieży nie powinny dziwić.

Istotne różnice ujawniają się w obrębie każdego zespołu szkół oraz w odniesieniu do danego typu szkoły. W Zespole Szkół Zawodowych nr 1 zarówno uczniowie technikum (59,2% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) jak i zasadniczej szkoły zawodowej (73,6%) w większości myślą o pracy w zawodzie (z dość dużą przewagą uczących się w zawodówkach), natomiast o pracy zgodnej z kwalifikacjami myśli zaledwie co dziesiąty uczeń liceum profilowanego (10,5% odpowiedzi „raczej tak”). W Zespole Szkół Zawodowych nr 2 sytuacja jest zasadniczo odmienna. O ile uczniowie zasadniczych szkół zawodowych deklarują chęć pracy zgodnej z nabytymi w szkole umiejętnościami (74,1%), to wśród techników ku takiemu rozwiązaniu skłania się tylko 41,7% uczniów. Zarówno w Zespole Szkół Zawodowych nr 3 jak i w Zespole Szkół nr 4 zyskują przewagę osoby zamierzające szukać pracy w zawodzie/profilu – tej pierwszej szkole jest to 57,6% uczniów, a w drugiej – 53,7% (Tabela 29).

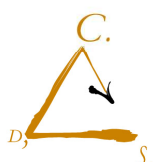

Tabela 29. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie/profilu

Szkoła	Typ szkoły	zdecydowa nie nie	raczej nie	raczej tak	zdecydowa nie tak	Ogółem
ZSZ 1	Technikum	11,8%	29,1%	51,8%	7,3%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	10,5%	15,8%	52,6%	21,1%	100,0%
	Liceum profilowane	26,3%	63,2%	10,5%	-	100,0%
	Ogółem	13,5%	31,8%	46,6%	8,1%	100,0%
ZSZ 2	Technikum	8,3%	50,0%	35,4%	6,3%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	5,2%	20,7%	63,8%	10,3%	100,0%
	Ogółem	6,6%	34,0%	50,9%	8,5%	100,0%
ZSZ 3	Technikum	6,9%	35,6%	43,7%	13,8%	100,0%
ZS 4	Liceum profilowane	7,3%	39,0%	48,8%	4,9%	100,0%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono najczęściej wskazywaną odpowiedź przez uczniów danego zawodu/profilu. Nie uwzględniono braków danych.

Również uczniowie różnych zawodów/profilu mają odmienne oczekiwania co do charakteru swojej przyszłej pracy. Najliczniejsze reprezentacje uczniów chcących pracować zgodnie z kwalifikacjami pojawiają się w zawodach takich jak: kucharz małej gastronomii¹⁵, sprzedawca, technik budownictwa oraz monter instalacji i urządzeń sanitarnych. Najbardziej niechętni aby podjąć pracę w zawodzie są natomiast uczniowie reprezentujący zawód/profil: kształtowanie i ochrona środowiska¹⁶, technik telekomunikacji, technik hotelarstwa¹⁷ oraz technik mechanik (Tabela 30).

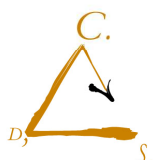
Tabela 30. Stosunek uczniów do pracy w zawodzie/profilu w każdej kategorii zawodowej

Zawód/profil	Zdecydowanie/ raczej nie	Zdecydowanie /raczej tak	Ogółem
kucharz małej gastronomii	-	100,0%	100,0%
sprzedawca	8,3%	91,7%	100,0%
technik budownictwa	15,8%	84,2%	100,0%
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	16,7%	83,3%	100,0%
mechanik pojazdów samochodowych	17,6%	82,4%	100,0%
murarz	25,0%	75,0%	100,0%

¹⁵ Warto przypomnieć, że kucharze są też optymistami w kwestii szans na znalezienie pracy w zawodzie.

¹⁶ Przedstawiciele tego profilu zarówno nie chcą pracować w swoim zawodzie, jak i znajdują się w grupie osób najmniej pewnych, że uda im się znaleźć zatrudnienie zgodne z kierunkiem kształcenia.

¹⁷ W tym przypadku tak wysoki odsetek osób niechętnych do pracy w zawodzie jest nieco zaskakujący, gdyż przyszli hotelarze należą do optymistów jeśli chodzi o możliwości znalezienia pracy w zawodzie. Być może taki wynik jest kwestią nieprzemyślanego wyboru „modnego” kierunku?

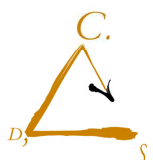
technik urządzeń sanitarnych	27,3%	72,7%	100,0%
technik ekonomista	27,9%	72,1%	100,0%
posadzkarz	28,6%	71,4%	100,0%
fryzjer	30,0%	70,0%	100,0%
cukiernik	33,3%	66,7%	100,0%
profil usługowo gospodarczy	45,8%	54,2%	100,0%
profil socjalny	47,1%	52,9%	100,0%
technik architektury krajobrazu	47,6%	52,4%	100,0%
technik ogrodnik	48,5%	51,5%	100,0%
technik ochrony środowiska	50,0%	50,0%	100,0%
technik handlowiec	50,0%	50,0%	100,0%
elektromechanik pojazdów samochodowych	50,0%	50,0%	100,0%
stolarz	50,0%	50,0%	100,0%
cieśla	50,0%	50,0%	100,0%
technik mechanik	53,8%	46,2%	100,0%
technik hotelarstwa	61,5%	38,5%	100,0%
technik telekomunikacji	63,6%	36,4%	100,0%
kształtowanie i ochrona środowiska	89,5%	10,5%	100,0%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono po cztery kategorie zawodowe uczniów chcących pracować w zawodzie i tych, którzy w zawodzie nie zamierzają pracować. Nie uwzględniono braków danych.

Porównanie chłopców z dziewczętami pokazuje, że ich preferencje związane przyszłą pracą (w zawodzie lub nie) są podobne. Zgodnie z kwalifikacjami chce pracować 57,7% uczniów i 54,9% uczennic.

W badaniach poruszono również zagadnienie planów zawodowych młodzieży kończącej skierniewickie ponadgimnazjalne szkoły zawodowe. Nieco ponad połowa uczniów chce podjąć pracę bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły (51,7%). Co trzeci badany nie jest jeszcze zdecydowany, czy będzie pracował bezpośrednio po opuszczeniu szkoły, w której aktualnie się uczy (36,9%), a co dziesiąty (11,4%) wskazuje, że nie będzie starał się rozpocząć pracy zaraz po szkole. Podobnie jak w przypadku planów edukacyjnych, zaskakuje wysoki odsetek osób niezdecydowanych (prawie czterech na dziesięciu uczniów udzieliło odpowiedzi „jeszcze nie wiem”) – znów jest on wyższy, niż na Podkarpaciu (27% odpowiedzi „jeszcze nie wiem”) czy w Świętokrzyskim (28% takich odpowiedzi). Stanowi to kolejny mocny argument za podjęciem działań w kierunku wypracowania w Skierniewicach systemu doradztwa zawodowego¹⁸.

¹⁸ Warto w tym miejscu wspomnieć o międzyresortowym zespole, powołanym pod auspicjami skierniewickiego Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej oraz Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Skierniewicach. Ma on na celu zintegrowanie działania wszystkich instytucji zajmujących się informacją i poradnictwem zawodowym. Zasięg pracy zespołu obejmuje 3 powiaty (skierniewicki, rawski i łowicki), a w jego

Porównanie skierniewickich zespołów szkół zawodowych nie ujawnia większych różnic pomiędzy uczniami. W Zespole Szkół Zawodowych nr 1 pracować po ukończeniu szkoły chce 48,3% uczniów, w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 – 56,2%, w Zespole Szkół Zawodowych nr 3 – 53,3% a w Zespole Szkół nr 4 – 48,8%. Najwięcej osób chcących podjąć pracę bezpośrednio po szkole uczy się w zasadniczej szkole zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (77,3%), najmniej w liceum profilowanym tego samego zespołu szkół (33,3%) (Tabela 31).

Tabela 31. Chęć podjęcia pracy po ukończeniu szkoły w różnych typach szkół

Szkoła	Typ szkoły	tak	jeszcze nie wiem	nie	Ogółem
ZSZ 1	Technikum	45,0%	41,3%	13,8%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	77,3%	22,7%	-	100,0%
	Liceum profilowane	33,3%	27,8%	38,9%	100,0%
	Ogółem	48,3%	36,9%	14,8%	100,0%
ZSZ 2	Technikum	60,4%	37,5%	2,1%	100,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	52,6%	38,6%	8,8%	100,0%
	Ogółem	56,2%	38,1%	5,7%	100,0%
ZSZ 3	Technikum	53,3%	32,2%	14,4%	100,0%
ZS 4	Liceum profilowane	48,8%	43,9%	7,3%	100,0%

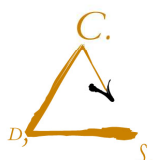
Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Zawód/profil kształcenia także różnicuje uczniów pod względem zamiaru rozpoczęcia pracy zawodowej w momencie ukończenia obecnej szkoły. Najbardziej zainteresowani pracą po szkole są: posadzkarze, murarze, monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych oraz technicy handlowcy (Tabela 32).

Tabela 32. Chęć podjęcia pracy zaraz po ukończeniu szkoły a zawód

Zawód/profil	tak	jeszcze nie wie	nie	Ogółem
posadzkarz	100,0%	-	-	100,0%
murarz	80,0%	20,0%	-	100,0%
monter instalacji i urządzeń	66,7%	33,3%	-	100,0%

skład wchodzi doradcy zawodowi, organy administracji rządowej, instytucje oświatowe oraz przedstawiciele instytucji rynku pracy, w tym OHP.

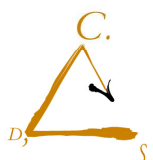

sanitarnych				
technik handlowiec	63,2%	21,1%	15,8%	100,0%
technik architektury krajobrazu	61,9%	38,1%	-	100,0%
technik telekomunikacji	60,9%	34,8%	4,3%	100,0%
technik mechanik	60,0%	40,0%	-	100,0%
fryzjer	60,0%	40,0%	-	100,0%
sprzedawca	58,3%	41,7%	-	100,0%
mechanik pojazdów samochodowych	52,9%	35,3%	11,8%	100,0%
profil socjalny	52,9%	47,1%	-	100,0%
technik ogrodnik	51,5%	33,3%	15,2%	100,0%
technik ekonomista	51,1%	28,9%	20,0%	100,0%
technik hotelarstwa	50,0%	46,2%	3,8%	100,0%
elektromechanik pojazdów samochodowych	50,0%	30,0%	20,0%	100,0%
stolarz	50,0%	50,0%	-	100,0%
cukiernik	50,0%	-	50,0%	100,0%
profil usługowo gospodarczy	45,8%	41,7%	12,5%	100,0%
technik urządzeń sanitarnych	45,5%	54,5%	-	100,0%
technik budownictwa	44,4%	38,9%	16,7%	100,0%
kształtowanie i ochrona środowiska	33,3%	27,8%	38,9%	100,0%
technik ochrony środowiska	23,1%	50,0%	26,9%	100,0%
cieśla	-	100,0%	-	100,0%
kucharz małej gastronomii	-	100,0%	-	100,0%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono najliczniejsze kategorie zawodowe/profile, w których uczniowie chcą podjąć pracę po ukończeniu szkoły. Nie uwzględniono braków danych.

U chłopców, w porównaniu z dziewczętami, zaznacza się przewaga zarówno tych, którzy chcą pracować po szkole (53,2% wobec 49,7%), jak i tych, którzy nie chcą (11,8% wobec 10,9%). Wśród dziewcząt więcej jest takich, które nie są jeszcze zdecydowane, czy będą pracować po ukończeniu szkoły (39,4% wobec 35,0%).

Wśród uczniów szkół biorących udział w badaniach, wielu jest takich, którzy deklarują chęć połączenia nauki z pracą – co czwarty uczeń chce jednocześnie pracować po ukończeniu obecnej szkoły i nadal się kształcić (27,9%). Takich osób, które nie mają zamiaru ani pracować, ani uczyć się, jest bardzo mało (0,8%). Jednakże, spory odsetek uczniów nie ma żadnych sprecyzowanych planów na przyszłość – jeszcze nie wiedzą, czy będą kontynuować naukę, ani też, czy będą pracować. Taką postawę przyjmuje co piąty uczeń (18,5%) (Tabela 33). Stanowi to kolejny argument za budową w Skierniewicach systemu wspomagania uczniów w planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej.

Tabela 33. Zamiar kontynuowania nauki a zamiar podjęcia pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły

Zamiar dalszego kształcenia	Zamiar pracy bezpośrednio po szkole			Ogółem
	tak	jeszcze nie wie	nie	
nie	2,6%	1,0%	,8%	4,4%
jeszcze nie wiem	21,1%	18,5%	3,6%	43,2%
tak	27,9%	17,4%	7,0%	52,3%
Ogółem	51,6%	37,0%	11,5%	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Uczniów, którzy zamierzają pracować po ukończeniu szkoły, zapytano, czy zaczęli już szukać pracy. Co trzeci uczeń noszący się z zamiarem podjęcia pracy, podjął już wysiłek znalezienia pracy (29,2%). Bardziej aktywni pod tym względem są uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (30,4% spośród deklarujących chęć pracy już jej szuka) i Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 (29,4%). W Zespole Szkół nr 4 szuka pracy co czwarty uczeń, który jest gotowy pracować po zakończeniu szkoły (25,0%) a w Zespole Szkół Zawodowych nr 3 – co dziesiąty (13,7%).

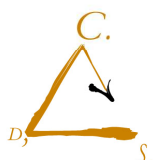
Pod tym względem zaznacza się dwukrotna przewaga chłopców nad dziewczętami. Uczniów chcących pracować i szukających pracy jest 32,6%, a dziewcząt 15,7%.

Uczniowie najczęściej starają się znaleźć pracę korzystając z pomocy rodziny i znajomych (52,7%). Kolejną pod względem popularności formą szukania zatrudnienia są ogłoszenia w gazecie – tę formę poszukiwań zaznaczyło 41,8% uczniów. W dalszej kolejności znajduje się Internet (34,5%) oraz osobiste wizyty w firmach (30,9%). Najmniej popularne w tym względzie są natomiast odwiedziny w Urzędzie Pracy (9,1%) oraz korzystanie z usług biur pośrednictwa pracy (5,5%)¹⁹ (Tabela 34).

Tabela 34. Sposoby poszukiwania pracy

Sposoby szukania pracy	Liczebność	Procent
poprzez rodzinę i znajomych	29	52,7%
poprzez ogłoszenia w gazecie	23	41,8%
poprzez Internet	19	34,5%

¹⁹ Ze względu na możliwość wyboru kilku różnych sposobów szukania pracy procenty nie sumują się do 100.

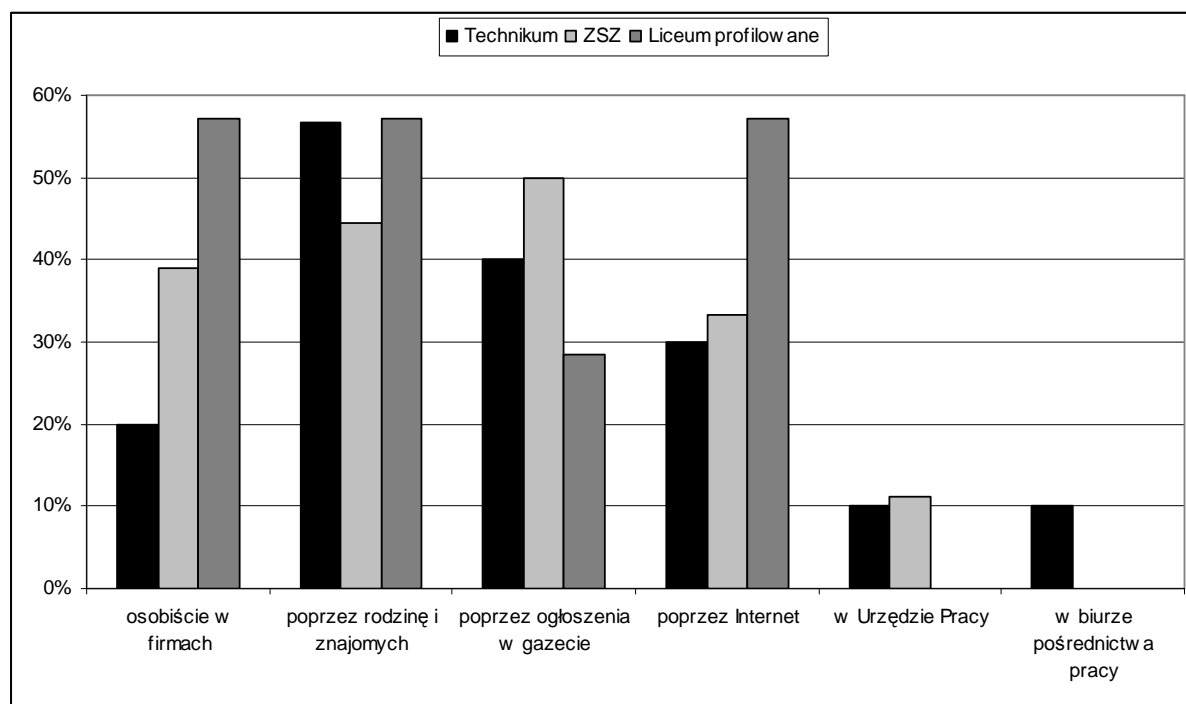
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

osobiście w firmach	17	30,9%
w Urzędzie Pracy	5	9,1%
inne	5	9,1%
w biurze pośrednictwa pracy	3	5,5%

Uwaga: Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100. Nie uwzględniono braków danych.

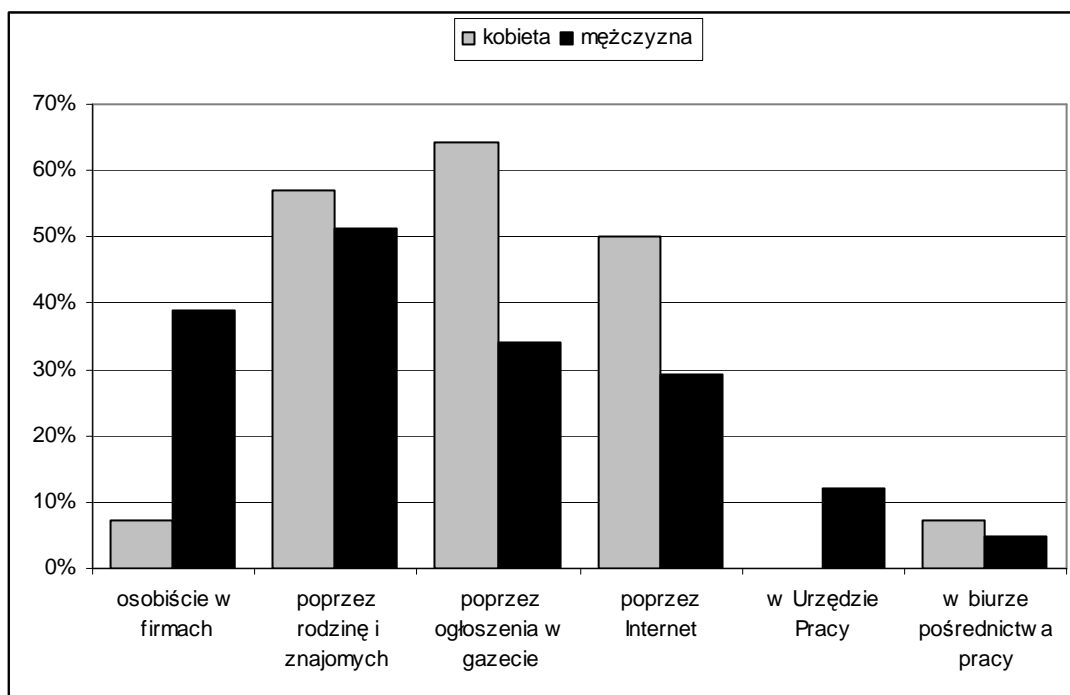
Pewne zróżnicowanie w sposobach szukania pracy ujawnia się na poziomie różnych typów szkół. Uczniowie technikum, szukający już pracy, relatywnie najczęściej wykorzystują kontakty rodzinne i koleżeńskie (56,7%). Dominującym sposobem poszukiwania pracy wśród uczniów zasadniczych szkół zawodowych jest odpowiadanie na ogłoszenia w gazetach (50,0%). W liceach profilowanych taką samą popularnością cieszą się: osobiste odwiedziny w firmach, oparcie się na znajomościach rodzinnych i koleżeńskich oraz wykorzystywanie Internetu (57,1%) (Wykres 14).

Wykres 14. Sposoby poszukiwania pracy wśród uczniów różnych typów szkół

Szukając pracy, chłopcy częściej osobiście odwiedzają potencjalnych pracodawców oraz Urzędy Pracy, natomiast dziewczęta chętniej korzystają z ogłoszeń w gazecie, Internecie, znajomości (w tym rodzinnych) oraz biur pośrednictwa pracy (Wykres 15).

Wykres 15. Sposoby poszukiwania pracy wśród chłopców i dziewcząt

Warto zastanowić się nad popularnością poszukiwania pracy poprzez rodzinę i znajomych wśród skierniewickich uczniów. Może ona wynikać z przekonania o skuteczności takiej metody (w pewnym stopniu potwierdza to rozkład odpowiedzi na kolejne pytanie – prawie połowa uczniów uznaje rodzinę i znajomości za jeden z dwóch najważniejszych czynników ułatwiających znalezienie pracy), jak również z niewiedzy na temat innych sposobów szukania zatrudnienia. Z dwóch powodów należy jednak zachować ostrożność przy wyciąganiu wniosków z odpowiedzi na pytanie o sposoby poszukiwania pracy. Po pierwsze, odpowiadali na nie jedynie uczniowie, którzy jednocześnie chcą podjąć pracę bezpośrednio po szkole i już zaczęli jej szukać, co czyni próbę niezbyt liczną (55 osób). Po drugie, nie jest zaskakujące, że kilka miesięcy przed ukończeniem szkoły, dokonując wstępnego rozeznania odnośnie możliwości przyszłego zatrudnienia, uczniowie korzystają z kontaktów wśród rodziny i znajomych. Warto w tym miejscu dodać, że odpowiadając na tak samo sformułowane pytanie, młodzież z woj. podkarpackiego i świętokrzyskiego również najczęściej wskazywała na poszukiwanie pracy poprzez rodzinę i znajomych, co może świadczyć o ogólnopolskiej skali tego zjawiska.

Interesujące byłoby zestawienie sposobów poszukiwania pracy deklarowanych przez uczniów z działaniami, jakie rzeczywiście podejmą po ukończeniu szkoły. Co prawda niniejszy projekt, ze względu na czas trwania (1 rok), nie zakłada badania absolwentów, można jednak odnieść się w tym obszarze do wyników badań panelowych²⁰, przeprowadzonych na Podkarpaciu. Okazuje się, że o ile również i absolwenci najczęściej wskazywali na poszukiwanie pracy poprzez rodzinę i znajomych, popularność tego sposobu była jednak wśród nich znacząco niższa niż w momencie, kiedy byli jeszcze uczniami. Co więcej, te same osoby w drugiej turze badań prawie dwukrotnie częściej wskazywały na poszukiwanie zatrudnienia w Urzędzie Pracy; większy odsetek absolwentów kontaktował się także osobiście z interesującymi ich firmami. Można na tej podstawie wysnuć wniosek, że jakkolwiek kontakty z rodziną i znajomymi są pierwszym sposobem poszukiwania pracy, jaki podejmują młodzi ludzie, wchodząc na rynek pracy, są oni świadomi konieczności różnicowania działań mających na celu znalezienie zatrudnienia. Co więcej, nie mają większych trudności z podejmowaniem takich różnorodnych aktywności.

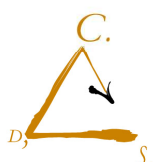
W opinii uczniów, w znalezieniu pracy pomagają różne okoliczności – mieli oni zaznaczyć dwa, ich zdaniem, najważniejsze czynniki. Trzy najczęściej wskazywane to: dobra prezentacja podczas rozmowy kwalifikacyjnej (58,1%), rodzina i znajomości (47,5%) i kwalifikacje oraz wiedza zdobyte w szkole (46,5%) (Tabela 35).

Tabela 35. Czynniki najbardziej ułatwiające znalezienie pracy

Czynniki	Liczebność	Procent
dobra prezentacja podczas rozmowy kwalifikacyjnej	225	58,1%
rodzina, znajomości	184	47,5%
kwalifikacje, doświadczenie zdobyte w szkole	180	46,5%
kwalifikacje, doświadczenie zdobyte samodzielnie	123	31,8%
dobre świadectwo szkolne	64	16,5%
uległość wobec pracodawcy	10	2,6%
inne	8	2,1%

Uwaga: Ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100. Nie uwzględniono braków danych.

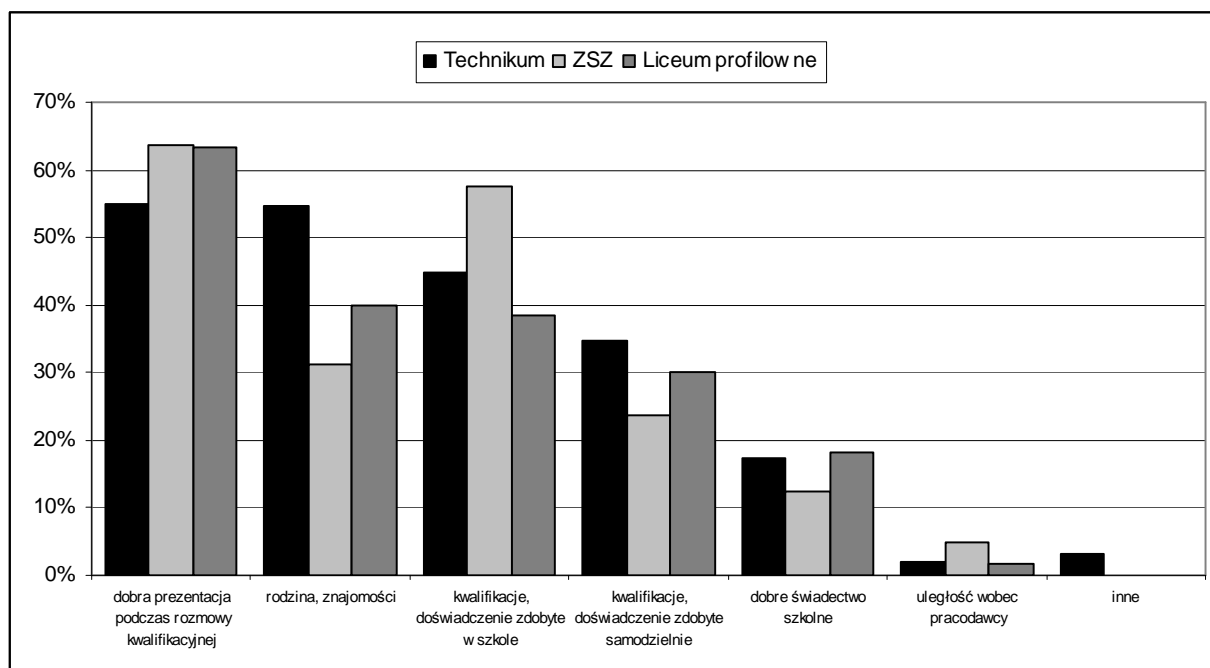
²⁰ Badania panelowe to metoda badań społecznych, polegająca na tym, że te same osoby zostają w pewnych odstępach czasu poddane kolejnym badaniom.

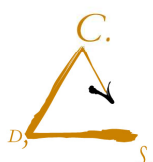
Tak jak i w przypadku ogółu, większość uczniów z różnych typów szkół jest zdania, że dobra prezentacja podczas rozmowy kwalifikacyjnej jest najważniejszym czynnikiem podczas ubiegania się o zatrudnienie. Dla uczących się w technikach i liceach profilowanych, drugim pod względem istotności czynnikiem pomagającym znaleźć pracę jest rodzina i znajomości. W przypadku uczniów z zasadniczych szkół zawodowych na drugim miejscu pod względem częstości wskazań pojawiły się kwalifikacje i doświadczenie zdobyte w szkole (Wykres 15).

Wykres 15. Czynniki istotne podczas szukania pracy w opinii uczniów z różnych typów szkół

W trakcie poszukiwania pracy liczą się nie tylko kwalifikacje i umiejętności, ale również pierwsze wrażenie, jakie osoba starająca się o pracę wywiera na potencjalnym pracodawcy. Jak zaprezentowano powyżej, sami uczniowie zaznaczali, iż niebagatelną rolę w ubieganiu się o pracę odgrywa dobra prezentacja podczas rozmowy kwalifikacyjnej. W tym aspekcie zapytano badanych, czy poradziliby sobie z pewnymi zadaniami, które bezpośrednio wiążą się z aplikowaniem o pracę – ściślej, czy są przygotowani, aby:

- napisać życiorys;
- napisać list motywacyjny;
- wziąć udział w rozmowie kwalifikacyjnej o pracę;
- wykonać zadanie praktyczne związane z zawodem.

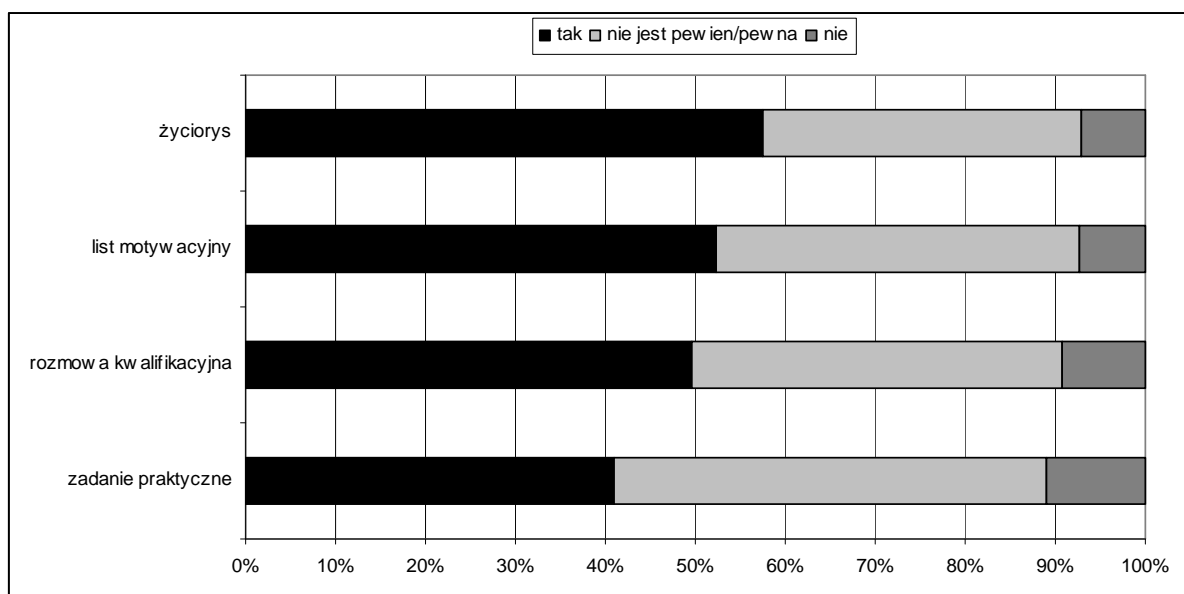

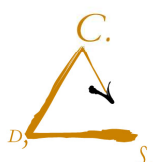
Nie jest przesadą stwierdzenie, że są to umiejętności niezbędne do skutecznego poruszania się po współczesnym rynku pracy.

Badani uczniowie deklarują, że najlepiej przygotowani są do napisania życiorysu (57,6%). Ponad połowa uczniów twierdzi, że poradziłaby sobie również z napisaniem listu motywacyjnego (52,2%), a blisko połowa uważa, że jest dobrze przygotowana do udziału w rozmowie kwalifikacyjnej (49,6%). Relatywnie najwięcej problemów badani mieliby z wykonaniem zadania praktycznego związanego z zawodem – tylko czterech na dziesięciu uczniów uważa, że poradziłoby sobie z takim wyzwaniem (40,9%) (Wykres 16).

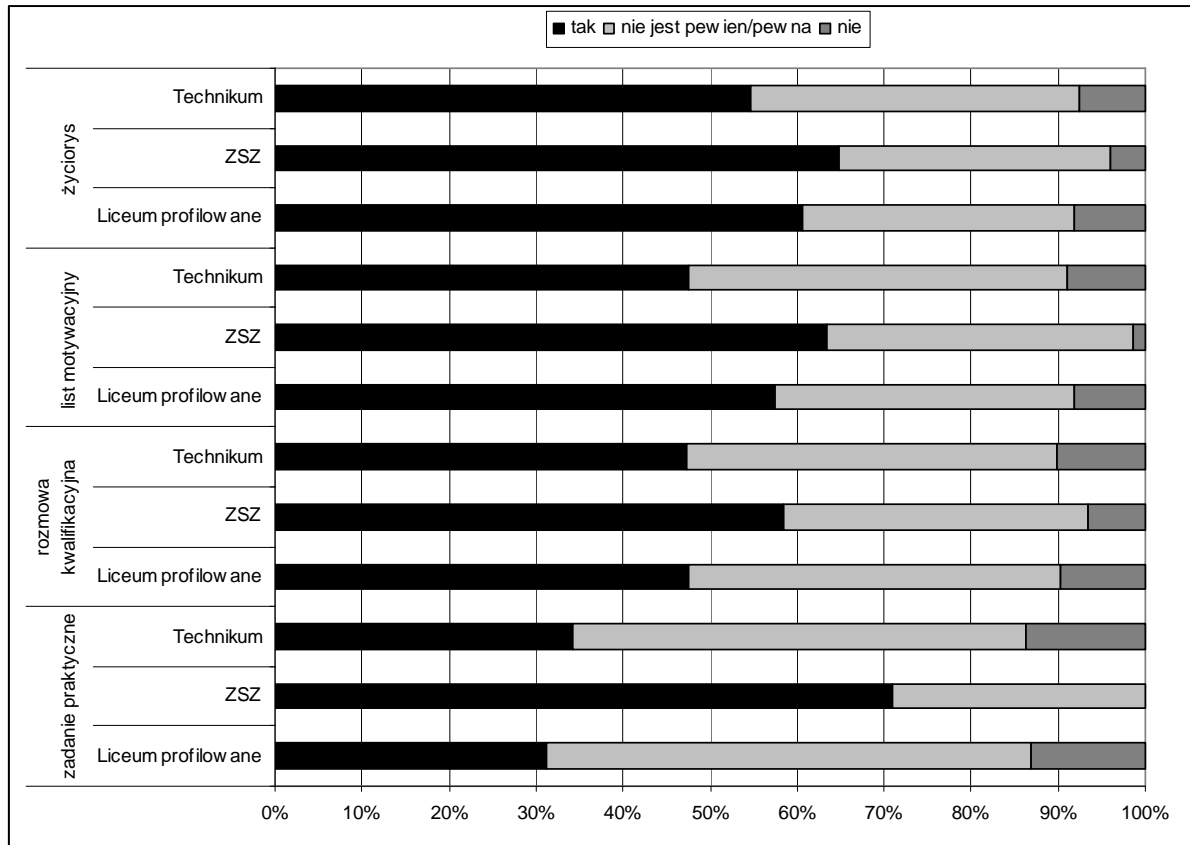
Wykres 16. Przygotowanie uczniów do zadań związanych z poszukiwaniem pracy

Porównanie poszczególnych typów szkół obrazuje ciekawą tendencję. Okazuje się bowiem, że to uczniowie zasadniczych szkół zawodowych deklarują stosunkowo najlepsze przygotowanie do wykonania wszystkich czterech zadań: napisania życiorysu (64,9% odpowiedzi „tak”), listu motywacyjnego (63,5%), udziału w rozmowie kwalifikacyjnej (58,4%) i wykonania zadania praktycznego (71,1%). W przypadku pozostałych dwóch typów szkół, z napisaniem życiorysu i listu motywacyjnego zgodnie z deklaracjami lepiej poradziłoby sobie uczniowie liceum profilowanego niż technikum (odpowiednio 60,7% wobec 54,6% i 57,4% wobec 47,6%). Praktycznie taki sam odsetek uczniów kształcących się w liceach i technikach twierdzi, że poradziłoby sobie podczas rozmowy kwalifikacyjnej (odpowiednio 47,5% i 47,4%), natomiast zadanie praktyczne stosunkowo częściej wykonaliby uczący się w technikach (34,1%) niż w liceach (31,1%) (Wykres 17).

Wykres 17. Przygotowanie uczniów do zadań związanych z poszukiwaniem pracy w danym typie szkół

Zestawienie samooceny odnośnie umiejętności niezbędnych do poruszania się po rynku pracy u uczniów ze Skierniewic oraz z Podkarpacia wykazuje, że deklaracyjny poziom ich opanowania przez młodzież wzrósł w ciągu ostatnich trzech lat (lub też, jak w przypadku umiejętności napisania listu motywacyjnego, nie zmienił się)²¹ (Tabela 36). Trudno natomiast stwierdzić, czy świadczy to rzeczywistej poprawie umiejętności uczniów, czy jedynie o lepszej opinii na własny temat wśród młodych skierniewiczank. Co więcej, nawet rzeczywisty wzrost poziomu wykonania opisywanych zadań niekoniecznie świadczyłby pozytywnie o działalności szkół – wzory dokumentów związanych z ubieganiem się o pracę i artykuły dotyczące postępowania kwalifikacyjnego są bowiem łatwo dostępne w Internecie (nie dotyczy to oczywiście zadania praktycznego).

²¹ Badania na Podkarpaciu przeprowadzono dokładnie 3 lata przed badaniami w Skierniewicach – w okresie: grudzień 2005 – styczeń 2006.

Tabela 36. Ocena przygotowania uczniów do zadań związanych z poszukiwaniem pracy – porównanie sytuacji na Podkarpaciu i w Skierniewicach

Typ szkoły	Lokalizacja	Czy potrafi:			
		napisać życiorys	napisać list motywacyjny	odbyć rozmowę kwalifikacyjną	wykonać zadanie praktyczne
Zasadnicza szkoła zawodowa	Podkarpacie	34,0%	48,3%	46,7%	59,7%
	Skierniewice	64,9%	63,5%	58,4%	71,1%
Technikum	Podkarpacie	51,3%	52,6%	38,9%	28,7%
	Skierniewice	54,6%	47,6%	47,4%	34,1%
Liceum profilowane	Podkarpacie	55,2%	57,3%	39,0%	29,8%
	Skierniewice	60,7%	57,4%	47,5%	31,1%
Ogółem	Podkarpacie	47,5%	52,5%	40,9%	38,7%
	Skierniewice	57,6%	52,2%	49,6%	40,9%

Oceny ogólne znajdują odzwierciedlenie w poszczególnych zespołach szkół. Relatywnie najwięcej uczniów, którzy deklarują, że poradziłoby sobie z napisaniem życiorysu, uczy się w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 – zarówno zasadniczej szkole zawodowej (71,7%) jak i technikum (65,3%). Trzecią, najliczniejszą grupą osób, które uważają, że poradziłyby sobie z przygotowaniem życiorysu, byli uczniowie liceum profilowanego w Zespole Szkół nr 4 (64,3%). W zasadniczej szkole zawodowej Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 jest najwięcej osób, które, jak twierdzą, nie miałyby problemu z napisaniem listu motywacyjnego (64,8%). Kolejne, najliczniejsze kategorie badanych, którzy uważają, że poradziłoby sobie z tym zadaniem, reprezentują uczniowie liceum profilowanego w Zespole Szkół nr 4 (61,9%) i zasadniczej szkoły zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (60%). Najwięcej badanych, którzy deklarują, że podołaliby rozmowie kwalifikacyjnej uczy się – podobnie jak i w przypadku dwóch wcześniejszych zadań – w zasadniczej szkole zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (58,9%). Nieco mniej liczne kategorie uczniów przygotowanych do udziału w rozmowie kwalifikacyjnej kształcą się w technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 3 (57,8%) i liceum profilowanym w Zespole Szkół nr 4 (54,8%). Zadanie praktyczne to domena uczniów zasadniczej szkoły zawodowej Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (80,0%). Pozostawiają oni w tyle, drugich pod względem liczebności badanych z zasadniczej szkoły zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (67,9%) i trzecią w kolejności reprezentację technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr. 1 (40,0%) (Tabela 37). Należy w tym miejscu wyróżnić uczniów zasadniczej szkoły zawodowej z Zespołu Szkół Zawodowych nr 2, którzy, przynajmniej w deklaracjach, przodują w wykonaniu wszystkich zadań.

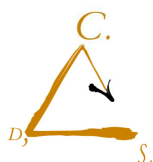

Tabela 37. Przygotowanie uczniów do wykonania zadań związanych z poszukiwaniem pracy

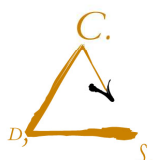
Szkoła		Życiorys			List motywacyjny		
		nie	nie jestem pewien	tak	nie	nie jestem pewien	tak
ZSZ 1	Technikum	12,7%	43,6%	43,6%	12,7%	45,5%	41,8%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	14,3%	38,1%	47,6%	-	40,0%	60,0%
	Liceum profilowane	5,3%	42,1%	52,6%	5,3%	47,4%	47,4%
	Ogółem	12,0%	42,7%	45,3%	10,1%	45,0%	45,0%
ZSZ 2	Technikum	2,0%	32,7%	65,3%	8,3%	39,6%	52,1%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	-	28,3%	71,7%	1,9%	33,3%	64,8%
	Ogółem	1,0%	30,4%	68,6%	4,9%	36,3%	58,8%
ZSZ 3	Technikum	4,4%	33,3%	62,2%	4,4%	43,3%	52,2%
ZS 4	Liceum profilowane	9,5%	26,2%	64,3%	9,5%	28,6%	61,9%
		Rozmowa kwalifikacyjna			Zadanie praktyczne		
ZSZ 1	Technikum	13,6%	44,5%	41,8%	11,8%	48,2%	40,0%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	9,5%	33,3%	57,1%	-	20,0%	80,0%
	Liceum profilowane	10,5%	57,9%	31,6%	15,8%	57,9%	26,3%
	Ogółem	12,7%	44,7%	42,7%	10,7%	45,6%	43,6%
ZSZ 2	Technikum	6,1%	53,1%	40,8%	20,4%	46,9%	32,7%
	Zasadnicza szkoła zawodowa	5,4%	35,7%	58,9%	-	32,1%	67,9%
	Ogółem	5,7%	43,8%	50,5%	9,5%	39,0%	51,4%
ZSZ 3	Technikum	7,8%	34,4%	57,8%	12,2%	60,0%	27,8%
ZS 4	Liceum profilowane	9,5%	35,7%	54,8%	11,9%	54,8%	33,3%

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy najliczniejsze kategorie uczniów danej szkoły, którzy wybrali odpowiedź „tak”.

Wśród poszczególnych kategorii zawodowych, z napisaniem życiorysu stosunkowo najlepiej poradziłoby sobie:

- stolarze;
- cukiernicy;
- monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych;
- fryzjerzy.

List motywacyjny sprawiłby najmniejszy problem:

- cukiernikom;
- monterom instalacji i urządzeń sanitarnych;
- fryzjerom.

Do rozmowy kwalifikacyjnej najlepiej (czy też najliczniej) przygotowani są:

- stolarze;
- monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych;
- murarze.

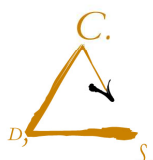
Wykonanie zadania praktycznego związanego z zawodem budzi najmniej obaw u:

- kucharzy małej gastronomii;
- monterów instalacji i urządzeń sanitarnych;
- mechaników pojazdów samochodowych (Tabela 38).

Warto podkreślić występowanie we wszystkich powyższych wyliczeniach uczniów kierunku monter instalacji i urządzeń sanitarnych.

Tabela 38. Odsetek uczniów, którzy są przygotowani do wykonania danego zadania

Zawód	Życiorys	List motywacyjny	Rozmowa kwalifikacyjna	Zadanie praktyczne
technik ochrony środowiska	50,0%	50,0%	38,5%	19,2%
technik architektury krajobrazu	23,8%	14,3%	38,1%	28,6%
mechanik pojazdów samochodowych	73,3%	66,7%	47,1%	86,7%
technik handlowiec	63,2%	68,4%	73,7%	26,3%
technik ekonomista	62,2%	51,1%	57,8%	6,7%
technik hotelarstwa	61,5%	42,3%	46,2%	65,4%
technik telekomunikacji	73,9%	65,2%	52,2%	13,0%
technik ogrodnik	50,0%	53,1%	46,9%	59,4%
elektromechanik pojazdów samochodowych	50,0%	60,0%	60,0%	60,0%
technik urządzeń sanitarnych	36,4%	18,2%	54,5%	27,3%
technik mechanik	57,7%	40,0%	30,8%	50,0%
profil socjalny	50,0%	44,4%	50,0%	22,2%
sprzedawca	75,0%	58,3%	66,7%	50,0%
stolarz	100,0%	33,3%	100,0%	50,0%
cieśla	-	50,0%	-	50,0%
kucharz małej gastronomii	-	50,0%	-	100,0%
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	80,0%	80,0%	100,0%	100,0%
fryzjer	80,0%	80,0%	70,0%	70,0%
cukiernik	100,0%	100,0%	-	66,7%
posadzkarz	44,4%	62,5%	33,3%	75,0%
technik budownictwa	50,0%	55,0%	35,0%	55,0%
murarz	40,0%	40,0%	80,0%	80,0%

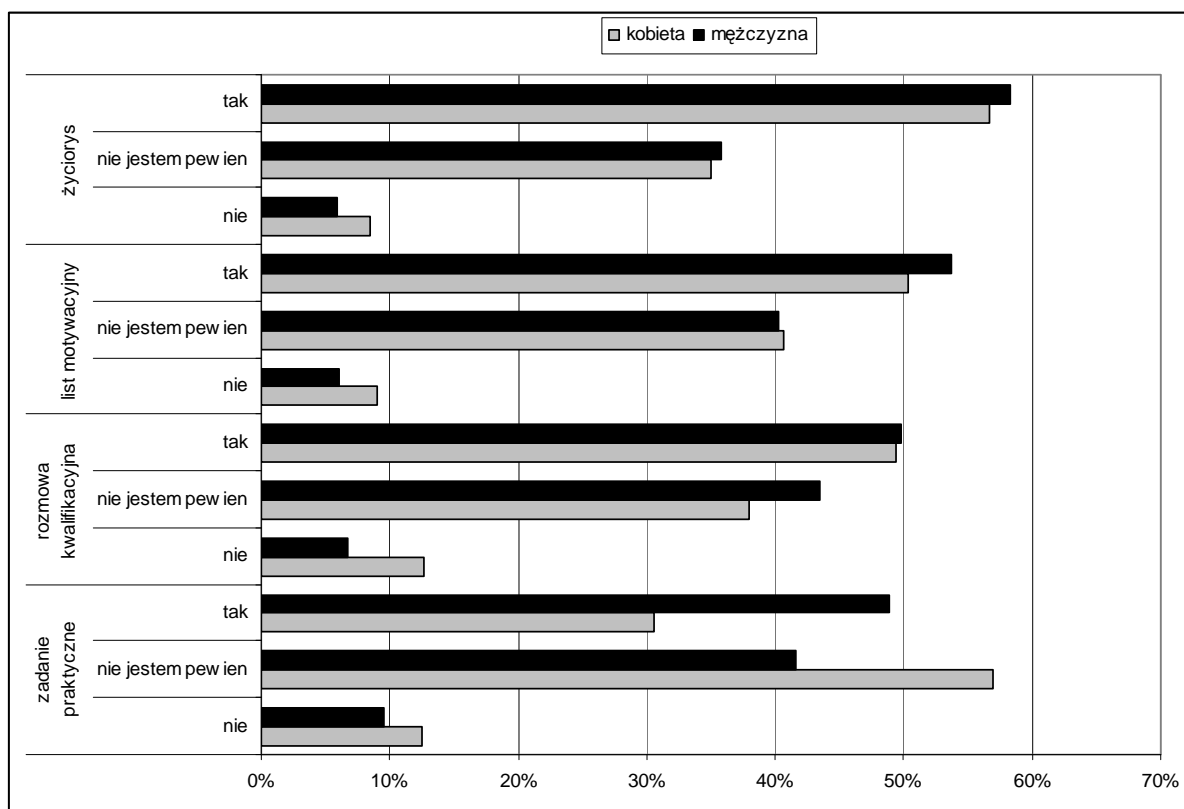
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

kształtowanie i ochrona środowiska	52,6%	47,4%	31,6%	26,3%
profil usługowo gospodarczy	75,0%	75,0%	58,3%	41,7%

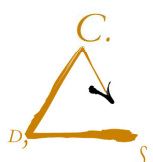
Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy najliczniejsze kategorie uczniów danej szkoły, którzy wybrali odpowiedź „tak”

Uczniowie, w porównaniu z uczennicami, w równym stopniu poradziliby sobie z napisaniem życiorysu, listu motywacyjnego oraz z udziałem w rozmowie kwalifikacyjnej. Zdecydowana przewaga chłopców nad dziewczętami zaznacza się natomiast przy realizacji zadania praktycznego związanego z zawodem. Odsetek mężczyzn, którzy deklarowali przygotowanie do wykonania tego zadania wyniósł 48,9% , natomiast kobiet 30,5% (Wykres 18).

Wykres 18. Przygotowanie do wykonania zadań związanych z poszukiwaniem pracy a płeć

Polski rynek pracy wydaje się ciągle jeszcze być rynkiem pracodawcy, na którym to on dyktuje warunki zatrudnienia. Bardzo często aspiracje finansowe kandydatów na pracowników konfrontowane są z rzeczywistą ofertą, nierzadko mniej korzystną od spodziewanej. Aby poznać dalsze oczekiwania uczniów wobec swojej przyszłej pracy, zapytano ich, na jaką płacę liczą po zakończeniu nauki w obecnej szkole. Pozwoli to, w

wyniku porównania z wynikami badań pracodawców, określić, czy oczekiwania płacowe uczniów są zbieżne z możliwościami pracodawców²². Badani mieli wypowiedzieć się bowiem na temat tego, ile chcieliby zarabiać netto na stanowisku, które w miarę im odpowiada, pracując w wymiarze 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Oczekiwania miały dotyczyć trzech różnych sytuacji:

- najniższej pensji, za jaką podjęliby taką pracę;
- pensji, którą uznaliby za w miarę zadowalającą;
- pensji, którą można określić, jako zaskakująco wysoką.

Średnia oczekiwana pensja minimalna dla wszystkich uczniów wyniosła 1324,8 złotych netto, pensja zadowalająca 1984,7 złotych netto, a zaskakująco wysoka 3217,3 złotych netto²³. W przypadku pensji minimalnej, najczęściej wymieniano kwotę 1000 zł (22,4% uczniów wskazywało taką kwotę). Największy odsetek uczniów (22,4%) w przypadku pensji zadowalającej wymienił 2000 zł. Odnośnie kwoty zaskakująco wysokiej, najczęściej wskazywano 3000 zł (15,4%). Nie powinno to dziwić, jeśli weźmie się pod uwagę fakt bardzo silnej korelacji pomiędzy wysokością wynagrodzenia minimalnego i zadowalającego (r Pearsona=0,805 dla $p<0,001$).

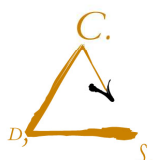
Co ciekawe, analizując poszczególne typy szkół daje się zauważyć, że najwyższe aspiracje finansowe mają uczniowie technikum, zarówno w przypadku pensji minimalnej jak i zadowalającej. Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych deklarują chęć pracy za wyższą pensją minimalną w porównaniu z licealistami, ale niższą pensją zadowalającą. Porównywalne wartości pensji zaskakująco wysokiej podali uczniowie technikum i liceum profilowanego. Badanych z zasadniczych szkół zawodowych, pozytywnie zaskoczyłaby zdecydowanie niższa kwota. (Tabela 39).

Tabela 39. Oczekiwania finansowe uczniów

Typ szkoły	Pensja minimalna (w zł netto)	Pensja zadowalająca (w zł netto)	Pensja zaskakująca (w zł netto)
Technikum	1378,33	2040,04	3314,35
Zasadnicza szkoła zawodowa	1271,67	1803,71	2670,03

²² Zestawienie takie będzie stanowić część raportu syntetyzującego, jaki zostanie przygotowany w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”. Raport ten będzie zawierał podsumowanie wyników wszystkich przeprowadzonych w ramach projektu badań, wraz z rekomendacjami odnośnie systemu szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach.

²³ Aby uniknąć wpływu wartości skrajnych, które mogły znacząco zniekształcać uzyskane wartości średnie, we wszystkich obliczeniach średnich wartości pensji wykorzystano M-Estymator Hubera.

Liceum profilowane	1126,94	1946,90	3311,33
--------------------	---------	---------	---------

Oczywiście, nie można owych kwot bezpośrednio porównywać do sum otrzymanych w badaniach przeprowadzonych trzy lata wcześniej na Podkarpaciu. By takie porównanie umożliwić, do wyników uzyskanych w woj. podkarpackim dodano 20%²⁴. Otrzymane w ten sposób kwoty okazały się niższe niż deklarowane przez uczniów ze Skierniewic:

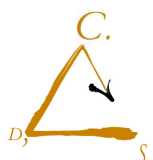
- pensje minimalne: dla technikum 1063 zł netto, dla zasadniczej szkoły zawodowej 1027 zł netto, dla liceum profilowanego 1038 zł netto;
- pensje zadowalające: dla technikum 1609 zł netto, dla zasadniczej szkoły zawodowej 1538 zł netto, dla liceum profilowanego 1626 zł netto;
- pensje zaskakujące: dla technikum 2671 zł netto, dla zasadniczej szkoły zawodowej 2522 zł netto, dla liceum profilowanego 2754 zł netto.

Można na tej podstawie stwierdzić, że oczekiwania finansowe młodzieży rosną szybciej, niż wskazywałyby na to wzrost „średniej krajowej” – może to wynikać z ogólnego wzrostu optymizmu w ocenie sytuacji gospodarczej Polski. Należy jednak zachować ostrożność przy wyciąganiu tego typu wniosków, pamiętając o uproszczonym algorytmie, na podstawie którego otrzymano powyższe kwoty.

Na wynik ogólny – biorąc pod uwagę typy szkół – wpływają oczekiwania finansowe uczniów technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 2. Uczniowie ci, w porównaniu z innymi, mają zarówno najwyższe aspiracje jeśli chodzi o pensję minimalną (1597,1 zł netto), jak i pensję zadowalającą (2244,8 zł netto)²⁵. W pozostałych typach szkół w obrębie danego zespołu nie ma już takich regularności co obrazuje Wykres 19.

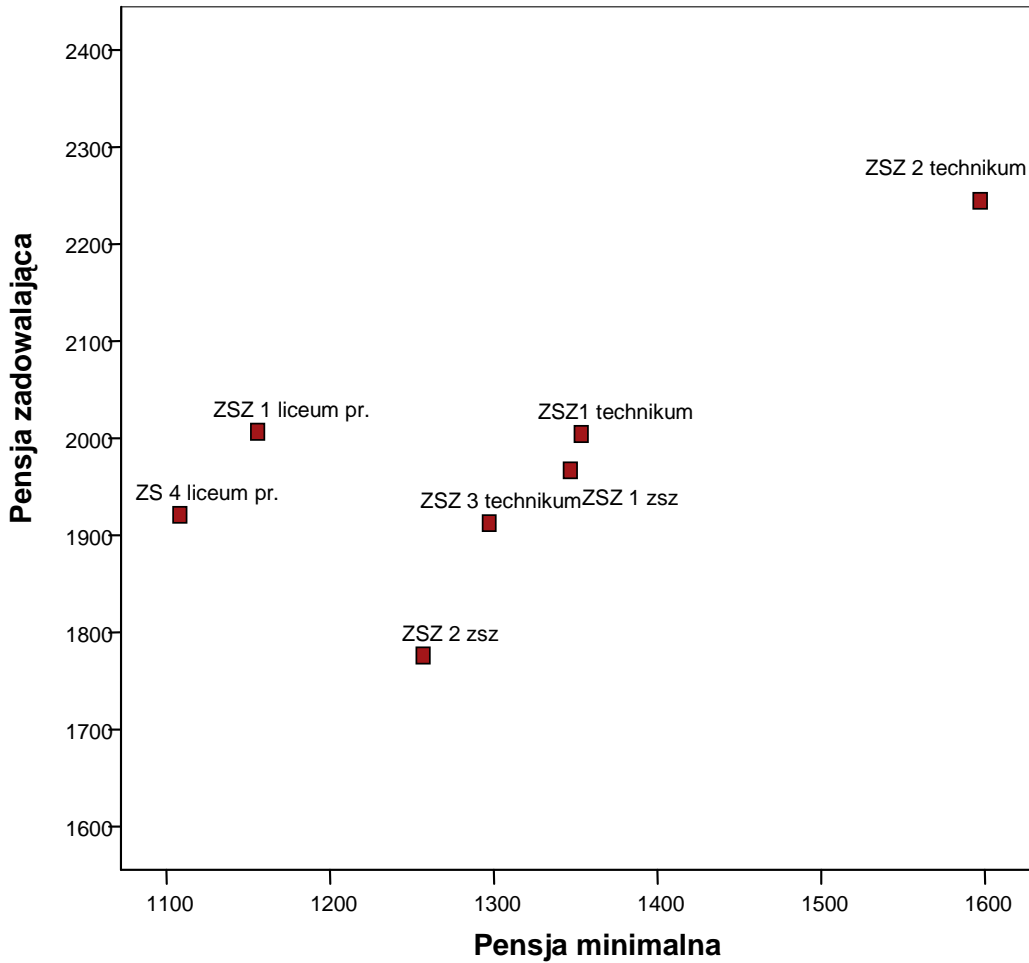
²⁴ Szacunkowy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w okresie 12.2005 r. – 12.2008 r., na podstawie danych GUS – www.stat.gov.pl

²⁵ Przy tych porównaniach wzięto pod uwagę tylko pensję minimalną i zadowalającą, jako wartości zmiennych o wyższej mocy predyktywnej w porównaniu z pensją zaskakująco wysoką.

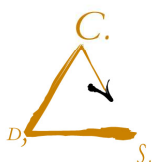

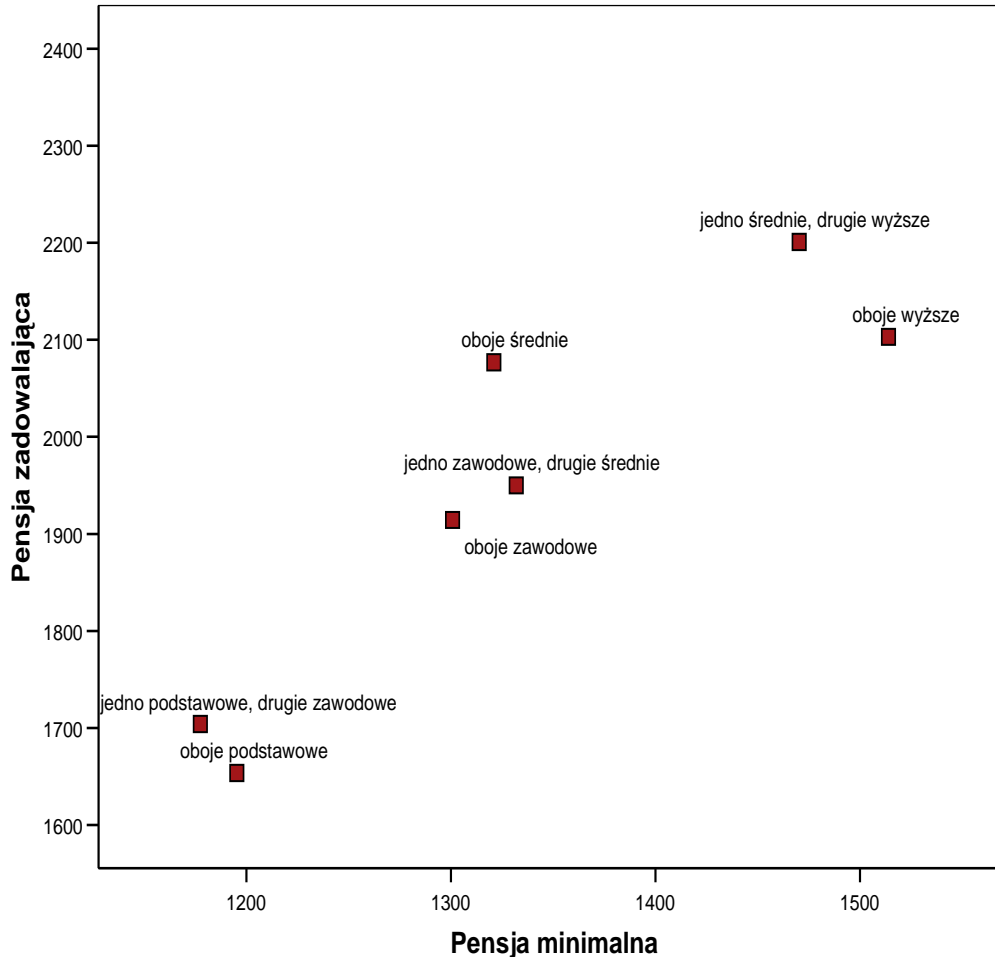
Wykres 19. Aspiracje finansowe uczniów w poszczególne szkołach

Dość oczywista regularność pojawia się przy zestawieniu oczekiwań płacowych dzieci z wykształceniem rodziców. Im wyższy poziom wykształcenia obojga rodziców, tym również więcej chciałoby zarabiać ich dzieci (Wykres 20).

Wykres 20. Aspiracje finansowe uczniów a wykształcenie rodziców

Uwaga: Pominięto inne relacje wykształcenia rodziców: podstawowe-średnie i zawodowe wyższe.

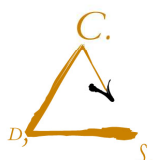
Uczniowie kształcący się w różnych zawodach mają także odmienne oczekiwania finansowe, które w przypadku pensji minimalnej osiągają różnicę 711 złotych. Najlepiej – w odniesieniu do pensji minimalnej – chcą zarabiać technicy urządzeń sanitarnych, monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych, technicy budownictwa oraz technicy telekomunikacji. Najniżej wycenili swoje kwalifikacje technicy ogrodnicy, fryzjerzy, sprzedawcy oraz pracownicy profilu socjalnego (Tabela 40).

Tabela 40. Aspiracje finansowe uczniów a zawód/profil

Zawód/profil	Pensja minimalna (w zł netto)	Pensja zadowalająca (w zł netto)	Pensja zaskakująca (w zł netto)
technik urządzeń sanitarnych	1640,0	2250,0	4277,7
monter instalacji i urządzeń sanitarnych	1638,8	1866,2	2773,1
technik budownictwa	1620,1	2263,4	3836,1
technik telekomunikacji	1597,9	2379,2	3838,6
technik mechanik	1596,5	2187,9	3294,5
technik ochrony środowiska	1518,7	2041,5	3050,0
mechanik pojazdów samochodowych	1429,0	2018,7	3218,6
profil usługowo gospodarczy	1359,0	2198,2	3825,1
elektromechanik pojazdów samochodowych	1335,4	1725,0	3000,0
technik handlowiec	1317,9	2035,8	3294,2
technik hotelarstwa	1317,6	1925,6	3226,8
technik ekonomista	1283,0	1876,2	3012,9
stolarz	1277,4	1811,4	2527,6
technik architektury krajobrazu	1219,6	1755,4	3070,9
kucharz małej gastronomii	1200,0	1800,0	2750,0
posadzkarz	1200,0	1555,4	-
kształtowanie i ochrona środowiska	1155,8	2006,8	3548,2
technik ogrodnik	1140,4	1865,6	3104,7
fryzjer	1106,6	1539,5	2536,7
sprzedawca	1025,3	1422,0	1981,7
profil socjalny	929,0	1481,0	2431,1

Chłopcy i dziewczęta różnią się w swoich oczekiwaniach finansowych związanych z przyszłą pracą zawodową. O ile średnia akceptowalna przez uczennice pensja minimalna wynosi 1124,8 zł netto, to w przypadku uczniów jest wyższa o ponad 350 zł i wynosi 1484,4 zł netto. Podobne różnice pojawiają się przy deklarowanej zadowalającej pensji – dziewczęta chciałyby średnio otrzymywać 1795,3 zł netto, podczas, gdy chłopcy 2128,7 zł netto. Jak można było się spodziewać, największe różnice ujawniają się w przypadku pensji zaskakująco wysokiej i są bliskie 700 zł. Wartość średnia tej pensji wskazywana przez uczennice wyniosła 2755,2 zł netto, a uczniów – 3445,7 zł netto.

2.5 Podejście do życia

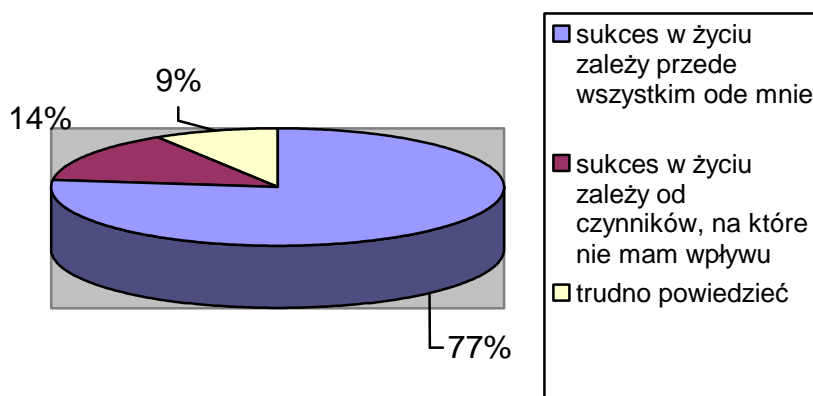
Uczniowie poproszeni zostali o ocenę dwóch kwestii związanych z ich: (1) stosunkiem do przyszłości oraz (2) oceną tego, co decyduje o sukcesie lub porażce w życiu. Swoje odpowiedzi zaznaczali na 11-punktowych skalach (możliwe oceny: od 0 do 10), których skrajne bieguny zostały opisane następująco:

- 1) obawiam się o swoją przyszłość vs jestem spokojny o swoją przyszłość;
- 2) życiem rządzi czysty przypadek vs każdy jest kowalem własnego losu.

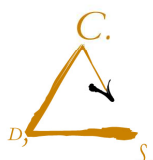
Analizując rozkład odpowiedzi na pierwsze pytanie można zauważyć, że uczniowie są dość powściągliwi w ocenie swojej przyszłości. Dla ogółu uczniów średnia wartość na skali wyniosła 5,85, co wskazuje wprawdzie na przewagę (mediana równa 6) głosów optymistycznych nad pesymistycznymi, ale trudno traktować ją jako wskaźnik dużego optymizmu.

Wartość średnia na drugiej skali była wyższa i wyniosła 6,77, świadcząc o przewadze opinii tych uczniów, którzy są zdania, iż życie zależy bardziej od ich indywidualnych wysiłków niż od losu bądź przypadkowych zdarzeń. Wynik ten potwierdzają rezultaty ogólnopolskiego badania młodzieży, przeprowadzonego przez CBOS²⁶. Trzy czwarte młodych Polaków uważa, że sukces w życiu zależy przede wszystkim od nich samych (Wykres 21).

Wykres 21. Opinia na temat sukcesu i porażki w życiu – wyniki badań CBOS

²⁶ „Młodzież 2008”, CBOS: Warszawa 2009r., s. 118.

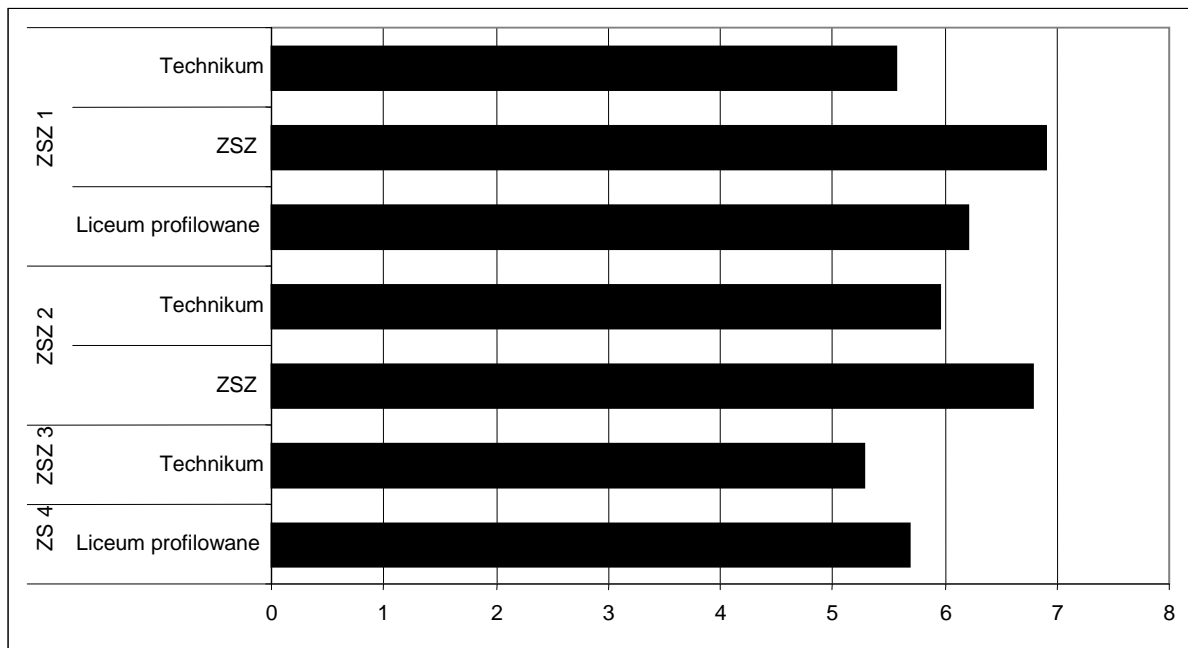

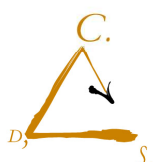
Wartości obu zmiennych, za pomocą których badano skierniewickich uczniów, są ze sobą skorelowane. Wprawdzie nie jest to zależność mocna (ρ Spearmana=0,261 dla $p < 0,001$), ale istotna statystycznie. Tak więc, im bardziej optymistyczne nastawienie do przyszłości, tym również silniejsze przekonanie o tym, że to co nas w życiu spotyka (sukces lub porażka) należy od nas samych.

Oceny uczniów poszczególnych szkół różnią się między sobą, choć nie są to różnice duże. Największymi optymistami są uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (średnia wartość na skali 6,90) i w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (6,79), z kolei największy pesymizm charakteryzuje uczniów technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 3 (5,29) i w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (5,57) (Wykres 22).

Wykres 22. Stosunek do przyszłości [skala 0-10]

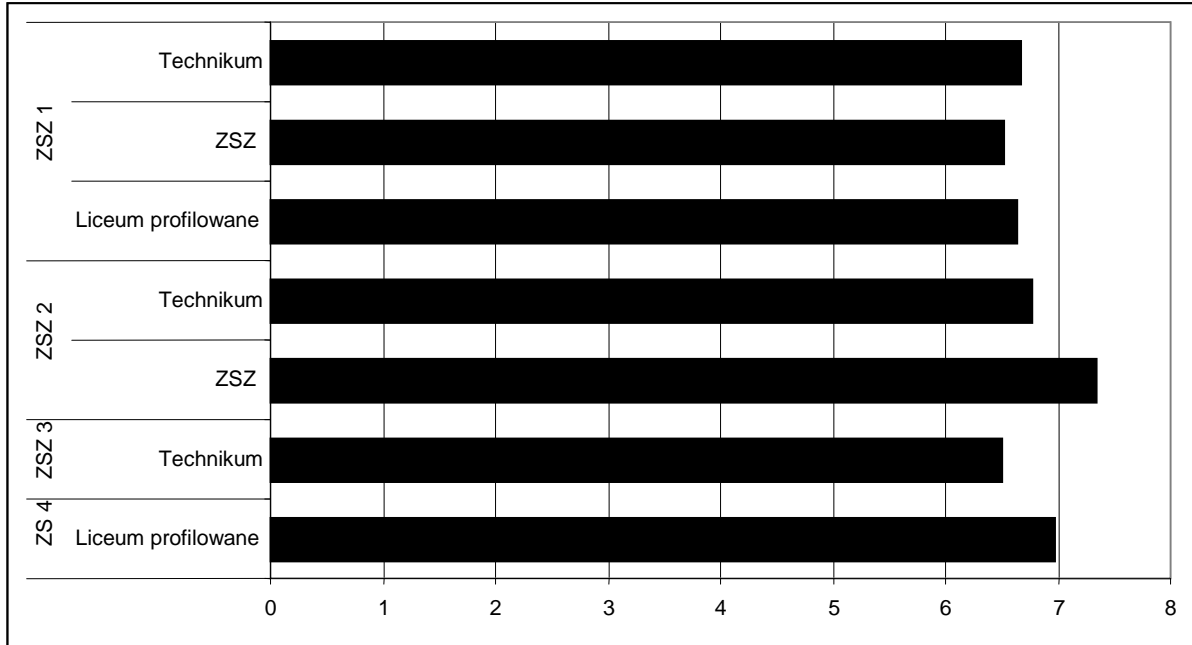

O ile rozkład ocen na skali podejścia do życia różnicował uczniów z różnych typów szkół, to oceny na skali sukces-porażka są do siebie bardzo zbliżone. Najsilniejsze przekonanie o tym, że o swoim życiu decydujemy sami, żywią badani z zasadniczych szkół zawodowych Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 (7,34), najsłabsze natomiast uczniowie technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (6,51) (Wykres 23).

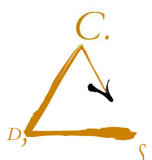

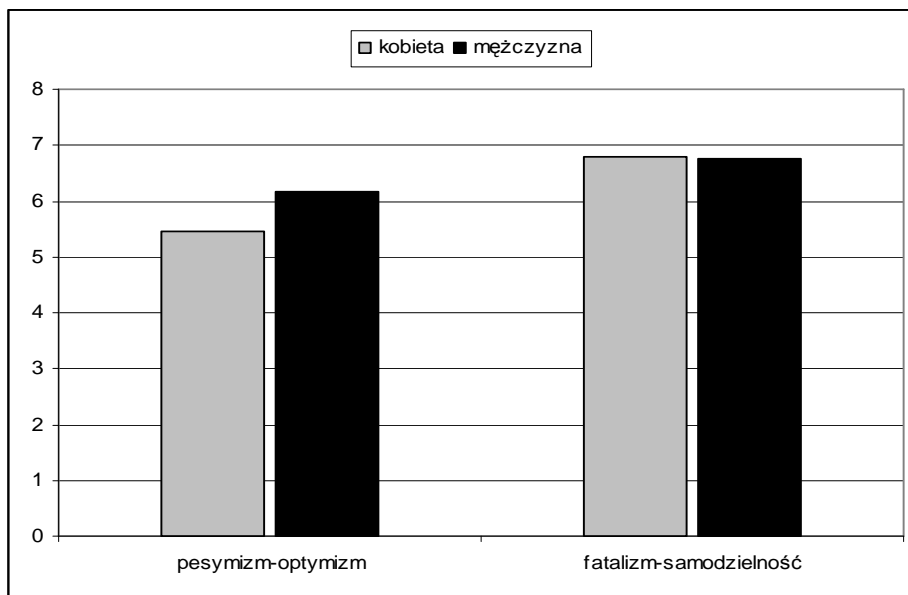
Wykres 23. Opinia na temat sukcesu i porażki w życiu [skala 0-10]

O ile w przypadku chłopców i dziewcząt, uczniowie w porównaniu z uczennicami bardziej optymistycznie patrzą w przyszłość (odpowiednio 6,16 i 5,44), o tyle na skali fatalizmu-samodzielnosci nie ma praktycznie żadnych różnic (Wykres 24).

Wykres 24. Podejście do życia a płeć [skala 0-10]

2.6 Kompetencje kluczowe²⁷

Zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, „państwa członkowskie powinny rozwijać ofertę kompetencji kluczowych dla wszystkich w ramach ich strategii uczenia się przez całe życie, w tym strategii osiągnięcia powszechnej alfabetyzacji, a także wykorzystania dokumentu „Kompetencje Kluczowe w uczeniu się przez całe życie – Europejskie ramy odniesienia”.

W rozumieniu twórców tego dokumentu, kompetencjami kluczowymi jest takie połączenie wiedzy, umiejętności i postaw, które jest konieczne do osobistej samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. Ustanowiono osiem kompetencji kluczowych:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 2) porozumiewanie się w językach obcych;

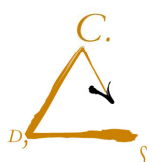
²⁷ Teoretyczny wstęp do rozdziału dotyczącego badania kompetencji kluczowych jest taki sam, jak wstęp do analogicznego rozdziału w raporcie „Ocena poziomu przygotowania absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach do poruszania się po rynku pracy”. Wynika to z faktu, iż badaniem kompetencji kluczowych objęto zarówno uczniów, jak i nauczycieli i pracodawców (a także, w nieco inny sposób, przedstawicieli instytucji rynku pracy). W powyższych trzech grupach badawczych zastosowano jednakową metodologię, co umożliwi dokonanie porównań, które stanowią część raportu syntetyzującego, który powstanie w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach” (patrz przypis nr 22).

- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

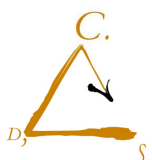
Każda z tych kompetencji jest równie istotna, ponieważ każda z nich przyczynia się do udanego życia w społeczeństwie wiedzy. Zakresy wielu z nich się pokrywają i są powiązane, aspekty w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej. Nabycie kompetencji kluczowych, w myśl powyższego dokumentu, ma być niezastąpionym warunkiem dostosowania się do zmian zachodzących nieustannie w społeczno-ekonomicznej rzeczywistości. Warto w tym miejscu krótko zdefiniować poszczególne kompetencje:

- porozumiewanie się w języku ojczystym - osoby powinny posiadać umiejętność porozumiewania się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych, a także obserwowania swojego sposobu porozumiewania się i przystosowywania do wymogów sytuacji. Kompetencja obejmuje umiejętność rozróżniania i wykorzystywania różnych typów tekstów, poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji, wykorzystywania pomocy oraz formułowania i wyrażania własnych argumentów w mowie i piśmie w przekonujący sposób;
- porozumiewanie się w językach obcych - wymaga znajomości słownictwa i gramatyki funkcjonalnej danego języka obcego oraz świadomości głównych typów interakcji słownej i rejestrów języka. Istotna jest również znajomość konwencji społecznych oraz aspektu kulturowego i zmienności języków. Niezbędne umiejętności językowe obejmują również rozumienie komunikatów słownych, prowadzenie dialogów oraz czytania, rozumienia i pisanie tekstów;
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne - kompetencje matematyczne umożliwiają rozwiązywanie problemów wynikających z codziennych sytuacji, przy czym za podstawę przyjmuje się umiejętność liczenia. Kompetencja obejmuje też umiejętność stosowania zasad i procesów matematycznych oraz rozumowania w matematyczny sposób. Kompetencje naukowo-techniczne odnoszą się do zdolności wykorzystywania wiedzy do wyjaśniania świata przyrody, formułowania pytań i wyciągania wniosków. Obejmują także rozumienie zmian powodowanych przez działalność ludzką oraz ponoszenie odpowiedzialności za te zmiany przez poszczególnych obywateli;

- kompetencje informatyczne - konieczne umiejętności obejmują zdolność poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji oraz do ich wykorzystywania w krytyczny i systematyczny sposób. Ważne są więc umiejętności wykorzystywania narzędzi do tworzenia, prezentowania i rozumienia złożonych informacji, a także zdolność docierania do usług oferowanych w Internecie, wyszukiwania i korzystania z nich. Kompetencje informatyczne wymagają solidnego rozumienia i znajomości znaczenia technologii informatycznych w codziennych kontekstach, a także w pracy. Obejmuje to głównie aplikacje komputerowe, m.in. edytory tekstu. Ważnym aspektem jest również rozumienie potencjalnych zagrożeń związanych z Internetem;
- umiejętność uczenia się - jest to zdolność konsekwentnego i wytrwałego uczenia się oraz właściwe organizowanie tego procesu poprzez efektywne zarządzanie czasem i informacjami. Umiejętność ta pozwala osobom na korzystanie z wcześniejszych doświadczeń w uczeniu się oraz z doświadczeń płynących z życiowych sytuacji. Kluczowymi czynnikami w rozwijaniu tej kompetencji są motywacja i wiara we własne możliwości. Umiejętność uczenia się wymaga zatem nabycia podstawowych umiejętności czytania, pisania, liczenia oraz umiejętności w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych, które są konieczne do dalszego uczenia się;
- kompetencje społeczne i obywatelskie - są to kompetencje osobowe, interpersonalne i międzykulturowe obejmujące pełny zakres zachowań przygotowujących do skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i obywatelskim, szczególnie w społeczeństwach charakteryzujących się coraz większą różnorodnością. Kompetencje społeczne obejmują zdolność do porozumiewania się w różnych środowiskach społecznych oraz do wykazywania się tolerancją w rozumieniu różnych punktów widzenia. Kompetencje obywatelskie obejmują znajomość współczesnych wydarzeń z narodowej, europejskiej i światowej historii. Niezbędna jest także znajomość integracji europejskiej oraz struktur UE wraz z celami i wartościami, które ze sobą niosą;
- inicjatywność i przedsiębiorczość - oznaczają zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn, w tym do planowania przedsięwzięć i doprowadzania ich do zamierzonego celu. Te kompetencje są szczególnie potrzebne osobom, które planują różne przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym. Osoby te muszą być świadome zagadnień etycznych związanych z przedsiębiorstwami, znać zasady działania gospodarki, w tym zagadnienia stanowiące kontekst pracy i dotyczące życia ludzi. Konieczna jest także umiejętność oceny własnych mocnych i słabych stron oraz oceny ryzyka związanego z danym przedsięwzięciem;

- świadomość i ekspresja kulturalna - kompetencja oznacza docenianie znaczenia twórczego wyrażania idei, doświadczeń i uczuć za pośrednictwem szeregu środków wykazu, w tym muzyki, sztuk teatralnych, literatury i sztuk wizualnych. Wiedza kulturalna obejmuje świadomość lokalnego, narodowego i europejskiego dziedzictwa kulturalnego oraz jego miejsca w świecie. Istotna jest więc znajomość najważniejszych dzieł kultury, w tym także tej współczesnej. Ekspresja kulturalna jest niezbędna do rozwijania twórczych umiejętności, które mogą być skutecznie wykorzystane w wielu sytuacjach życiowych i zawodowych.

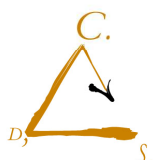
Aby zbadać poziom kompetencji kluczowych u uczniów, poproszono ich o samoocenę, jak poradziłoby sobie z hipotetycznymi zadaniami zleconymi przez potencjalnego pracodawcę. Zadania dobrane zostały w taki sposób, aby odzwierciedlały kompetencje kluczowe²⁸ (każda kompetencja reprezentowana jest przez dwa zadania). Uczniowie mieli ocenić trudność ich wykonania na 7-punktowej skali, której kategorii zostały opisane w następujący sposób:

- 1 – wyjątkowo trudne
- 2 – bardzo trudne
- 3 – dość trudne
- 4 – ani trudne, ani łatwe
- 5 – dość łatwe
- 6 – bardzo łatwe
- 7 – wyjątkowo łatwe

Oceniane zadania zostały sformułowane w następujący sposób:

porozumiewanie się w języku ojczystym	Poproszono Cię o przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych. W firmie organizowane jest spotkanie z klientami i poproszono Cię o to, żebyś na tym spotkaniu krótko opowiedział/opowiedziała im o działalności firmy.
kompetencje informatyczne	Otrzymałeś tekst obszernego sprawozdania z działalności firmy. W odpowiednich miejscach trzeba w nim wstawić tabele z danymi, wykresy i zdjęcia, i opracować cały tekst graficznie tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy. Poproszono Cię o znalezienie w Internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.
umiejętność uczenia się	Twoja firma ma zamiar wysłać na dość drogie szkolenie jedną osobę, która po powrocie będzie miała przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom. Do tego zadanie wybrano właśnie Ciebie.

²⁸ W badaniu pominięto ostatnią z kompetencji kluczowych „świadomość i ekspresja kulturalna” ze względu na niemożność doboru adekwatnych wskaźników.

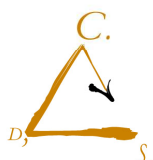

	Właśnie ukazała się książka, opisująca nowe rozwiązania stosowane w Twoim zawodzie. Poproszono Cię o jej przeczytanie i przygotowanie streszczenia najważniejszych informacji.
inicjatywność i przedsiębiorczość	Firma ma zamiar powierzyć Ci samodzielne kierowanie nowym działem. Wiąże się to z dużym ryzykiem – w razie niepowodzenia zostaniesz zwolniony/zwolniona, jednak w przypadku sukcesu będziesz zarabiać znacznie lepiej niż dotychczas. Dotychczasowi dostawcy sprzętu dla firmy zawiedli i Tobie powierzono zadanie wyszukania nowych rzetelnych dostawców.
kompetencje społeczne i obywatelskie	Razem z innymi pracownikami doszłicie do wniosku, że Wasz przełożony/przełożona nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić. Inni chcą, żebyś to właśnie Ty porozmawiał/porozmawiała z nim/nią o tym. W firmie organizowana jest impreza z okazji 5-lecia działalności. W spotkaniu wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami i inni goście. Poproszono Cię, abyś to właśnie Ty poprowadził/poprowadziła tę imprezę.
kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne	Przekazano Ci rachunki z ostatniego miesiąca z prośbą o podsumowanie wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.). Dodatkowo poproszono Cię, abyś porównał/porównała te wydatki z danymi sprzed roku. Do firmy sprowadzono nowe, dość skomplikowane urządzenie. Poproszono Cię o zapoznanie się z jego instrukcją obsługi, uruchomienie i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.
porozumiewanie się w językach obcych	W firmie przygotowano list do zagranicznej instytucji i poproszono Cię o przetłumaczenie go na język, którego się uczyłeś/uczyłaś. Do firmy mają przyjechać klienci z zagranicy, mówiący językiem, którego się uczyłeś/uczyłaś. Poproszono Cię, abyś odebrał/odebrała ich z dworca i po drodze trochę z nimi porozmawiał/porozmawiała.

Niewątpliwie bardziej rzetelnym sposobem zbadania poziomu kompetencji kluczowych u uczniów byłoby opracowanie zadań praktycznych i przeprowadzenie testu kompetencji, na wzór badania PISA (Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów). Wykraczało to jednak poza możliwości organizacyjne, ograniczone zakresem projektu, położono więc nacisk na uzyskanie jak najbardziej miarodajnych deklaracji.

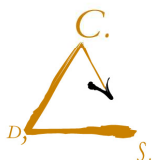
Wśród wszystkich uczniów, najmniej problematyczne okazało się zadanie wyróżnione w kategorii „kompetencje informatyczne” – znalezienie programu w Internecie i wykorzystanie go do nagrania płyty CD/DVD. Średnia ocena dla ogółu uczniów wyniosła przy tym zadaniu 5,74, co oznacza, że jest ono dla nich „bardzo łatwe”. Następnie – pod względem łatwości wykonania, oceniono: „dokonanie zestawienia rachunków firmy” (4,96) – zadanie z kategorii „kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji technicznych” oraz „przeczytanie i streszczenie książki o nowościach w branży” (4,94) z kategorii „umiejętność uczenia się”. Najtrudniejszymi zadaniami w opinii uczniów były te, które wiązały się z

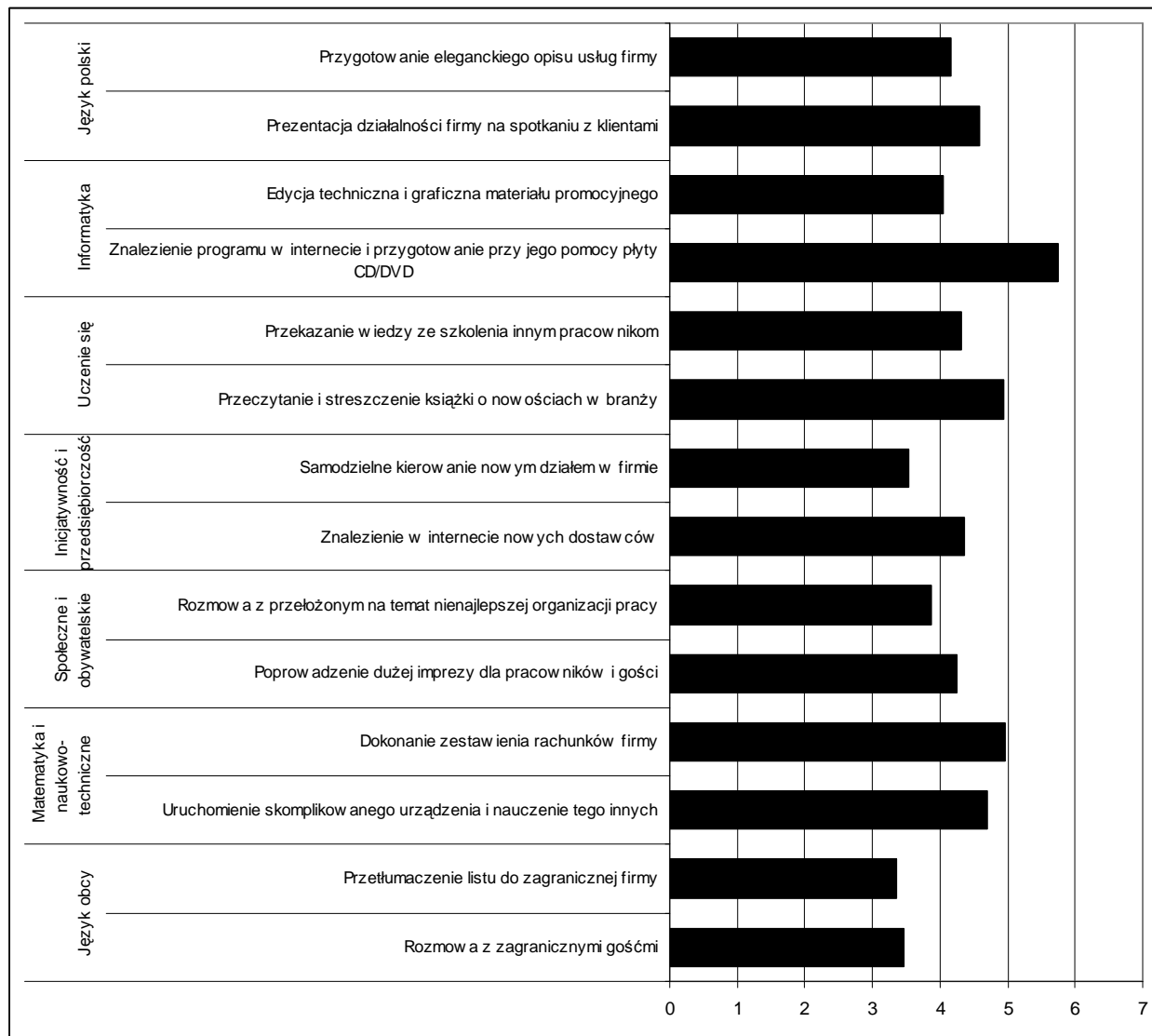

umiejętnością posługiwania się językiem obcym. Badani deklarują, że mieliby problem z „przeprowadzeniem rozmowy z zagranicznymi gośćmi” (3,46) i „przetłumaczeniem listu do zagranicznej firmy” (3,35). Trzecim stosunkowo najtrudniejszym zadaniem dla uczniów byłoby „samodzielne kierowanie nowym działem w firmie” (3,53) z kategorii zadań „inicjatywność i przedsiębiorczość”. Rozkład średnich wartości dla wszystkich zadań przedstawia Wykres 25. Oprócz wyżej wymienionych trzech zadań trudnych, jeszcze tylko jedno uzyskało średnią ocenę na skali poniżej jej środkowej wartości (4). Była to „rozmowa z przełożonym na temat nienajlepszej organizacji pracy” (3,87).

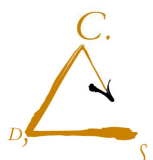

Wykres 25. Średnie oceny trudności wykonania zadań stawianych przed uczniami [skala 1-7]

Porównanie uczniów z poszczególnych typów szkół pod względem kompetencji kluczowych wypada na korzyść licealistów. Uzyskali oni najwyższe wartości średnie – będące przy tym subiektywną miarą przygotowania do wykonania zadań – w przypadku 10 zadań (na 14). Przewaga licealistów nad uczniami innych typów szkół (najwyższe wartości średnie dla dwóch zadań reprezentujących daną kompetencję) uwidacznia się zwłaszcza na wymiarze:

- kompetencji w posługiwaniu się językiem ojczystym;
- kompetencji obywatelskich i społecznych;
- kompetencji w posługiwaniu się językiem obcym (Tabela 41).

Drugą lokatę w rankingu kompetencji kluczowych uzyskali uczniowie techników, zyskując z kolei przewagę nad uczniami zasadniczych szkół zawodowych na 9 wymiarach.

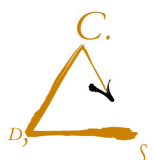
Tabela 41. Średnie oceny trudności wykonania zadań a typ szkoły

Kompetencje	Typ szkoły		
	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Liceum profilowane
Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy	4,18	3,97	4,28
Prezentacja działalności firmy na spotkaniu z klientami	4,62	4,39	4,72
Edycja techniczna i graficzna materiału promocyjnego	4,14	3,68	4,10
Znalezienie programu w Internecie i przygotowanie przy jego pomocy płyty CD/DVD	5,74	5,38	6,22
Przekazanie wiedzy ze szkolenia innym pracownikom	4,34	4,29	4,27
Przeczytanie i streszczenie książki o nowościach w branży	4,92	4,91	5,08
Samodzielne kierowanie nowym działem w firmie	3,49	3,62	3,62
Znalezienie w Internecie nowych dostawców	4,35	4,18	4,55
Rozmowa z przełożonym na temat nienajlepszej organizacji pracy	3,85	3,88	3,95
Poprowadzenie dużej imprezy dla pracowników i gości	4,24	4,22	4,28
Dokonanie zestawienia rachunków firmy	5,03	4,74	4,97
Uruchomienie skomplikowanego urządzenia i nauczenie tego innych	4,65	4,95	4,57
Przetłumaczenie listu do zagranicznej firmy	3,24	3,32	3,87
Rozmowa z zagranicznymi gośćmi	3,38	3,53	3,70

Uwaga: kolorem szarym zaznaczono najwyższą wartość średnią dla danego zadania

Wśród uczniów czterech badanych zespołów szkół i występujących w ich obrębie typów szkół, pojawiają się różnice co do oceny trudności wykonania poszczególnych zadań. Jeśli weźmie się pod uwagę dwie najwyższe oceny określające stopień „łatwości” wykonania poszczególnych zadań, to na ich podstawie można skonstruować ranking szkół:

- 1) liceum profilowane z Zespołu Szkół nr 4 (8 zadań w pierwszej dwójce najwyższych ocen);
- 2) technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (6 zadań);
- 3) zasadnicza szkoła zawodowa z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (5 zadań);
- 4) liceum profilowane z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (4 zadania);
- 5) technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 (2 zadania);
- 6) technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 (1 zdanie);

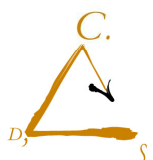

- 7) zasadnicza szkoła zawodowa z Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 (0 zadań) (Tabela 42).

Tabela 42. Średnie oceny trudności wykonania zadań w poszczególnych szkołach [skala 1-7]

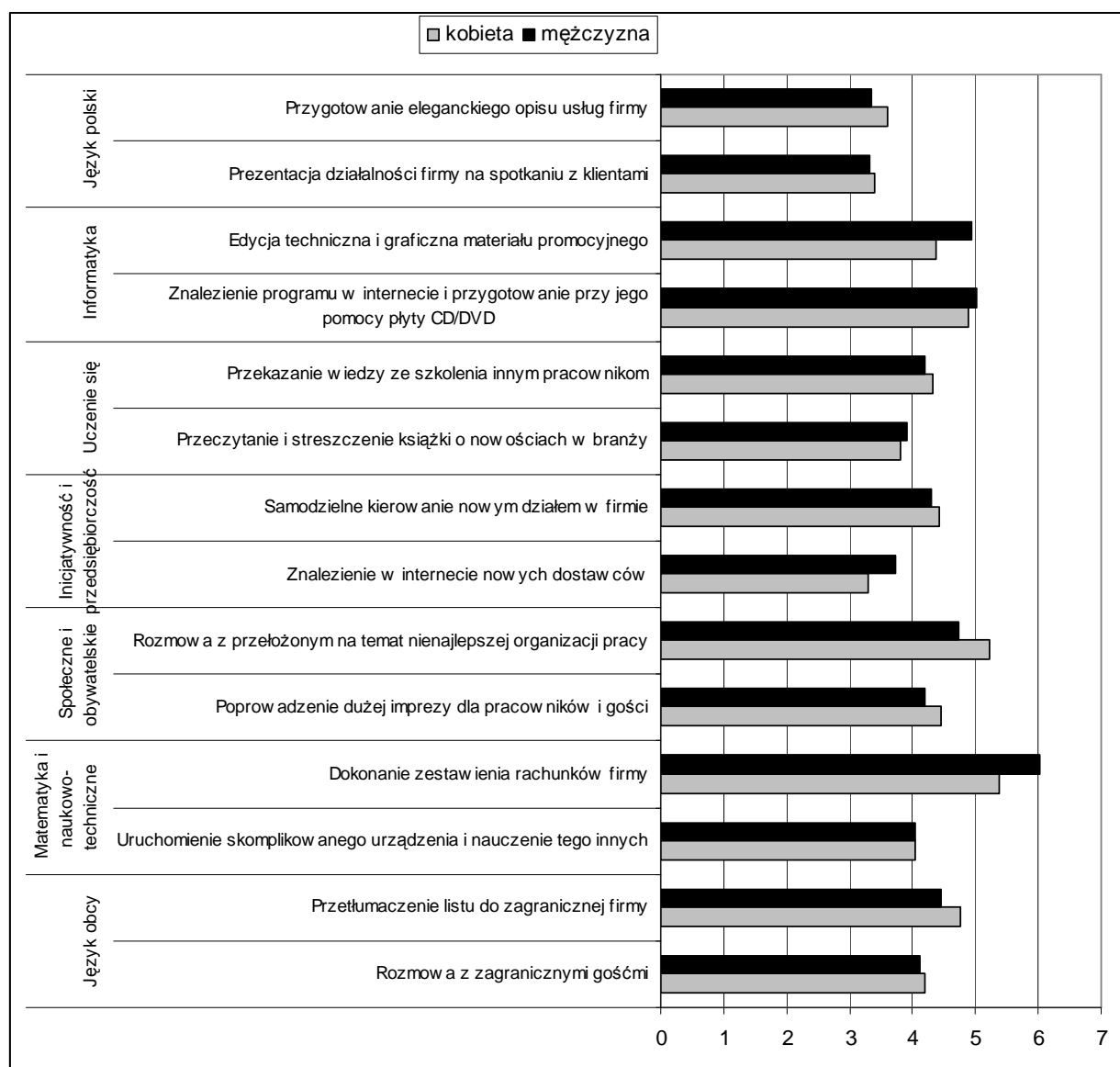
Kompetencje	ZSZ 1			ZSZ 2		ZSZ 3	ZS 4
	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Liceum profilowane	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Technikum	Liceum profilowane
Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy	4,01	4,00	3,94	4,04	3,97	4,46	4,43
Prezentacja działalności firmy na spotkaniu z klientami	4,55	4,32	4,56	4,33	4,41	4,88	4,79
Edycja techniczna i graficzna materiału promocyjnego	3,81	3,89	3,67	4,20	3,60	4,52	4,29
Znalezienie programu w Internecie i przygotowanie przy jego pomocy płyty CD/DVD	5,42	5,26	6,17	6,16	5,41	5,91	6,24
Przekazanie wiedzy ze szkolenia innym pracownikom	4,41	4,53	4,00	4,00	4,21	4,43	4,38
Przeczytanie i streszczenie książki o nowościach w branży	4,78	4,89	4,94	4,47	4,91	5,32	5,14
Samodzielne kierowanie nowym działem w firmie	3,48	4,11	3,44	3,59	3,47	3,43	3,69
Znalezienie w Internecie nowych dostawców	4,31	4,05	4,56	4,16	4,23	4,51	4,55
Rozmowa z przełożonym na temat nienajlepszej organizacji pracy	3,93	4,11	3,72	3,69	3,81	3,84	4,05
Poprowadzenie dużej imprezy dla pracowników i gości	4,58	4,16	4,61	3,98	4,24	3,96	4,14
Dokonanie zestawienia rachunków firmy	4,59	5,11	4,61	5,29	4,62	5,44	5,12
Uruchomienie skomplikowanego urządzenia i nauczenie tego innych	4,48	5,37	4,33	4,88	4,81	4,73	4,67
Przetłumaczenie listu do zagranicznej firmy	3,34	3,37	4,17	3,10	3,30	3,19	3,74
Rozmowa z zagranicznymi gośćmi	3,41	4,05	3,67	3,27	3,35	3,41	3,71

Uwaga: kolorem szarym zaznaczono po dwie najwyższe wartości średnie

W przypadku płci, uczniowie nie różnią się jakości szczególnie od uczennic pod względem oceny swoich umiejętności. Pewna przewaga wśród chłopców zaznacza się przy ocenie zadań związanych z kompetencjami informatycznymi oraz matematycznymi i naukowo-technicznymi, natomiast dziewczęta nieco lepiej oceniają swoje umiejętności związane z językiem polskim, kompetencjami społecznymi i obywatelskimi oraz z językiem obcym (Wykres 26).

Wykres 26. Średnie oceny trudności wykonania zadań a płeć [skala 1-7]

Próbując znaleźć dla powyższych wyników szerszy układ odniesienia, warto przedstawić wyniki ogólnopolskich badań młodzieży CBOS, obrazujące deklaracje uczniów odnośnie znajomości języków obcych²⁹. Okazuje się, że poczucie swobody w posługiwaniu się językiem obcym ma nieco ponad połowa uczniów ostatnich klas liceów profilowanych (57%) i techników (53%) oraz tylko co trzeci uczeń zasadniczej szkoły zawodowej (34%). W świetle takich wyników, nie dziwi niski poziom odpowiedniej kompetencji kluczowej u skierniewickiej młodzieży, kształcącej się w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych. Umiejętność posługiwania się językiem obcym jest we współczesnym, mobilnym świecie niezbędna, konieczne jest zatem podjęcie działań (zarówno na poziomie systemowym, jak i poszczególnych szkół), które przyczynią się do bardziej efektywnego nauczania w tym zakresie.

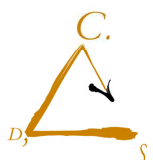
Trzecim stosunkowo najtrudniejszym zadaniem okazało się dla uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych „samodzielne kierowanie nowym działem”. Należy mieć przy tym świadomość, że na taki wynik mógł wpłynąć fakt, że zadanie to było stosunkowo najtrudniejsze ze wszystkich zaprezentowanych uczniom do oceny.

2.7 Podsumowanie

Motywy wyboru szkoły

Uczniowie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach wybierali swoją szkołę przede wszystkim licząc na uzyskanie konkretnego wykształcenia, a co za tym idzie – zawodu. Ważnym czynnikiem motywującym do wyboru takiej a nie innej szkoły były również zainteresowania. Te dwa motywy dominowały w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 i Zespole Szkół Zawodowych nr 3. W pozostałych szkołach motywacja uczniów była w pewnych punktach odmienna. W Zespole Szkół Zawodowych nr 1, co czwarty uczeń zaznaczał, że wybrał szkołę, bo po ukończeniu gimnazjum po prostu należało coś wybrać. W przypadku Zespołu Szkół nr 4 znaczna część uczniów decydowała się na wybór szkoły ze względu na łatwość dojazdu lub też ze względu na znajomych. Można zatem wnioskować, że o wyborze Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 i Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 decydowały głównie czynniki merytoryczne, natomiast w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 i Zespole Szkół nr 4 istotną rolę odegrały aspekty pozamerytoryczne, czy też „dogodnościowe”. Fakt ten wyjaśnić można w odwołaniu do motywów, jakimi kierowali się uczniowie różnych typów szkół. W najmniejszym stopniu swoimi zainteresowaniami i perspektywą uzyskania

²⁹ „Młodzież 2008”, CBOS: Warszawa 2009r., s. 126

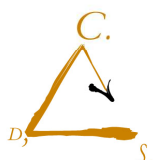
konkretnego wykształcenia kierowali się uczniowie uczący się w liceach profilowanych, czyli w szkołach funkcjonujących zarówno w Zespole Szkół Zawodowych nr 1, jak i Zespole Szkół nr 4.

Bez względu na motyw, który zadecydował o wyborze szkoły, większość uczniów oceniła szkołę, w której się uczą, umiarkowanie pozytywnie. Najbardziej pozytywną ocenę swojej obecnej szkole wystawili uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych nr 2, i to zarówno w technikum, jak i w zasadniczej szkole zawodowej. W swojej opinii podobni do nich są uczniowie z Zespołu Szkół nr 4. Stosunkowo najmniej przychylnie potraktowali swoją szkołę uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych nr 1, w szczególności osoby uczące się w liceum profilowanym. Oceny wystawione przez chłopców i dziewczęta były prawie identyczne.

Jakość kształcenia i perspektywa dotycząca kontynuowania nauki

Ogólna opinia na temat szkoły koreluje z oceną teoretycznych przedmiotów zawodowych. Im bardziej przychylnie oceniano te przedmioty, tym wyższą ocenę wystawiano szkole. Przy ocenie teoretycznych przedmiotów zawodowych można również dostrzec przewagę osób zadowolonych nad niezadowolonymi w stosunku 2,5:1. Ocena teoretycznego przygotowania zawodowego jest różna w różnych typach szkół. W Zespole Szkół Zawodowych nr 1 (technikum i zasadniczej szkole zawodowej), w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 (zasadnicza szkoła zawodowa) i Zespole Szkół Zawodowych nr 3 ponad połowa uczniów wskazała, że teoretyczne przedmioty zawodowe dobrze przygotowały ich do pracy zawodowej. Wyraźnie gorzej pod tym względem oceniali swoje szkoły uczniowie technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 i liceum profilowanego z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1. Nieco lepiej oceniają przedmioty zawodowe dziewczęta, chociaż w porównaniu z oceną chłopców, nie jest to różnica duża.

Obok przygotowania teoretycznego, uczniowie opiniowali również przygotowanie praktyczne, a właściwie praktyki zawodowe (w szkole, w zakładzie pracy i innych instytucjach). Ci, którzy takie praktyki odbyli, oceniali ich przydatność raczej pozytywnie (podobnie jak wyżej, zaznacza się przewaga uczniów zadowolonych nad niezadowolonymi). Uwidacznia się tutaj pewna hierarchia ocen. Uczniowie najprzychylniej odnosili się do praktyk organizowanych w zakładzie pracy, następne w kolejności były praktyki w innych instytucjach, a stosunkowo najslabiej wypadły praktyki organizowane w szkołach. W poszczególnych zespołach szkół oceny praktyk zawodowych są do siebie zbliżone, chociaż i tutaj – w porównaniu z innymi szkołami – stosunkowo najwyższe oceny wystawili uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych nr 2.

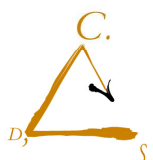
Większość uczniów z badanych szkół chce kontynuować naukę. Deklaracje takie składa ponad połowa uczących się w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w Skierniewicach. Jedyne czterech na stu uczniów chce zakończyć swoją edukację na poziomie szkoły średniej, pozostali natomiast wciąż nie podjęli decyzji. To, co może zaskakiwać, to fakt, że uczniowie liceów profilowanych wcale nie zyskują przewagi nad uczącymi się w innych typach szkół. Okazuje się bowiem, że to nie oni, ale uczniowie z zasadniczej szkoły zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 i Zespole Szkół Zawodowych nr 1, czy technikum z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 częściej od nich myślą o kontynuowaniu nauki. Trudno w tym momencie wyrokować, ile osób rzeczywiście zdecyduje się na zdobywanie kolejnych poziomów wykształcenia, ponieważ jeszcze wciąż znaczna część uczniów nie potrafiła jednoznacznie opowiedzieć się za lub przeciw dalszej nauce. Pod tym względem, większym zdecydowaniem wykazały się dziewczęta, stanowiąc liczniejszą kategorię osób skłonnych kształcić się dalej.

Dotychczasowe doświadczenia związane z pracą

Na podstawie odpowiedzi badanych można stwierdzić, że znacząca część z nich ma już za sobą doświadczenia związane z pracą. Prawie trzy czwarte uczniów może pochwalić się pracą zarobkową podejmowaną w okresie jednego roku poprzedzającego badania. Jak można przewidzieć, odsetki uczniów aktywnych na rynku pracy różnią się w poszczególnych typach szkół. Stosunkowo najczęściej pracę podejmowali uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 1, a także technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 3. Stosunkowo najmniej uczniów aktywnych zawodowo uczy się w liceum profilowanym w Zespole Szkół nr 4 i w zasadniczej szkole zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 2. Mimo dość wysokiej aktywności na rynku pracy, uczniowie wskazywali, że praca ta rzadko związana była z ich zawodem czy profilem kształcenia. Ponad połowa pracujących wykonywała swoją pracę bez związku z umiejętnościami nabywanymi w szkole. Tylko jeden na pięciu uczniów twierdził, że wykonywał pracę w dużym stopniu zgodną z jego kwalifikacjami.

Oczekiwania i możliwości dotyczące przyszłej pracy

Najpopularniejszym miejscem, w którym uczniowie chcieliby w przyszłości podjąć pracę, są Skierniewice. Drugą w tym rankingu jest Warszawa – bliska pod względem popularności Skierniewicom - a następnie Łódź. Mniej popularne są inne miasta województwa łódzkiego, czy też inne miasta poza tym województwem. Spora część uczniów nie miałaby nic przeciwko pracy za granicą. Mimo ujawniającego się przywiązania do Skierniewic – zapewne dyktowanego więziami rodzinnymi – uczniowie na ogół nie dostrzegają problemu, jeśli

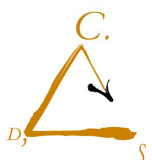

chodzi o pracę poza rodzinnym miastem (powiatem). Każdą lokalizację przyszłego miejsca pracy, jako możliwą do zaakceptowania, zaznaczyła ponad połowa uczniów. Wśród uczących się w poszczególnych typów szkół, nie ma większych różnic co do preferowanego przyszłego miejsca pracy.

Uczniowie bardzo optymistycznie oceniają swoje możliwości dotyczące zatrudnienia. Większość z nich jest zdania, że nie miałyby większego problemu z dość szybkim (do jednego miesiąca) znalezieniem pracy. Takie przekonanie żywi co drugi uczeń. Niewielu jest takich – co dziesiąty – którzy uważają, że na znalezienie pracy musieliby poświęcić rok czasu lub więcej. Ogólnie, najbardziej pewni swoich możliwości są uczniowie zasadniczych szkół zawodowych. Mniejszy optymizm charakteryzuje uczniów techników i liceów profilowanych, którzy są sobie bliscy w opiniach na ten temat. Zdecydowanie silniej w sukces na rynku pracy – mierzony długością okresu potrzebnego na znalezienie zatrudnienia – wierzą chłopcy.

Ogólnie, podobnie optymistycznym podejściem wykazują się uczniowie w kwestii zatrudnienia w zawodzie. Blisko trzy czwarte uczniów jest zdania, że raczej znaleźliby pracę w zawodzie w okresie nie dłuższym niż cztery miesiące od opuszczenia szkoły. Mimo iż większość uczniów jest zdania, że znalezienie pracy w zawodzie w dość krótkim czasie nie stanowiłoby problemu, to jednak blisko połowa badanych nie zamierza w przyszłości podejmować pracy zgodnej ze swoim wykształceniem. Najbardziej niechętni do podejmowania pracy w zawodzie są uczniowie liceów profilowanych. Mocniej zorientowani zawodowo są uczniowie techników, natomiast najchętniej zgodnie z wyuczonym zawodem pracowaliby uczniowie zasadniczych szkół zawodowych. W poszczególnych typach szkół różnice te są dość duże. Na przykład w liceum profilowanym w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 odsetek osób, które niechętnie widziałyby się w pracy zgodnej z uzyskanymi kwalifikacjami, liczy aż 89,5%. Drugim pod względem owej „niechęci” jest technikum w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 – procent osób, które nie chcą pracować zgodnie z wykształceniem, wyniósł tam 58,3%. Dla porównania – w zasadniczej szkole zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 uczy się jedynie 25,9% uczniów myślących o pracy w innym zawodzie niż ten, w którym aktualnie zdobywają wykształcenie.

Po ukończeniu szkoły, bez względu na to czy w zawodzie, czy też nie, chce pracować połowa uczniów. Aż co trzeci badany uczeń nie podjął jeszcze na ten temat decyzji. Jeden na trzech uczniów, którzy zamierzają rozpocząć pracę po ukończeniu szkoły, zaczął już szukać potencjalnych pracodawców. Najbardziej aktywni pod tym względem są przyszli absolwenci Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 i Zespołu Szkół Zawodowych nr 2, następnie Zespołu Szkół

nr 4, a na końcu plasują się uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych nr 3. Widoczna jest tutaj przewaga chłopców nad dziewczętami w stosunku 2:1

Najpopularniejszą metodą szukania pracy jest pomoc rodziców i znajomych. Ponad połowa uczniów wybiera tę metodę poszukiwania zatrudnienia. Odpowiadanie na ogłoszenie w gazetach czy Internecie jest mniej popularne. Wizyty osobiste składa pracodawcom co trzeci uczeń poszukujący pracy. Rzadko stosowanymi metodami szukania pracy są wizyty w Powiatowym Urzędzie Pracy i biurach pośrednictwa pracy.

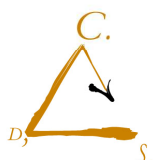
W opinii skierniewickiej młodzieży, największym atutem, który pomaga zdobyć zatrudnienie, jest dobra prezentacja podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Uważa tak blisko dwóch na trzech uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Dla połowy badanych istotnym czynnikiem jest w tym przypadku rodzina lub znajomi, a także kwalifikacje i doświadczenie zdobyte w szkole.

Minimalna średnia pensja, za którą przeciętny uczeń skierniewickich szkół zawodowych zdecydowałby się podjąć pracę (w wymiarze 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku), wyniosła ponad 1300 zł netto. Największe oczekiwania co do wysokości wynagrodzenia minimalnego za przyszłą pracę, mają uczniowie technikum. Mniejsze wymagania w tym względzie mają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, a najmniejsze – uczący się w liceach profilowanych. Okazuje się, że w pewnej mierze oczekiwania te są zapośredniczone wpływem wykształcenia rodziców (a być może i towarzyszącą mu wysokością zarobków): im wyższy poziom wykształcenia uzyskany przez rodziców, tym również stosunkowo wyższe aspiracje finansowe ich dzieci.

Podejście do życia

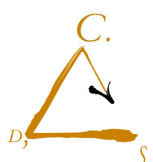
Właściwie wszystkich uczniów skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, bez względu na typ szkoły, znamionuje umiarkowanie pozytywne podejście do życia. W kontekście prowadzonych badań oznacza to, że raczej nie obawiają się o swoją przyszłość. Tej dozie życiowego optymizmu towarzyszy wyznawane przez większość uczniów przekonanie, iż każdy jest odpowiedzialny za swoje życie. Optymizm jest przy tym pozytywnie skorelowany z poczuciem odpowiedzialności. Najbardziej optymistycznie nastawieni do życia są uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, najmniejszym optymizmem charakteryzują się natomiast uczniowie techników. Co więcej, na skali optymizmu chłopcy zyskują przewagę nad dziewczętami.

Kompetencje kluczowe

Zgodnie z wytycznymi Parlamentu Europejskiego dotyczącymi kluczowych kompetencji w procesie uczenia się, badanych poproszono o ocenę, w jakim stopniu poradziłoby sobie z wykonaniem pewnych zadań związanych z tymi kompetencjami. Większość ocen oscylowała wokół kategorii środkowej (na 7 punktowej skali), opisanej jako „ani łatwe, ani trudne”. Zgodnie z deklaracjami uczniów, relatywnie najłatwiejsze zadania wiązały się z wymiarem „kompetencje informatyczne” oraz „kompetencje matematyczne i naukowo-techniczne”. W opinii uczniów, zdecydowanie największy kłopot mieliby oni z zadaniami mieszczącymi się w obrębie kompetencji związanych z posługiwaniem się językiem obcym. Stosunkowo trudne byłyby także zadania z dziedziny „inicjatywność i przedsiębiorczość”. Wydaje się, że najlepiej z przedstawionymi zadaniami poradziłoby sobie uczniowie liceum profilowanego w Zespole Szkół nr 4, najwięcej problemów mieliby natomiast uczący się w zasadniczej szkole zawodowej w Zespole Szkół Zawodowych nr 2. Chłopcy zyskują pewną przewagę w takich dziedzinach jak informatyka czy matematyka oraz technika, natomiast u dziewcząt zaznacza się przewaga w posługiwaniu się językiem polskim, kompetencjami społecznymi oraz językiem obcym.

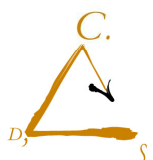

III Aneks – kompetencje szczegółowe

Uczniów reprezentujących różne zawody/profile w skierniewickich szkołach ponadgimnazjalnych pytano nie tylko o kompetencje kluczowe, ale również starano się poznać poziom posiadanych przez nich szczegółowych kompetencji zawodowych, ściśle wiążących się z wiedzą i umiejętnościami przekazywanymi im w procesie doskonalenia zawodowego. Wykaz takich kompetencji dla poszczególnych zawodów przygotowano na drodze dwustopniowej procedury. Pierwszym krokiem było sporządzenie, na podstawie podstaw programowych, pełnej listy kompetencji szczegółowych, jakie w toku kształcenia powinni nabyć uczniowie wszystkich nauczanych w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych zawodów/profilu. Następnie, by owe obszerne listy nieco skrócić, wybierając z nich najważniejsze umiejętności, poddano je ocenie ekspertów – pracodawców zatrudniających absolwentów poszczególnych kierunków kształcenia. Mieli oni wskazać, które kompetencje są z ich punktu widzenia szczególnie istotne. Takie wstępne, jakościowe badania pozwoliły na opracowanie kwestionariuszy do badania poziomu szczegółowych kompetencji zawodowych dla 25 zawodów/profilu, w których kształcą się uczniowie ostatnich klas ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach.

Tak przygotowane listy najważniejszych szczegółowych kompetencji zawodowych poddano ocenie uczniów. Mieli oni określić, w jakim stopniu posiadają daną umiejętność, na 5-punktowej skali, na której poszczególne kategorie opisano jako: 1 – w bardzo małym stopniu, 2 – w małym stopniu, 3 – w średnim stopniu, 4 – w dużym stopniu i 5 – w bardzo dużym stopniu. Poniższe tabele przedstawiają średnie wyniki dla wszystkich zawodów/profilu, w ramach których funkcjonuje ostatnia w cyklu nauczania klasa. Należy przy tym pamiętać o małej liczebności przedstawicieli niektórych zawodów (np. troje cieśli, troje cukierników)³⁰, co nakazuje ostrożność przy interpretacji wyników. Owe niskie liczebności wynikają jednak z niewielkiej liczby uczniów danych zawodów, pobierających naukę w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych (np. 0,33 oddziału kształcącego: cieśli, murarzy, monterów instalacji i urządzeń sanitarnych, fryzjerów, cukierników i stolarzy).

³⁰ Wykaz liczebności przedstawicieli poszczególnych zawodów/profilu w próbie zawiera tabela 1.2.1.

Zamieszczone poniżej zestawienie, zawierające rezultaty badania szczegółowych kompetencji zawodowych u przedstawicieli każdego z zawodów/profilu nauczanych w Skierniewicach³¹, celowo nie zostało opatrzone komentarzem podsumowującym. Autorzy badania uważają bowiem, że analiza owych wyników powinna leżeć po stronie dyrektorów szkół oraz nauczycieli przedmiotów zawodowych na danym kierunku kształcenia – to dla nich szczególnie cenne będą płynące z nich wnioski.

3.1 Zespół Szkół Zawodowych nr 1

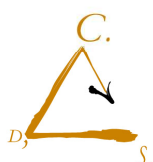
3.1.1 Zasadnicza szkoła zawodowa

Tabela 43. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu ogrodnik

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
rozpoznawanie rodzajów i gatunków roślin ogrodniczych oraz określanie ich wymagań	2,79
dobieranie maszyn i narzędzi do poszczególnych zabiegów agrotechnicznych oraz ich obsługa zgodna z instrukcją	3,79
przygotowywanie pomieszczeń do produkcji roślin ogrodniczych	3,36
zbieranie i przechowywanie produktów ogrodniczych	3,50
przygotowywanie produktów ogrodniczych do sprzedaży, zgodnie z obowiązującymi normami, i prowadzenie ich sprzedaż	3,14
zakładanie i pielęgnowanie terenów zielonych	3,21
organizowanie i ocena własnej pracy	3,92
skuteczne komunikowanie się z innymi uczestnikami procesu pracy	4,07
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	4,14
udzielanie pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy	3,29
prowadzenie i obsługa ciągnika rolniczego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T	3,64
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,79

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

³¹ Z wyjątkiem tych, w których nie funkcjonują ostatnie klasy – trudno bowiem badać poziom opanowania kompetencji zawodowych u uczniów, którzy nie zbliżają się jeszcze do końca cyklu kształcenia.

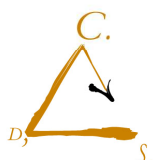

Tabela 44. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu cieśla

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
rozdzielanie i dobór materiałów oraz ocenianie ich przydatności do robót ciesielskich	3,00
kwalfikowanie drewna oraz materiałów drewnopochodnych	3,00
przygotowywanie narzędzi i urządzeń do robót ciesielskich	4,50
wykonywanie obróbki skrawaniem i sprawdzanie elementów przygotowanych do montażu	4,00
wykonywanie złączy i połączeń ciesielskich, szczególnie połączeń trwałych bez użycia innych łączników niż drewno	4,00
czytanie dokumentacji technicznej, zwłaszcza rysunków roboczych	2,00
wykonywanie konstrukcji z drewna i materiałów drewnopochodnych	3,00
wykonywanie montażu, rozbiórki, konserwacji i renowacji drewnianych elementów budowli	4,00
wykonywanie montażu, rozbiórki i konserwacji deskowań i rusztowań	3,50
zabezpieczanie wykopów przy robotach ziemnych oraz wykonywanie form drewnianych do prefabrykatów z betonu	1,50
przeprowadzanie remontów typowych konstrukcji ciesielskich drobno i wielkowymiarowych, wszelkiego rodzaju rusztowań i gotowych nowoczesnych deskowań	2,00
montowanie typowych obiektów z prefabrykowanymi elementami	2,50
składowanie, przechowywanie i transportowanie drewna surowego, materiałów drewnopochodnych oraz prefabrykatów, a także zabezpieczanie ich przed szkodliwym działaniem czynników biologicznych, chemicznych, wody i ognia	3,50
sporządzanie zapotrzebowania i rozliczenia materiałowego dotyczącego wykonywanych robót oraz stanowiska pracy	3,00
rozwiązywanie na stanowisku pracy prostych problemów techniczno-technologicznych	3,00
ocenie jakości wykonania podstawowych robót ciesielskich	3,50
organizowanie stanowiska roboczego i współdziałanie w zespole pracowniczym	4,00
komunikowanie się i współpracowanie z zespołem na budowie	4,50
wykorzystywanie środków ochrony indywidualnej przy pracach szczególnie niebezpiecznych	4,00
udzielanie pomocy w nagłych wypadkach	3,50
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	4,5

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

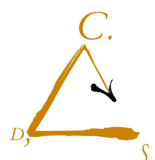
Tabela 45. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu murarz

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
organizowanie, użytkowanie i likwidowanie stanowisk pracy dla robót murarskich i czynności pomocniczych z uwzględnieniem przepisów bhp, ppoż.	3,80
rozdzielenie i dobieranie murarskich materiałów budowlanych (podstawowych i pomocniczych) oraz składowanie i transportowanie ich na stanowisko pracy	3,80
posługiwanie się narzędziami, urządzeniami i sprzętem budowlanym niewymagającym dodatkowych uprawnień	4,20
czytanie budowlanej dokumentacji technicznej i sporządzanie szkiców roboczych	2,40
wykonywanie robót murarskich zgodnie z wiedzą budowlaną, obowiązującymi normami i warunkami technicznymi wykonania i odbioru robót	3,00
wykonywanie pomocniczych czynności zawodowych ogólnobudowlanych, w tym remontowych, rozbiórkowych i naprawczych	3,40
wykonywanie przedmiarów, pomiarów inwentaryzacyjnych i obmiarów robót murarskich	3,60
korzystanie z urządzeń, wyposażenia i zaplecza techniczno-socjalnego placu budowy	2,40
rozwiązywanie charakterystycznych dla zawodu zagadnień techniczno – technologicznych na stanowisku pracy	2,80
komunikowanie się i współpracowanie z zespołem na budowie	4,00
udzielanie pomocy w nagłych wypadkach	3,20
sporządzanie zapotrzebowań i rozliczeń materiałowych dotyczących stanowiska pracy	3,80
ocenie jakości materiałów budowlanych i prawidłowości wykonywanych robót	3,20
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,80

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 46. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu monter instalacji i urządzeń sanitarnych

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
czytanie, analizowanie i interpretowanie rysunków technicznych instalacji: wodociągowych, kanalizacji, centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, gazu oraz wentylacji i klimatyzacji	3,33
szkicowanie elementów instalacji sanitarnych	3,83
posługiwanie się przyrządami pomiarowymi	4,00

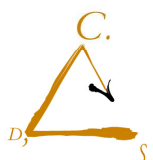

dobieranie, prawidłowe użytkowanie i konserwowanie urządzeń oraz sprzętu przeznaczonego do ręcznej i mechanicznej obróbki instalacyjnych wyrobów z metali i tworzyw sztucznych	4,33
zorganizowanie, użytkowanie i likwidowanie stanowiska roboczego do wykonywania montażu instalacji	4,80
dobieranie elementów instalacji sanitarnych - rury, kształtki, armatury, urządzenia, przybory itp. stosownych do zaprojektowanej instalacji i planowanych prac monterskich	4,67
samodzielne montowanie elementów instalacji: wodociągowej, ciepłej wody użytkowej, kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, gazu, wentylacji i klimatyzacji	4,67
podłączanie do instalacji urządzeń pomiarowych, sygnalizacyjnych itp.	4,67
wykonywanie przyłączy wodociągowych, kanalizacyjnych (przykanalik) i gazowych łączących instalacje budynku z odpowiednimi sieciami komunalnymi	3,50
montowanie urządzeń lokalnych ujęć wody i oczyszczalni ścieków	3,33
podłączanie instalacji grzewczej do lokalnych i centralnych źródeł ciepła	4,33
przygotowywanie wykonanej instalacji do przeprowadzenia prób szczelności i ciśnienia, dokonywanie tych prób oraz wykrywanie, ustalanie i usuwanie ewentualnych usterek	3,83
przygotowanie wykonanych instalacji do odbioru technicznego	3,50
lokalizowanie awarii eksploatowanych instalacji oraz ich usuwanie	3,67
kontrola wykonanych robót pod względem wykorzystanych materiałów	3,67
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujących podczas prac montażowych i demontażowych instalacji	3,67
udzielanie pierwszej pomocy osobom, które uległy wypadkowi	4,17
pisanie podań, skarg i wniosków do pracodawców, organów administracji państwowej i nadzoru budowlanego	3,50
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,33

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 47. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu posadzkarz

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
organizowanie, użytkowanie i likwidowanie stanowisk pracy w zakresie robót podłogowych i okładzinowych	3,57
rozróżnianie materiałów budowlanych stosowanych w robotach podłogowych i okładzinowych, określanie ich cech technicznych i przydatności oraz składowanie ich i transportowanie na stanowisko pracy	3,57

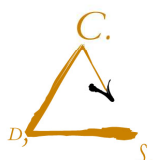
posługiwanie się narzędziami, urządzeniami i sprzętem budowlanym nie wymagającym oddzielnych uprawnień	4,29
czytanie budowlanej dokumentacji technicznej w zakresie architektoniczno-budowlanym	3,71
wykonywanie różnego rodzaju konstrukcji podłóg w zależności od ich położenia, przeznaczenia itd.	3,57
wykonywanie izolacji akustycznych, termicznych, przeciwwilgociowych, paroszczelnych w podłogach i okładzinach ścian	3,00
wykonywanie podkładów w podłogach	3,71
wykonywanie nawierzchni podłogowych z materiałów mineralnych, drewna i tworzyw sztucznych	3,50
wykonywanie okładzin ściennych wewnętrznych i zewnętrznych	3,29
wykonywanie remontów, napraw i renowacji podłóg oraz okładzin	3,86
wykonywanie przedmiarów, pomiarów inwentaryzacyjnych i obmiarów powykonawczych dla robót na stanowisku pracy	4,29
ustalanie zapotrzebowania na materiały i rozliczanie ich wykorzystania w zakresie stanowiska pracy	4,00
korzystanie z urzędzeń placu budowy	3,86
rozwiązywanie prostych problemów techniczno-technologicznych na stanowisku pracy	3,71
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,43

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

3.1.2 Technikum

Tabela 48. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik budownictwa

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
posługiwanie się dokumentacją techniczną, wykonywanie szkiców roboczych i rysunków budowlanych	3,55
przeprowadzanie inwentaryzacji istniejących obiektów	3,25
planowanie zagospodarowania elementów małego osiedla, z uwzględnieniem ochrony naturalnego środowiska człowieka i jego potrzeb	2,95
projektowanie prostych elementów konstrukcyjnych budowli o nieskomplikowanej architekturze i konstrukcji, zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, wymaganiami prawa budowlanego oraz obowiązującymi normami	3,40
opracowywanie projektów organizacji budowy i zagospodarowania placu budowy (łącznie z likwidacją placu budowy)	3,40
dobór materiałów, sprzętu, maszyn i urządzeń do wykonania określonych zadań, uwzględniając przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska	3,95

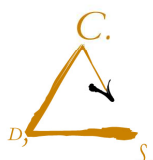

kierowanie gospodarką materiałową i sprzętową w procesie budowlanym	3,35
analizowanie warunków gruntowych na podstawie przeprowadzonego badania makroskopowego gruntu	2,45
ocenie prawidłowości zabezpieczenia skarp, nasypów i wykopów	3,55
wykonywanie przedmiar i obmiar robót budowlanych	4,10
ustalanie metod realizacji robót, dokonywanie podziału zadań dla zespołów roboczych i kierowanie przebiegiem robót przy zachowaniu właściwej organizacji pracy i przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska	3,21
przeprowadzanie kontroli jakości i oceny wykonania podstawowych robót budowlano - montażowych	3,32
koordynowanie robot budowlanych i instalacyjnych na budowie	3,11
prowadzenie dziennika budowy, księgi obmiarów oraz dokumentacji inwestycyjnej, placowej i magazynowej	3,11
wykonywanie kalkulacji robót, sporządzanie kosztorysów i ofert przetargowych	3,32
określanie nakładów rzeczowych potrzebnych do wykonania poszczególnych robót	3,63
organizowanie i kierowanie robotami remontowymi i rozbiórkowymi	3,21
stosowanie w działalności zawodowej podstawowych aktów prawnych z zakresu prawa budowlanego i postępowania administracyjnego	2,89
wykorzystywanie programów komputerowych przydatnych w zawodzie technik budownictwa	3,42
udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach	3,79
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,21

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 49. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik urządzeń sanitarnych

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
posługiwanie się dokumentacją techniczną, czytanie, analizowanie i prawidłowa interpretacja rysunków budowlanych, instalacyjnych i maszynowych	3,09
przeprowadzanie inwentaryzacji istniejących instalacji i urządzeń sanitarnych	2,91
wykonywanie rysunków odręcznych i szkiców inwentaryzacyjnych instalacji sanitarnych	2,91
wykonywanie rysunków technicznych budowlanych, instalacji i sieci sanitarnych, grzewczych i gazowych	2,82
analiza i interpretacja schematów instrukcji obsługi maszyn, urządzeń i	2,91

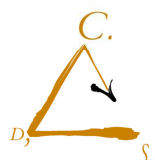

aparatów stosowanych w technice sanitarnej	
projektowanie prostych instalacji centralnego ogrzewania, wody zimnej i ciepłej wody użytkowej, kanalizacyjnych, gazowych oraz wentylacyjnych i klimatyzacyjnych oraz nieskomplikowanych odcinków sieci ciepłych, wodociągowych, kanalizacyjnych i gazowych	3,36
dobieranie narzędzi, sprzętu i maszyn do wykonania określonych zadań	4,09
opracowywanie harmonogramów organizacji prac związanych z wykonywaniem instalacji sanitarnych w budynkach oraz sieci komunalnych w terenie	2,91
prowadzenie oszczędnej i racjonalnej gospodarki materiałowej i sprzętowej w zakresie wykonywania instalacji sanitarnych	3,36
wykonywanie przedmiarów i obmiarów robót instalacyjnych	3,00
przydzielanie zadań i kierowanie prawidłowym przebiegiem procesów wykonawczych	2,91
koordynowanie robót sieciowych, instalacyjnych i budowlanych, a także robót remontowych, konserwacyjnych, i eksploatacyjnych	2,64
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych oraz ochrony środowiska obowiązujących podczas wykonywania robót budowlanych, instalacyjnych i sieciowych	3,45
kontrolowanie jakości wykonywania robót instalacyjnych i sieciowych oraz ich zgodność z dokumentacją techniczną i z postanowieniami prawa budowlanego, przeprowadzanie prób szczelności i ciśnienia wykonanych instalacji budowlanych i sieci komunalnych	2,91
prowadzenie dokumentacji budowy zgodnie z obowiązującymi przepisami	2,91
sporządzanie kalkulacji robót instalacyjnych i sieciowych, opracowywanie kosztorysów oraz formułowanie ofert przetargowych	2,91
korzystanie z przepisów prawnych i norm technicznych	2,73
udzielanie pierwszej pomocy osobom, które uległy wypadkowi	3,55
pisanie podań, skarg i wniosków do organów administracji państwowej i nadzoru budowlanego	2,82
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,55

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 50. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik ochrony środowiska

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
oznaczanie parametrów określających stopień zanieczyszczenia wody, powietrza, poziomu hałasu oraz stopień zanieczyszczenia gruntów i gleby	2,83
monitorowanie poziomu zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie lub glebie	2,75

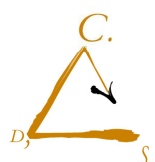

eksploatacja obiektów, urządzeń i instalacji związanych uzdatnianiem wody i oczyszczaniem ścieków	2,92
eksploatacja obiektów, urządzeń i instalacji związanych ze składowaniem odpadów	2,63
analiza dokumentacji, dotyczącej badań zanieczyszczeń środowiska	2,83
analiza odpadów produkcyjnych	2,63
planowanie i organizowanie pracy własnej na stanowisku pracy technika ochrony środowiska, zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny	2,96
planowanie i organizowanie pracy podległego zespołu w zakresie działań związanych z ochroną środowiska	2,75
współdziałanie z organami kontroli i monitoringu ochrony środowiska, w tym w ramach akcji zwalczania zagrożeń środowiska	2,71
kontrolowanie przestrzegania przepisów ochrony środowiska	2,83
wykonywanie czynności wynikających z rozporządzeń i decyzji administracji rządowej	2,71
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,00

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 51. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik ogrodnik

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
stosowanie w praktyce wiadomości dotyczących systematyki i klasyfikacji oraz budowy i czynności życiowych roślin i zwierząt	3,06
rozpoznawanie rodzajów, gatunków i odmian roślin ogrodniczych	3,39
charakteryzowanie znaczenia i zastosowania roślin ogrodniczych	3,50
wykorzystywanie w produkcji ogrodniczej przystosowania poszczególnych gatunków roślin do środowiska	3,39
określanie wpływu czynników klimatycznych na wzrost i rozwój roślin	3,33
określanie przydatności gleb i podłoży do produkcji różnych gatunków roślin ogrodniczych	3,72
stosowanie nowoczesnych technologii produkcji roślin ogrodniczych	3,22
planowanie i terminowe wykonywanie zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych	3,56
dobieranie pojemników oraz osłon i właściwe ich wykorzystywanie w produkcji roślin ogrodniczych	3,44
stosowanie zmianowania w uprawie roślin	3,22
rozpoznawanie chwastów, objawów chorobowych i szkodników oraz stosowanie bezpiecznych dla środowiska metod zapobiegania i zwalczania	3,44

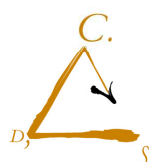

stosowanie kontrolowanego nawożenia i nawadniania roślin w procesie technologicznym	3,28
rozmnażanie i pędzenie różnych gatunków roślin ogrodniczych	3,44
określanie terminów zbioru oraz zbieranie i przygotowywanie do sprzedaży produktów ogrodniczych	3,67
określanie warunków i sposobów przechowywania, przechowywanie produktów ogrodniczych oraz organizowanie zbytu produktów ogrodniczych	3,39
stosowanie norm i zasad standaryzacji dotyczących jakości i bezpieczeństwa produktów ogrodniczych	2,89
prowadzenie i obsługa ciągnika rolniczego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T	3,39
organizowanie prac ogrodniczych z wykorzystaniem różnego rodzaju sprzętu technicznego i obsługa tego sprzętu zgodnie z zaleceniami zawartymi w instrukcjach obsługi i użytkowania maszyn i urządzeń ogrodniczych	3,00
planowanie i organizowanie procesów produkcyjnych w przedsiębiorstwie ogrodniczym	2,83
skuteczne komunikowanie się z innymi uczestnikami procesu pracy	4,24
ocenianie jakości wykonanej pracy, jej bezpiecznego przebiegu oraz wpływu na środowisko przyrodnicze	3,50
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,56
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska i bezpieczeństwa żywności	3,89
udzielanie pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy	3,67

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 52. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik architektury krajobrazu

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
wykonywanie i interpretowanie rysunków technicznych elementów architektury krajobrazu	3,52
posługiwanie się dokumentacją techniczną	3,05
określanie właściwości materiałów budowlanych i ich dobór do projektowanych elementów	2,86
wykonywanie i konserwowanie elementów małej architektury ogrodowej z zachowaniem wymogów estetycznych i ekologicznych	3,38
planowanie i wykonywanie prac związanych z urządzeniem, pielęgnowaniem i konserwacją terenów zieleni i zadrzewień	3,76
użytkowanie maszyn i urządzeń stosowanych w urządzeniu i pielęgnowaniu terenów zieleni i zadrzewień	2,81

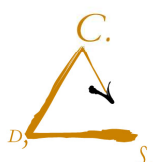
wykorzystywanie specjalistycznych programów komputerowych	2,57
rozwiązywanie problemów	3,29
podejmowanie decyzji	3,76
komunikacja z uczestnikami procesu pracy	3,90
organizacja stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii	3,33
kierowanie zespołem pracowników	3,24
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,30

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

3.1.3 Liceum profilowane

Tabela 53. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów profilu kształtowanie i ochrona środowiska

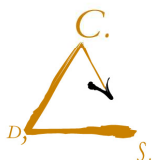
Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
badanie podstawowych elementów środowiska (powietrza, wody, gruntu) i określanie ich wpływu na organizmy żywe, w szczególności na zdrowie człowieka	2,28
wykonywanie pomiarów warunków klimatycznych (z wykorzystaniem podstawowego sprzętu pomiarowego) i przedstawianie ich graficznej interpretacji	2,22
badanie i rozpoznawanie materiałów oraz ocenianie ich przydatności w obiektach budowlanych, z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko i na człowieka	2,50
analizowanie rozwoju techniki budowlanej i procesów urbanizacyjnych w aspekcie historycznym	2,22
rozpoznawanie obiektów mających wpływ na środowisko w zależności od ich przeznaczenia	3,06
analizowanie wpływu procesów inwestycyjnych na środowisko w zależności od przeznaczenia obiektów	2,50
wyodrębnianie elementów budowli i budynku	3,22
analizowanie planów zagospodarowania terenu pod kątem wpływu inwestycji na środowisko	2,47
analizowanie dokumentacji technicznej obiektów budowlanych i inżynierskich.	2,44
wykonywanie elementów dokumentacji architektoniczno-budowlanej oraz rysunków inwentaryzacyjnych	2,44
wykorzystanie programu komputerowego do wspomaganie projektowania dokumentacji technicznej	2,67
rozpoznawanie w terenie elementów planu sytuacyjno-wysokościowego	2,61

planowanie rozwiązań w zakresie ochrony wybranego elementu środowiska lub gospodarki zasobami środowiska	2,72
zaprojektowanie planu zagospodarowania urbanistycznego małego zespołu mieszkaniowego	2,56
zaprojektowanie koncepcji budynku mieszkalnego jednorodzinnego	2,72
zaprojektowanie planu zagospodarowania terenów zielonych	2,72
zaprojektowanie planu zagospodarowania terenów rekreacyjnych	2,28
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	2,28

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

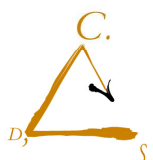
3.2 Zespół Szkół Zawodowych nr 2

3.2.1 Zasadnicza szkoła zawodowa

Tabela 54. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu kucharz małej gastronomii

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
stosowanie zasad prawidłowego odżywiania	3,50
dokonywanie oceny jakości surowców, półproduktów	4,00
przeprowadzanie oceny jakości gotowych potraw	4,00
właściwe dobieranie surowców do produkcji potraw	3,50
oszczędne gospodarowanie surowcami i zapobieganie ich stratom	4,50
właściwe przechowywanie surowców, półproduktów i gotowych potraw	3,50
prawidłowe wykonywanie obróbki wstępnej i cieplnej surowców	3,50
przygotowywanie potraw w oparciu o receptury gastronomiczne	3,00
stosowanie odpowiednich technik sporządzania potraw	3,00
prawidłowe zestawianie posiłków, układanie prostego menu	3,00
przygotowywanie podstawowych potraw dietetycznych i wegetariańskich	3,50
posługiwanie się narzędziami i maszynami wykorzystywanymi do obróbki surowców i produktów spożywczych oraz do przygotowania posiłków	3,50
prawidłowe konserwowanie maszyn i urządzeń	3,50
stosowanie zasad zabezpieczenia jakości zdrowotnej żywności: system Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP), system Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz system Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontrolnych (HCCP)	3,50
utrzymywanie czystości i porządku na stanowisku pracy	4,00
przestrzeganie przepisów sanitarnych, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, obowiązujących w zakładach żywienia zbiorowego	4,00
współpraca w zespole	4,50
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	4,50

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

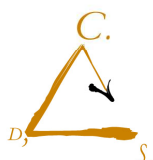
Tabela 55. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu sprzedawca

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
przyjmowanie i przechowywanie towarów	3,50
przygotowywanie towarów do sprzedaży	3,83
eksponowanie towarów	3,91
korzystanie z informacji o towarach z prospektów, ulotek, poradników oraz kodów informacyjnych, w oparciu o posiadaną wiedzę towaroznawczą	3,82
rozdzielanie cech towarów	3,75
wykorzystywanie technik sprzedaży	3,58
wystawianie dokumentów związanych z obrotem towarowym	2,50
prowadzenie ewidencji sprzedaży	2,75
pobieranie należności i odprowadzanie utargów	3,42
dokonywanie inwentaryzacji towarów	3,17
obsługa urządzeń i sprzętu technicznego stosowanego w nowoczesnych sklepach	3,42
stosowanie przepisów dotyczących uprawnień klienta z tytułu gwarancji i rękojmi	3,27
zbieranie informacji o potrzebach klientów	3,64
dbanie o estetykę sklepu	4,33
przewidywanie wielkości sprzedaży oraz rotacji w celu ustalenia zapotrzebowania na towary	3,00
racjonalna organizacja pracy własnej	3,67
przestrzeganie przepisów: bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych, ochrony środowiska i sanitarno – epidemiologicznych	3,92
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	4,08

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 56. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu fryzjer

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
przygotowanie stanowiska pracy	4,60
utrzymywanie czystości na stanowisku pracy i w zakładzie	4,80
przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych oraz przepisów sanitarnych	4,30
zabezpieczanie przed zniszczeniem garderoby własnej i klienta	4,80

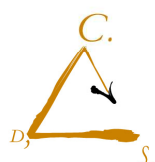

charakteryzowanie i obsługiwane urządzeń użytkowanych w zakładzie fryzjerskim	4,90
wykorzystywanie, czyszczenie, odkażanie i konserwowanie sprzętu fryzjerskiego zgodnie z przeznaczeniem	4,80
komunikacja z klientami	4,40
rozpoznawanie i charakteryzowanie gatunków, rodzajów i kondycji włosów	4,20
rozpoznawanie i charakteryzowanie zmian chorobotwórczych i uszkodzenia włosów	4,10
mycie głowy przy użyciu szamponów	4,70
strzyżenie włosów	3,80
modelowanie fryzur	4,30
wykonywanie fryzur z zastosowaniem dodatków fryzjerskich	4,00
utrwalanie fryzury	4,40
pozyskiwanie i wykorzystywanie w pracy informacji o nowościach i trendach w modzie fryzjerskiej	4,10
stosowanie zasad racjonalnej organizacji pracy	4,10
aktywne poszukiwanie pracy oraz odpowiednia prezentacja swoich kompetencji	3,60
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,60

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 57. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu cukiernik

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
wybieranie, przygotowywanie i ocenianie surowców do przerobu, dozwolonych substancji dodatkowych oraz substancji pomagających w przetwarzaniu	3,33
dobieranie, obsługiwane oraz nadzorowanie pracy maszyn i urządzeń niezbędnych w produkcji cukierniczej	3,00
czyszczenie, mycie, dezynfekowanie i konserwowanie maszyn, urządzeń i drobnego sprzętu cukierniczego	4,00
prowadzenie procesów produkcji w sposób zapewniający właściwą, zgodną z normami, jakość półproduktów i gotowych wyrobów cukierniczych oraz bezpieczeństwo żywności	4,00
prowadzenie wypieków, chłodzenie i pakowanie wyrobów cukierniczych	4,00
analizowanie zagrożeń, które mają wpływ na bezpieczeństwo gotowych wyrobów i ustalanie krytycznych punktów kontroli (HACCP) w procesach produkcji, prowadzonych w zakładzie cukierniczym	3,67

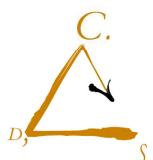

prorowadzenie procesów technologicznych z zachowaniem zasad dobrej praktyki produkcyjnej (Good Manufacturing Practice - GMP) i dobrej praktyki higienicznej (Good Hygiene Practice - GHP)	3,67
radzenie sobie w sytuacjach problemowych	3,67
samodzielne podejmowanie decyzji	4,00
organizowanie i ocenianie własnej pracy	3,67
organizowanie stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii	3,67
skuteczne komunikowanie się z innymi uczestnikami procesu pracy	4,67
kierowanie pracą innych i efektywne współdziałanie w zespole	4,33
prorowadzenie dokumentacji produkcji oraz rozliczeń technologicznych zużycia surowców i półfabrykatów	3,33
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	4,00
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa żywności	4,00
udzielanie pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy	3,33
poszukiwanie miejsca pracy w charakterze pracownika najemnego lub przedsiębiorcy	3,67

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 58. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu mechanik pojazdów samochodowych

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
klasyfikowanie pojazdów samochodowych według ich przeznaczenia i budowy	3,47
interpretowanie zasad działania oraz znajomość budowy i przeznaczenia maszyn i urządzeń wyposażenia elektrycznego samochodów	3,06
czytanie i interpretowanie prostych rysunków technicznych oraz schematów (w tym instalacji elektrycznej)	3,24
posługiwanie się instrukcjami użytkownika i obsługi samochodów, katalogami części samochodowych oraz dokumentacją technologiczną montażu i naprawy	3,94
wykonywanie podstawowych operacji obróbki ręcznej i mechanicznej	3,82
wykonywanie operacji montażu i demontażu zespołów i pojazdów	3,88
posługiwanie się narzędziami i oprzyrządowaniem (uniwersalnym i specjalistycznym) do montażu i naprawy samochodów	3,76
mierzenie podstawowych wielkości fizycznych i geometrycznych oraz interpretowanie wyników pomiarów	3,18
stosowanie wymienności zespołów i części (z uwzględnieniem grup wymiarowych)	3,47

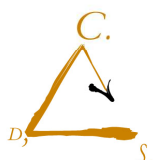

rozpoznawanie podstawowych materiałów eksploatacyjnych i charakteryzowanie ich własności	3,29
obsługiwanie typowych urządzeń diagnostycznych i obsługowo – naprawczych	3,47
wykonywanie prób kontrolnych zespołów i pojazdów po naprawie	3,47
kierowanie pojazdami samochodowymi w zakresie kategorii B	4,41
organizowanie i utrzymywanie w należytym porządku swojego miejsca pracy	3,94
stosowanie zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	3,76
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,47

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 59. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu elektromechanik pojazdów samochodowych

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
interpretowanie podstawowych zjawisk i praw z zakresu elektrotechniki i elektroniki	3,00
rozpoznawanie elementów, podzespołów i urządzeń elektrycznych oraz elektronicznych pojazdów samochodowych	3,67
montowanie elementów, podzespołów i urządzeń elektrycznych oraz elektronicznych w pojazdach samochodowych	3,22
czytanie schematów instalacji, urządzeń elektrycznych i elektronicznych pojazdów samochodowych	3,11
rozdzielanie podstawowych podzespołów pojazdu samochodowego	3,78
kierowanie pojazdami samochodowymi w zakresie kategorii B	4,44
ocenie stanu technicznego przyrządów pomiarowych i urządzeń diagnostycznych oraz przygotowywanie ich do pomiarów	3,44
posługiwanie się przyrządami pomiarowymi i urządzeniami diagnostycznymi	3,22
mierzenia podstawowych wielkości elektryczne i nieelektryczne	3,33
ocenie stanu technicznego oraz kwalifikowanie do naprawy lub wymiany elementów, podzespołów, urządzeń elektrycznych i elektronicznych stosowanych w pojazdach samochodowych	3,33
naprawianie instalacji i urządzeń elektrycznych w pojazdach samochodowych	3,67
przeprowadzanie przeglądów technicznych instalacji elektrycznej w pojazdach samochodowych	3,33
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	4,00
udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy	4,11

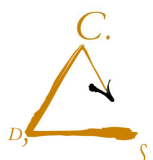
korzystanie z różnych źródeł informacji	3,56
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,67

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 60. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu stolarz

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
rozdzielanie podstawowych gatunków drewna i tworzyw drzewnych	4,50
dobór drewna, tworzyw drzewnych i materiałów pomocniczych do wytwarzania wyrobów	4,25
dobór i stosowanie metod konserwacji i ochrony drewna	3,75
stosowanie hydrotermicznej i plastycznej obróbki drewna	3,00
dobór, eksploatacja i konserwacja narzędzi, obrabiarek i urządzeń	4,25
posługiwanie się przyrządami pomiarowymi i sprawdzianami, interpretowanie wyników pomiarów	4,25
odczytywanie rysunków technicznych, schematów, sporządzanie szkiców	4,00
przewodzenie obróbki skrawaniem drewna i tworzyw drzewnych sposobem ręcznym i maszynowym	3,75
wykonywanie elementów konstrukcyjnych z drewna i tworzyw drzewnych oraz połączenia	3,25
wykonywanie klejenia i oklejania wyrobów stolarskich	3,75
określanie i stosowanie techniki wykończania powierzchni drewna i tworzyw drzewnych	3,25
obliczanie zapotrzebowania materiałowego, wykonywanie kosztorysów prac	2,75
ustalenie i stosowanie parametrów procesu technologicznego	2,25
dokonywanie oceny jakościowej wyrobów	4,25
przewodzenie renowacji, napraw i konserwacji wyrobów	3,00
przewodzenie racjonalnej gospodarki materiałami, narzędziami i energią	4,00
organizowanie stanowiska pracy z uwzględnieniem przepisów bhp, zasad ergonomii i ochrony środowiska	3,25
stosowanie zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, udzielanie pierwszej pomocy w nagłych przypadkach	4,25
ocenie, prezentowanie i doskonalenie własnych umiejętności zawodowych	3,75
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	4,50

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

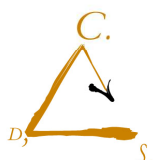

3.2.2 Technikum

Tabela 61. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik mechanik

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
interpretowanie podstawowych zjawisk i praw z zakresu mechaniki, materiałoznawstwa, technologii mechanicznej, maszynoznawstwa, elektrotechniki i automatyki	2,85
interpretowanie procesów energetycznych i roboczych, zachodzących w maszynach i urządzeniach	2,85
klasyfikowanie obiektów mechanicznych według ich przeznaczenia, zasad działania i budowy	3,31
oceniać przydatności użytkowej maszyn i urządzeń na podstawie ich charakterystyk	3,19
posługiwanie się dokumentacją konstrukcyjną, technologiczną i eksploatacyjną	2,77
rozpoznawanie podstawowych materiałów konstrukcyjnych i eksploatacyjnych	3,15
interpretowanie procesów zużyciowo-starzeniowych w układach mechanicznych	3,00
posługiwanie się narzędziami i oprzyrządowaniem technologicznym	3,88
wykonywanie podstawowych operacji obróbki ręcznej i mechanicznej wraz z obsługą operatorską uniwersalnych obrabiarek	3,81
mierzenie podstawowych wielkości fizycznych i geometrycznych oraz opracowywanie i interpretowanie wyników pomiarów	3,31
sporządzanie harmonogramów prac, obliczanie ich pracochłonności oraz kosztów	2,58
przestrzeganie i wdrażanie norm dotyczących zapewnienia jakości produkcji wyrobów i usług (PN, PN - ISO, ISO)	2,42
przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	3,81
organizowanie stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii	3,15
prowadzenie działalności gospodarczej	2,85
udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy	3,35
kierowanie zespołem pracowników	2,77
korzystanie z różnych źródeł informacji oraz z doradztwa specjalistycznego	3,23
organizowanie i nadzorowanie przebiegu procesów wytwarzania maszyn i urządzeń	2,69
przeprowadzanie kontroli jakości wykonania wyrobów i usług	3,00
instalowanie i uruchamianie obiektów mechanicznych wprowadzanych do eksploatacji	3,12
eksploatowanie maszyn i urządzeń	3,46

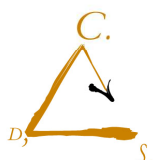
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	2,85
---	------

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 62. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik telekomunikacji

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
komunikowanie się, wyszukiwanie i przetwarzanie informacji	3,57
samodzielne podejmowanie decyzji	3,65
zanalizowanie i interpretowanie podstawowych zjawisk i praw z zakresu elektrotechniki i elektroniki	2,57
posługiwanie się aparaturą pomiarową i diagnostyczną stosowaną w telekomunikacji oraz interpretowanie otrzymanych wyników pomiarów	2,61
posługiwanie się oprogramowaniem narzędziowym i użytkowym w zakresie niezbędnym do wykonywanej pracy	3,13
posługiwanie się dokumentacją techniczną układów elektronicznych oraz instrukcjami obsługi i dokumentacją serwisową urządzeń telekomunikacyjnych	2,83
montowanie, uruchamianie i testowanie układów elektronicznych oraz urządzeń stosowanych w telekomunikacji	2,48
analizowanie działania oraz eksploataowanie urządzeń i systemów telekomunikacyjnych	2,43
przeprowadzanie konserwacji urządzeń telekomunikacyjnych	2,39
zastosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych i o ochronie środowiska	3,96
korzystanie z literatury technicznej polskiej i obcojęzycznej	2,52
aktywne poszukiwanie pracy i prezentowanie swoich umiejętności	3,22
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,43

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

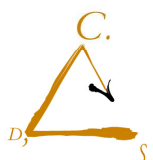

3.3 Zespół Szkół Zawodowych nr 3

3.3.1 Technikum

Tabela 63. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik ekonomista

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
posługiwanie się podstawowymi pojęciami ekonomicznymi oraz pojęciami z zakresu prawa, statystyki i sprawozdawczości	3,31
stosowanie marketingowej strategii działania przedsiębiorstwa	2,93
interpretowanie ogólnych praw ekonomicznych	2,98
redagowanie pism, korespondencji i e-maili	3,82
sporządzanie protokołów, sprawozdań, notatek służbowych	3,27
bezwzrokowe pisanie 10 palcami na klawiaturze	2,40
obsługiwanie typowych maszyn i urządzeń biurowych (kserokopiarka, bindownica, fax, itp.)	3,52
posługiwanie się komputerem PC	4,38
obsługiwanie wybranej bazy danych	3,59
obsługiwanie wybranego arkusza kalkulacyjnego	3,57
obsługiwanie wybranego edytora tekstu	3,93
sporządzanie i kontrolowanie dokumentów księgowych	3,05
ewidencjonowanie zmian zachodzących w majątku i kapitale	2,93
ustalanie wyniku finansowego	2,84
sporządzanie zestawienia obrotów i sald, rachunku zysków i strat oraz bilansu	3,11
interpretowanie zapisów księgowych dokonywanych w różnych formach technicznych, w tym również przy wykorzystaniu komputerowej techniki obliczeniowej	2,72
wycenianie składników majątku	2,89
opracowanie schematu struktury organizacyjnej małego podmiotu gospodarczego	2,50
sporządzanie planu działania małego podmiotu gospodarczego	2,55
obliczanie: wynagrodzenia, wydajności pracy, amortyzacji, ubytków, cen i marż oraz średnich zapasów i wynagrodzenia	3,39
obliczanie i interpretowanie wskaźników: rotacji, poziomu kosztów, rentowności, zużycia materiałów i narzędzi, wskaźniki struktury: majątku i kapitału, zatrudnienia, kosztów, zapasów, sprzedaży	2,91
organizowanie procesu magazynowania i spedycji towarów	2,68
sporządzanie podstawowych sprawozdań finansowych oraz wykorzystywanie ich w kontaktach z otoczeniem	2,48
stosowanie zasad i metod analizy finansowej i wykorzystywanie ich wyników w procesach decyzyjnych	2,27

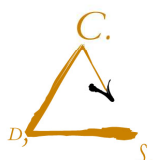
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,18
---	------

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 64. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik handlowiec

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
posługiwanie się podstawowymi pojęciami ekonomicznymi oraz prawnymi	3,21
korzystanie z literatury fachowej i innych źródeł informacji	3,11
stosowanie instrumentów marketingu, w tym organizowanie i prowadzenie działań reklamowych	3,16
organizowanie pracy własnej i pracy niewielkich zespołów ludzkich	3,05
redagowanie korespondencji handlowej	3,00
wypełnianie dokumentów i sporządzanie pism typowych dla działalności handlowej	3,32
ewidencjonowanie, interpretowanie i analizowanie typowych operacji gospodarczych	2,47
organizowanie działalności (własnej) małej firmy handlowej	3,21
kształtowanie właściwych związków i zależności między firmą handlową a jej otoczeniem rynkowym	2,79
prowadzenie negocjacji handlowych	3,37
korzystanie z materiałów statystycznych i właściwa ich interpretacja, przygotowywanie i przeprowadzanie prostych badań oraz opracowywanie ich wyników	3,21
samodzielne posługiwanie się sprzętem komputerowym, oprogramowaniem oraz innymi środkami technicznymi	4,16
swobodne posługiwanie się pojęciami z zakresu towaroznawstwa	3,50
korzystanie z informacji o towarach z prospektów, ulotek, poradników oraz kodów informacyjnych, w oparciu o posiadaną wiedzę towaroznawczą	3,47
rozpoznawanie podstawowych właściwości towarów	3,63
stosowanie właściwych metod odbioru jakościowego, przechowywania i konserwacji towarów	3,68
przestrzeganie przepisów: bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych, prawa pracy oraz ochrony środowiska	3,84
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,58

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

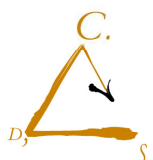

Tabela 65. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów zawodu technik hotelarstwa

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
stosowanie przepisów prawa dotyczących usług hotelarskich	2,62
stosowanie zasad i instrumentów marketingu w działalności hotelarskiej (promowanie usług hotelarskich)	3,08
obsługa gościa hotelowego na różnych stanowiskach pracy	3,69
stosowanie zasad organizacji pracy w obiekcie hotelarskim lub innym obiekcie, w którym świadczone są usługi hotelarskie	3,38
obsługa kongresów, konferencji, zjazdów oraz imprez okolicznościowych	3,73
prowadzenie korespondencji i obsługa sprzętu biurowego	3,62
sporządzanie dokumentacji księgowej, ewidencjonowanie i rozliczanie kont księgowe	2,58
postępowanie zgodnie z zasadami etyki i kultury zawodu	4,27
przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	3,81
organizowanie stanowiska pracy	3,54
udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym	3,38
oferowanie i sprzedaż usług hotelarskich	3,36
utrzymywanie czystości i porządku w obiekcie hotelarskim oraz innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie	4,12
organizowanie usług gastronomicznych w obiekcie hotelarskim i innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie	3,35
współpraca z podmiotami świadczącymi usługi turystyczne oraz innymi jednostkami gospodarczymi	2,85
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,00

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

3.4 Zespół Szkół nr 4

3.4.1 Liceum profilowane

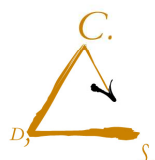
Tabela 66. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów profilu socjalnego

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
interpretowanie postrzeganej rzeczywistości w kontekście nauk społecznych	2,89
rozpoznawanie i różnicowanie etapów rozwoju człowieka	3,50
poznanie mechanizmów regulujących zachowanie	3,06
wybieranie i stosowanie metod i form zachowania w relacjach człowiek - środowisko	3,17
tworzenie własnych systemów wartości, kodeksu postępowania etycznego i uzasadnianie tych wyborów	3,61
stosowanie zasad racjonalnego funkcjonowania w społeczeństwie	3,67
rozpoznawanie i ocenianie kondycji psychofizycznej człowieka adekwatnie do jego okresu rozwojowego, w aspekcie jego rozwoju i pomyślności	3,17
rozpoznawanie potrzeb innych ludzi i niesienie im pomocy	4,00
promowanie zdrowego stylu życia	3,72
wybieranie i stosowanie różnorodnych metod, form i środków oddziaływania na innych ludzi	3,44
określenie swego miejsca w społeczeństwie i środowisku pracy	3,50
posługiwanie się przepisami prawa regulującymi życie w społeczeństwie	3,50
reagowanie i przeciwdziałanie zagrożeniom cywilizacyjnym	3,17
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	2,94

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały *ex aequo* z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

Tabela 67. Poziom szczegółowych kompetencji zawodowych u uczniów profilu usługowo-gospodarczego

Umiejętność	Stopień posiadania danej umiejętności
określenie znaczenia działalności usługowej	3,25
rozdzielanie zakresu i charakteru podstawowych usług	3,50
znajomość podstaw prawnych prowadzenia określonej działalności usługowej	2,96
prowadzenie podstawowych badań marketingowych w działalności usługowej	3,17
dobieranie formy reklamy do rodzaju usługi	3,71
prowadzenie podstawowych rozliczeń finansowo-księgowych przedsiębiorstwa usługowego	2,92
dobieranie odpowiednich metod obsługi klienta w zależności od rodzaju usługi i typu klienta	3,46
analizowanie jakości świadczonych usług i jakości towarów	3,38

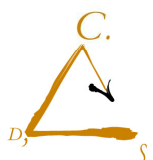

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

stosowanie przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz prawa pracy przy świadczeniu usług	3,38
sporządzanie korespondencji i prowadzenie dokumentacji przedsiębiorstwa usługowego przy pomocy komputera	3,29
przygotowanie prezentacji przedsiębiorstwa usługowego	3,33
tworzenie wizerunku przedsiębiorstwa usługowego z zastosowaniem nowoczesnych urządzeń biurowych	3,13
prowadzenie negocjacji	3,71
stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	3,25

Uwaga: Kolorem szarym zaznaczono trzy (chyba, że występowały ex aequo z innymi) najlepiej wykształcone umiejętności.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Łódzkie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

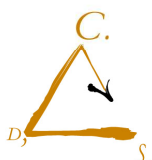

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Załącznik nr 1

Kwestionariusz ankiety audytoryjnej

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

Ponadgimnazjalne szkolnictwo zawodowe w Skierniewicach a rynek pracy

Drodzy uczniowie!

Na zlecenie władz samorządowych przeprowadzamy badania na temat sytuacji uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych w Skierniewicach. Wasze odpowiedzi pozwolą lepiej dostosować działania różnych instytucji do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań młodzieży szukającej pracy po szkole lub chcącej dalej się kształcić.

Gwarantujemy Wam równocześnie, że Wasze odpowiedzi pozostaną anonimowe. Ani nauczyciele, ani dyrekcja szkoły nie będzie miała do nich wglądu. Wyniki prezentowane będą jedynie w postaci zbiorczych opracowań.

ODPOWIEDZI PROSIMY ZAZNACZYĆ PRZEZ WSTAWIENIE ZNAKU x W ODPOWIEDNIĄ KRATKĘ.

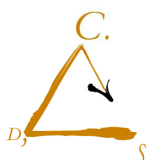
1. Jak ogólnie oceniasz swoją szkołę?

- 1. bardzo dobrze
- 2. raczej dobrze
- 3. ani dobrze, ani źle
- 4. raczej źle
- 5. bardzo źle

2. Dlaczego wybrałeś/wybrałaś tę właśnie szkołę?

Zaznacz najważniejsze powody.

- 1. Ze względu na zainteresowania
- 2. Ze względu na rodziców
- 3. Chciałem/chciałam zdobyć konkretny zawód
- 4. Ze względu na kolegów, znajomych
- 5. Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu
- 6. Szkoła miała dobrą opinię
- 7. Taki wybór doradzono mi w gimnazjum
- 8. Po prostu trzeba było coś wybrać

3. Pomyśl o teoretycznych przedmiotach zawodowych w Twojej szkole (nie praktykach). Jak według Ciebie przygotowują one do pracy w zawodzie?

- 1. bardzo dobrze
- 2. raczej dobrze
- 3. trudno powiedzieć
- 4. raczej słabo
- 5. bardzo słabo

4. Czy brałeś/brałaś udział w organizowanych przez szkołę zajęciach praktycznych lub praktykach zawodowych?

Przy każdej pozycji zaznacz „nie” albo „tak”. Jeśli miałeś/miałaś praktyki danego rodzaju, oceń je dodatkowo na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że były one zupełnie nieprzydatne, a 5 że były bardzo przydatne.

1. praktyki w szkole

nie

tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

2. w zakładzie pracy

nie

tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

3. w innej instytucji

nie

tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

5. Czy po ukończeniu szkoły chcesz kształcić się dalej?

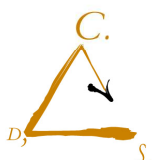
- 1. nie
- 2. jeszcze nie wiem
- 3. tak → napisz, w jakiej szkole:
.....

6. Czy w ciągu ostatniego roku pracowałeś/pracowałaś zarobkowo?

- 1. tak
- 2. nie → przejdź do pytania 7

6.1. Czy praca ta była związana z tym, czego się uczysz lub uczyłeś/uczyłaś w szkole?

- 1. w dużym stopniu

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. w pewnym stopniu
 3. w małym stopniu
 4. wcale

7. Czy uważasz, że jesteś dobrze przygotowany(a), aby:

1. napisać życiorys (CV – Curriculum Vitae)	☐ nie	☐ nie jestem pewny(ą)	☐ tak
2. napisać list motywacyjny, podanie o pracę	☐ nie	☐ nie jestem pewny(ą)	☐ tak
3. wziąć udział w rozmowie kwalifikacyjnej o pracę	☐ nie	☐ nie jestem pewny(ą)	☐ tak
4. wykonać zadanie praktyczne związane z zawodem	☐ nie	☐ nie jestem pewny(ą)	☐ tak

8. Oceń swój stosunek do przyszłości.

Zaznacz odpowiednią liczbę na skali, wskazując, które zdanie jest Ci bliższe.

Obawiam się o swoją przyszłość   0   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   Jestem spokojny/a o swoją przyszłość

9. Co Twoim zdaniem decyduje o sukcesie lub porażce w życiu?

Zaznacz odpowiednią liczbę na skali, wskazując, które zdanie jest Ci bliższe.

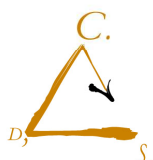
Życiem rządzi czysty przypadek   0   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   Każdy jest kowalem własnego losu

10. Kiedy podejmiesz stałą pracę zarobkową, w jakich miejscach byłbyś gotów/byłabyś gotowa pracować?

Przy każdej pozycji zaznacz „nie” albo „tak”.

1. w Skierniewicach	☐ nie	☐ tak
2. w Łodzi	☐ nie	☐ tak
3. w innym mieście województwa łódzkiego	☐ nie	☐ tak
4. w Warszawie	☐ nie	☐ tak
5. w innym mieście poza województwem łódzkim	☐ nie	☐ tak
6. za granicą	☐ nie	☐ tak

11. A w którym z tych miejsc najbardziej chciałbyś/chciałabyś pracować?

- 1. w Skierniewicach
- 2. w Łodzi
- 3. w innym mieście województwa łódzkiego
- 4. w Warszawie
- 5. w innym mieście poza województwem łódzkim
- 6. za granicą

12. Gdybyś musiał/musiła szukać jakiejś pracy zaraz po ukończeniu tej szkoły, jak myślisz, ile czasu zajęłoby Ci znalezienie **stałej pracy na pełny etat**?

- 1. około tygodnia
- 2. około miesiąca
- 3. około 2 miesięcy
- 4. około 4 miesięcy
- 5. około pół roku
- 6. około roku
- 7. dłużej niż rok

13. Czy myślisz, że gdyby Ci na tym zależało, udałoby Ci się **w ciągu 4 miesięcy** znaleźć pracę w zawodzie, którego uczysz się w szkole?

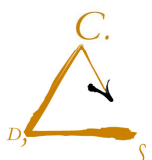
- 1. na pewno nie
- 2. raczej nie
- 3. raczej tak
- 4. na pewno tak

14. A czy teraz bądź w przyszłości będziesz się starać podjąć pracę w zawodzie, którego uczysz się w szkole?

- 1. zdecydowanie nie
- 2. raczej nie
- 3. raczej tak
- 4. zdecydowanie tak

15. Czy w rzeczywistości zamierzasz podjąć pracę bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły?

- 1. tak
- 2. jeszcze nie wiem → przejdź do pytania 16
- 3. nie → przejdź do pytania 16

15.1. Czy zacząłeś/zacząłaś już szukać stałej pracy?

1. nie
2. tak → W jaki sposób szukałeś/szukałaś pracy?
Zaznacz wszystkie sposoby, z których dotąd korzystałeś/korzystałaś.
- 1. osobiście w firmach
  - 2. poprzez rodzinę i znajomych
  - 3. poprzez ogłoszenia w gazecie
  - 4. poprzez Internet
  - 5. w Urzędzie Pracy
  - 6. w biurze pośrednictwa pracy
  - 7. w inny sposób – jaki? .....

16. Co Twoim zdaniem najbardziej ułatwia znalezienie pracy?

Zaznacz najwyżej dwie odpowiedzi.

- 1. dobra prezentacja podczas rozmowy kwalifikacyjnej
- 2. rodzina, znajomości
- 3. kwalifikacje, doświadczenie zdobyte w szkole
- 4. kwalifikacje, doświadczenie zdobyte samodzielnie (bez udziału szkoły)
- 5. dobre świadectwo szkolne
- 6. uległość wobec pracodawcy
- 7. inna rzecz – napisz, jaka:
.....

17. Każdy ma pewne wyobrażenie na temat tego, jaka jest odpowiednia zapłata za jego pracę. W rzeczywistości może się zdarzyć, że pracodawca zaproponuje nam kwotę wyższą od naszych oczekiwań. Może nam też zaproponować kwotę na tyle niską, że wahalibyśmy się, czy warto podejmować tę pracę, czy raczej trzeba poszukać czegoś innego.

Założmy, że ktoś proponuje Ci dzisiaj stałą pracę na stanowisku, które Ci w miarę odpowiada. Miejsce pracy położone jest dość blisko Twojego miejsca zamieszkania. Czasowy wymiar tej pracy to 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

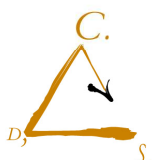
Pomyśl o **miesięcznej pensji**, jaką mógłbyś/mogłabyś otrzymać za taką pracę (chodzi o **płacę netto**, czyli kwotę, którą dostaniesz do ręki po odliczeniu wszystkich podatków).

Przeczytaj uważnie poniższe zdania i wpisz odpowiednie liczby w wykropkowane miejsca.

1. Najniższa pensja, za jaką podjąłbym/podjęłabym dziś tę pracę to ..... złotych.

2. Pensja, którą uznałbym/uznałabym dziś za w miarę zadowalającą to ..... złotych.

3. Pensja, którą uznałbym/uznałabym dziś za zaskakująco wysoką dla mnie to ..... złotych.

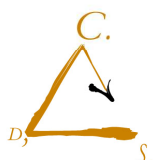

18. Z każdym stanowiskiem pracy związane są pewne rutynowo wykonywane czynności. Czasem pracodawca wymaga jednak od pracowników, by wykonali zadanie, z którym dotąd nie mieli do czynienia. Takie zadanie może być dla pracownika łatwe do wykonania, ale może też przysporzyć mu sporo trudności.

Wyobraź sobie, że po zakończeniu nauki zacząłeś/zacząłaś pracę w firmie i stawiane są przed Tobą różne zadania. Przy każdym z poniższych zadań zaznacz, jak dużą by Ci sprawiło trudność

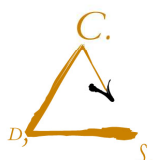
	Zadanie stawiane przed Tobą	Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
1	Poproszono Cię o przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.	1	2	3	4	5	6	7
2	Otrzymałeś tekst obszernego sprawozdania z działalności firmy. W odpowiednich miejscach trzeba w nim wstawić tabele z danymi, wykresy i zdjęcia oraz opracować cały tekst graficznie tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.	1	2	3	4	5	6	7
3	Twoja firma ma zamiar wysłać na dość drogie szkolenie jedną osobę, która po powrocie będzie miała przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom. Do tego zadanie wybrano właśnie Ciebie.	1	2	3	4	5	6	7
4	Firma ma zamiar powierzyć Ci samodzielne kierowanie nowym działem. Wiąże się to z dużym ryzykiem – w razie niepowodzenia zostaniesz zwolniony/zwolniona, jednak w przypadku sukcesu będziesz zarabiać znacznie lepiej niż dotychczas.	1	2	3	4	5	6	7
5	Razem z innymi pracownikami doszliście do wniosku, że Wasz przełożony/przełożona nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić. Inni chcą, żebyś to właśnie Ty porozmawiał /porozmawiała z nim/nią o tym.	1	2	3	4	5	6	7
6	Przekazano Ci rachunki z ostatniego miesiąca z prośbą o podsumowanie wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.). Dodatkowo poproszono Cię, abyś porównał/ porównała te wydatki z danymi sprzed roku.	1	2	3	4	5	6	7

7	W firmie przygotowano list do zagranicznej instytucji i poproszono Cię o przetłumaczenie go na język obcy, którego się uczyłeś/uczyłaś.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
8	W firmie organizowane jest spotkanie z klientami i poproszono Cię o to, żebyś na tym spotkaniu krótko opowiedział/opowiedziała im o działalności firmy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

	Zadanie stawiane przed Tobą	Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
9	Poproszono Cię o znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
10	Właśnie ukazała się książka, opisująca nowe rozwiązania stosowane w Twoim zawodzie. Poproszono Cię o jej przeczytanie i przygotowanie streszczenia najważniejszych informacji.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Dotychczasowi dostawcy sprzętu dla firmy zawiedli i Tobie powierzono zadanie wyszukania nowych rzetelnych dostawców.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
12	W firmie organizowana jest impreza z okazji 5-lecia działalności. W spotkaniu wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami i inni goście. Poproszono Cię, abyś to właśnie Ty poprowadził/poprowadziła tę imprezę.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Do firmy sprowadzono nowe, dość skomplikowane urządzenie. Poproszono Cię o zapoznanie się z jego instrukcją obsługi, uruchomienie i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Do firmy mają przyjechać klienci z zagranicy, mówiący językiem, którego się uczyłeś/uczyłaś. Poproszono Cię, abyś odebrał/odebrała ich z dworca i po drodze trochę z nimi porozmawiał/porozmawiała.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

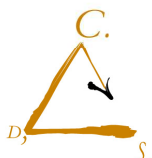

Prosimy również o odpowiedź na kilka pytań dotyczących Ciebie i Twoich rodziców

M1. Twoja płeć		☐ 1. kobieta	☐ 2. mężczyzna
M2. W jakim zawodzie kształcisz się w szkole?			
M3. Czy ktoś z Twoich bliskich pracuje lub pracował w tym samym zawodzie, którego uczysz się w szkole?			
☐ 1. nie			
☐ 2. tak – któreś z rodziców			
☐ 3. tak – rodzeństwo			
☐ 4. tak – ktoś z dalszej rodziny			
M4. Wykształcenie ojca	☐ 1. podstawowe	M4. Wykształcenie matki	☐ 1. podstawowe
	☐ 2. zawodowe		☐ 2. zawodowe
	☐ 3. średnie		☐ 3. średnie
	☐ 4. wyższe		☐ 4. wyższe

Teraz przejdź do wypełnienia ankiety dotyczącej kompetencji związanych z zawodem, w którym się kształcisz.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Łódzkie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

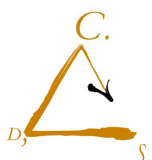

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Załącznik nr 2

Kwestionariusz badający szczegółowe kompetencje zawodowe

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

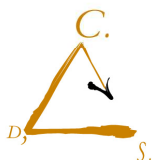

1) CIEŚLA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

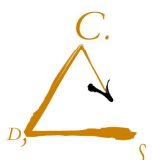
	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	rozdzielanie i dobór materiałów oraz ocenianie ich przydatności do robót ciesielskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
2	kwalifikowanie drewna oraz materiałów drewnopochodnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
3	przygotowywanie narzędzi i urządzeń do robót ciesielskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
4	wykonywanie obróbki skrawaniem i sprawdzanie elementów przygotowanych do montażu	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
5	wykonywanie złączy i połączeń ciesielskich, szczególnie połączeń trwałych bez użycia innych łączników niż drewno	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
6	czytanie dokumentacji technicznej, zwłaszcza rysunków roboczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
7	wykonywanie konstrukcji z drewna i materiałów drewnopochodnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
8	wykonywanie montażu, rozbiórki, konserwacji i renowacji drewnianych elementów budowli	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
9	wykonywanie montażu, rozbiórki i konserwacji deskowań i rusztowań	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
10	zabezpieczanie wykopów przy robotach ziemnych oraz wykonywanie form drewnianych do	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

	prefabrykatów z betonu	1	2	3	4	5
11	przeprowadzanie remontów typowych konstrukcji ciesielskich drobno i wielkowymiarowych, wszelkiego rodzaju rusztowań i gotowych nowoczesnych deskowań	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	montowanie typowych obiektów z prefabrykowanych elementów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	składowanie, przechowywanie i transportowanie drewna surowego, materiałów drewnopochodnych oraz prefabrykatów, a także zabezpieczanie ich przed szkodliwym działaniem czynników biologicznych, chemicznych, wody i ognia	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	sporządzanie zapotrzebowania i rozliczenia materiałowego dotyczącego wykonywanych robót oraz stanowiska pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	rozwiązywanie na stanowisku pracy prostych problemów techniczno-technologicznych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	ocenie jakości wykonania podstawowych robót ciesielskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	organizowanie stanowiska roboczego i współdziałanie w zespole pracowniczym	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	komunikowanie się i współpracowanie z zespołem na budowie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	wykorzystywanie środków ochrony indywidualnej przy pracach szczególnie niebezpiecznych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
20	udzielanie pomocy w nagłych wypadkach	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
21	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

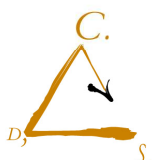

2) CUKIERNIK

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczyicie.
Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu. 1.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	wybieranie, przygotowywanie i ocenianie surowców do przerobu, dozwolonych substancji dodatkowych oraz substancji pomagających w przetwarzaniu	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
2	dobieranie, obsługiwane oraz nadzorowanie pracy maszyn i urządzeń niezbędnych w produkcji cukierniczej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
3	czyszczenie, mycie, dezynfekowanie i konserwowanie maszyn, urządzeń i drobnego sprzętu cukierniczego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
4	prowadzenie procesów produkcji w sposób zapewniający właściwą, zgodną z normami, jakość półproduktów i gotowych wyrobów cukierniczych oraz bezpieczeństwo żywności	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
5	prowadzenie wypieków, chłodzenie i pakowanie wyrobów cukierniczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
6	analizowanie zagrożeń, które mają wpływ na bezpieczeństwo gotowych wyrobów i ustalanie krytycznych punktów kontroli (HACCP) w procesach produkcji, prowadzonych w zakładzie cukierniczym	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
7	prowadzenie procesów technologicznych z zachowaniem zasad dobrej praktyki produkcyjnej (Good Manufacturing Practice - GMP) i dobrej praktyki higienicznej (Good Hygiene Practice - GHP)	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
8	radzenie sobie w sytuacjach problemowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
9	samodzielne podejmowanie decyzji	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
10	organizowanie i ocenianie własnej pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

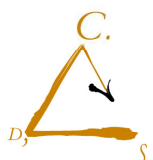

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		1	2	3	4	5
11	organizowanie stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	skuteczne komunikowanie się z innymi uczestnikami procesu pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	kierowanie pracą innych i efektywne współdziałanie w zespole	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	prowadzenie dokumentacji produkcji oraz rozliczeń technologicznych zużycia surowców i półfabrykatów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa żywności	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	udzielanie pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	poszukiwanie miejsca pracy w charakterze pracownika najemnego lub przedsiębiorcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

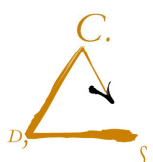

3) ELEKTROMECHANIK POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	interpretowanie podstawowych zjawisk i praw z zakresu elektrotechniki i elektroniki	1	2	3	4	5
2	rozpoznawanie elementów, podzespołów i urządzeń elektrycznych oraz elektronicznych pojazdów samochodowych	1	2	3	4	5
3	montowanie elementów, podzespołów i urządzeń elektrycznych oraz elektronicznych w pojazdach samochodowych	1	2	3	4	5
4	czytanie schematów instalacji, urządzeń elektrycznych i elektronicznych pojazdów samochodowych	1	2	3	4	5
5	rozdzielanie podstawowych podzespołów pojazdu samochodowego	1	2	3	4	5
6	kierowanie pojazdami samochodowymi w zakresie kategorii B	1	2	3	4	5
7	oceniać stan techniczny przyrządów pomiarowych i urządzeń diagnostycznych oraz przygotowywanie ich do pomiarów	1	2	3	4	5
8	posługiwanie się przyrządami pomiarowymi i urządzeniami diagnostycznymi	1	2	3	4	5
9	mierzenia podstawowych wielkości elektryczne i nieelektryczne	1	2	3	4	5
10	oceniać stan techniczny oraz kwalifikowanie do naprawy lub wymiany elementów, podzespołów,					

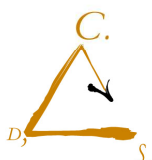

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	urządzeń elektrycznych i elektronicznych stosowanych w pojazdach samochodowych	1	2	3	4	5
11	naprawianie instalacji i urządzeń elektrycznych w pojazdach samochodowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	przeprowadzanie przeglądów technicznych instalacji elektrycznej w pojazdach samochodowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	korzystanie z różnych źródeł informacji	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

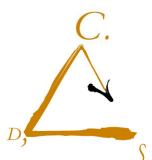

4) FRYZJER

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	przygotowanie stanowiska pracy	1	2	3	4	5
2	utrzymywanie czystości na stanowisku pracy i w zakładzie	1	2	3	4	5
3	przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych oraz przepisów sanitarnych	1	2	3	4	5
4	zabezpieczanie przed zniszczeniem garderoby własnej i klienta	1	2	3	4	5
5	charakteryzowanie i obsługiwanie urządzeń użytkowanych w zakładzie fryzjerskim	1	2	3	4	5
6	wykorzystywanie, czyszczenie, odkażanie i konserwowanie sprzętu fryzjerskiego zgodnie z przeznaczeniem	1	2	3	4	5
7	komunikacja z klientami	1	2	3	4	5
8	rozpoznawanie i charakteryzowanie gatunków, rodzajów i kondycji włosów	1	2	3	4	5
9	rozpoznawanie i charakteryzowanie zmian chorobotwórczych i uszkodzenia włosów	1	2	3	4	5
10	mycie głowy przy użyciu szamponów	1	2	3	4	5

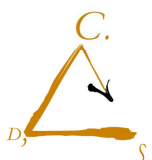

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		1	2	3	4	5
11	strzyżenie włosów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	modelowanie fryzur	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	wykonywanie fryzur z zastosowaniem dodatków fryzjerskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	utrwalanie fryzury	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	pozyskiwanie i wykorzystywanie w pracy informacji o nowościach i trendach w modzie fryzjerskiej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	stosowanie zasad racjonalnej organizacji pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	aktywne poszukiwanie pracy oraz odpowiednia prezentacja swoich kompetencji	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

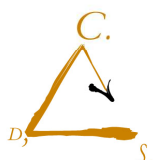

5) KUCHARZ MAŁEJ GASTRONOMII

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

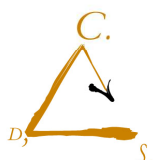
	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	stosowanie zasad prawidłowego odżywiania	1	2	3	4	5
2	dokonywanie oceny jakości surowców, półproduktów	1	2	3	4	5
3	przeprowadzanie oceny jakości gotowych potraw	1	2	3	4	5
4	właściwe dobieranie surowców do produkcji potraw	1	2	3	4	5
5	oszczędne gospodarowanie surowcami i zapobieganie ich stratom	1	2	3	4	5
6	właściwe przechowywanie surowców, półproduktów i gotowych potraw	1	2	3	4	5
7	prawidłowe wykonywanie obróbki wstępnej i cieplnej surowców	1	2	3	4	5
8	przygotowywanie potraw w oparciu o receptury gastronomiczne	1	2	3	4	5
9	stosowanie odpowiednich technik sporządzania potraw	1	2	3	4	5
10	prawidłowe zestawianie posiłków, układanie prostego menu					

		1	2	3	4	5
11	przygotowywanie podstawowych potraw dietetycznych i wegetariańskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	posługiwanie się narzędziami i maszynami wykorzystywanymi do obróbki surowców i produktów spożywczych oraz do przygotowania posiłków	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	prawidłowe konserwowanie maszyn i urządzeń	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	stosowanie zasad zabezpieczenia jakości zdrowotnej żywności: system Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP), system Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz system Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontrolnych (HCCP)	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	utrzymywanie czystości i porządku na stanowisku pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	przestrzeganie przepisów sanitarnych, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, obowiązujących w zakładach żywienia zbiorowego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	współpraca w zespole	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

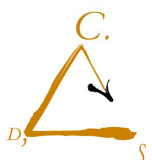

6) MECHANIK POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	klasyfikowanie pojazdów samochodowych według ich przeznaczenia i budowy	1	2	3	4	5
2	interpretowanie zasad działania oraz znajomość budowy i przeznaczenia maszyn i urządzeń wyposażenia elektrycznego samochodów	1	2	3	4	5
3	czytanie i interpretowanie prostych rysunków technicznych oraz schematów (w tym instalacji elektrycznej)	1	2	3	4	5
4	posługiwanie się instrukcjami użytkownika i obsługi samochodów, katalogami części samochodowych oraz dokumentacją technologiczną montażu i naprawy	1	2	3	4	5
5	wykonywanie podstawowych operacji obróbki ręcznej i mechanicznej	1	2	3	4	5
6	wykonywanie operacji montażu i demontażu zespołów i pojazdów	1	2	3	4	5
7	posługiwanie się narzędziami i oprzyrządowaniem (uniwersalnym i specjalistycznym) do montażu i naprawy samochodów	1	2	3	4	5
8	mierzenie podstawowych wielkości fizycznych i geometrycznych oraz interpretowanie wyników pomiarów	1	2	3	4	5
9	stosowanie wymienności zespołów i części (z uwzględnieniem grup wymiarowych)	1	2	3	4	5
10	rozpoznawanie podstawowych materiałów eksploatacyjnych i charakteryzowanie ich własności	1	2	3	4	5

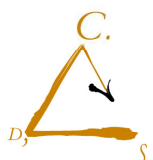

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		1	2	3	4	5
11	obsługiwanie typowych urzędzeń diagnostycznych i obsługowo – naprawczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	wykonywanie prób kontrolnych zespołów i pojazdów po naprawie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	kierowanie pojazdami samochodowymi w zakresie kategorii B	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	organizowanie i utrzymywanie w należytym porządku swojego miejsca pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	stosowanie zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

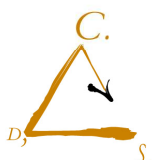

7) MONTER INSTALACJI I URZĄDZEŃ SANITARNYCH

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

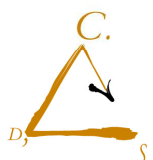
	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	czytanie, analizowanie i interpretowanie rysunków technicznych instalacji: wodociągowych, kanalizacji, centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, gazu oraz wentylacji i klimatyzacji	1	2	3	4	5
2	szkicowanie elementów instalacji sanitarnych	1	2	3	4	5
3	posługiwanie się przyrządami pomiarowymi	1	2	3	4	5
4	dobieranie, prawidłowe użytkowanie i konserwowanie urządzeń oraz sprzętu przeznaczonego do ręcznej i mechanicznej obróbki instalacyjnych wyrobów z metali i tworzyw sztucznych	1	2	3	4	5
5	zorganizowanie, użytkowanie i likwidowanie stanowiska roboczego do wykonywania montażu instalacji	1	2	3	4	5
6	dobieranie elementów instalacji sanitarnych - rury, kształtki, armatury, urządzenia, przybory itp. stosownych do zaprojektowanej instalacji i planowanych prac monterskich	1	2	3	4	5
7	samodzielne montowanie elementów instalacji: wodociągowej, ciepłej wody użytkowej, kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, gazu, wentylacji i klimatyzacji	1	2	3	4	5
8	podłączanie do instalacji urządzeń pomiarowych, sygnalizacyjnych itp.	1	2	3	4	5
9	wykonywanie przyłączy wodociągowych, kanalizacyjnych (przykanalik) i gazowych łączących instalacje budynku z odpowiednimi sieciami komunalnymi	1	2	3	4	5
10	montowanie urządzeń lokalnych ujęć wody i oczyszczalni ścieków	1	2	3	4	5

		1	2	3	4	5
11	podłączanie instalacji grzewczej do lokalnych i centralnych źródeł ciepła	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	przygotowywanie wykonanej instalacji do przeprowadzenia prób szczelności i ciśnienia, dokonywanie tych prób oraz wykrywanie, ustalanie i usuwanie ewentualnych usterek	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	przygotowanie wykonanych instalacji do odbioru technicznego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	lokalizowanie awarii eksploatowanych instalacji oraz ich usuwanie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	kontrola wykonanych robót pod względem wykorzystanych materiałów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujących podczas prac montażowych i demontażowych instalacji	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	udzielanie pierwszej pomocy osobom, które uległy wypadkowi	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	pisanie podań, skarg i wniosków do pracodawców, organów administracji państwowej i nadzoru budowlanego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

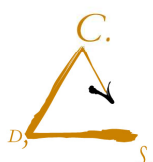

8) MURARZ

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	organizowanie, użytkowanie i likwidowanie stanowisk pracy dla robót murarskich i czynności pomocniczych z uwzględnieniem przepisów bhp, ppoż.	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
2	rozdzielanie i dobieranie murarskich materiałów budowlanych (podstawowych i pomocniczych) oraz składowanie i transportowanie ich na stanowisko pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
3	posługiwanie się narzędziami, urządzeniami i sprzętem budowlanym niewymagającym dodatkowych uprawnień	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
4	czytanie budowlanej dokumentacji technicznej i sporządzanie szkiców roboczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
5	wykonywanie robót murarskich zgodnie z wiedzą budowlaną, obowiązującymi normami i warunkami technicznymi wykonania i odbioru robót	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
6	wykonywanie pomocniczych czynności zawodowych ogólnobudowlanych, w tym remontowych, rozbiórkowych i naprawczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
7	wykonywanie przedmiarów, pomiarów inwentaryzacyjnych i obmiarów robót murarskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
8	korzystanie z urządzeń, wyposażenia i zaplecza techniczno-socjalnego placu budowy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
9	rozwiązywanie charakterystycznych dla zawodu zagadnień techniczno – technologicznych na stanowisku pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
10	komunikowanie się i współpracowanie z zespołem na budowie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
11	udzielanie pomocy w nagłych wypadkach	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

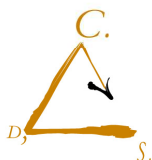

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		małym		m		dużym
		1	2	3	4	5
12	sporządzanie zapotrzebowań i rozliczeń materiałowych dotyczących stanowiska pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	ocenie jakości materiałów budowlanych i prawidłowości wykonywanych robót	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

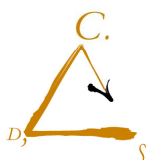

9) OGRODNIK

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	rozpoznawanie rodzajów i gatunków roślin ogrodniczych oraz określanie ich wymagań	1	2	3	4	5
2	dobieranie maszyn i narzędzi do poszczególnych zabiegów agrotechnicznych oraz ich obsługa zgodna z instrukcją	1	2	3	4	5
3	przygotowywanie pomieszczeń do produkcji roślin ogrodniczych	1	2	3	4	5
4	zbieranie i przechowywanie produktów ogrodnicze	1	2	3	4	5
5	przygotowywanie produktów ogrodniczych do sprzedaży, zgodnie z obowiązującymi normami, i prowadzenie ich sprzedaż	1	2	3	4	5
6	zakładanie i pielęgnowanie terenów zielonych	1	2	3	4	5
7	organizowanie i ocena własną pracę	1	2	3	4	5
8	skuteczne komunikowanie się z innymi uczestnikami procesu pracy	1	2	3	4	5
9	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1	2	3	4	5
10	udzielanie pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy	1	2	3	4	5

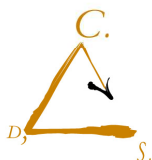

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

11	prowadzenie i obsługa ciągnika rolniczego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

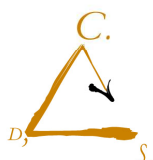

10) POSADZKARZ

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	organizowanie, użytkowanie i likwidowanie stanowisk pracy w zakresie robót podłogowych i okładzinowych	1	2	3	4	5
2	rozdzielanie materiałów budowlanych stosowanych w robotach podłogowych i okładzinowych, określanie ich cech technicznych i przydatności oraz składowanie ich i transportowanie na stanowisko pracy	1	2	3	4	5
3	posługiwanie się narzędziami, urządzeniami i sprzętem budowlanym nie wymagającym oddzielnych uprawnień	1	2	3	4	5
4	czytanie budowlanej dokumentacji technicznej w zakresie architektoniczno-budowlanym	1	2	3	4	5
5	wykonywanie różnego rodzaju konstrukcji podłóg w zależności od ich położenia, przeznaczenia itd.	1	2	3	4	5
6	wykonywanie izolacji akustycznych, termicznych, przeciwwilgociowych, paroszczelnych w podłogach i okładzinach ścian	1	2	3	4	5
7	wykonywanie podkładów w podłogach	1	2	3	4	5
8	wykonywanie nawierzchni podłogowych z materiałów mineralnych, drewna i tworzyw sztucznych	1	2	3	4	5
9	wykonywanie okładzin ściennych wewnętrznych i zewnętrznych	1	2	3	4	5
10	wykonywanie remontów, napraw i renowacji podłóg oraz okładzin	1	2	3	4	5

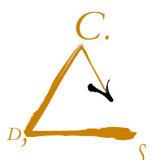

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		1	2	3	4	5
11	wykonywanie przedmiarów, pomiarów inwentaryzacyjnych i obmiarów powykonawczych dla robót na stanowisku pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	ustalanie zapotrzebowania na materiały i rozliczanie ich wykorzystania w zakresie stanowiska pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	korzystanie z urządzeń placu budowy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	rozwiązywanie prostych problemów techniczno-technologicznych na stanowisku pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

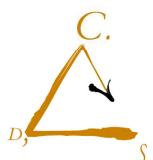

11) PROFIL KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

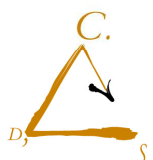
	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	Badanie podstawowych elementów środowiska (powietrza, wody, gruntu) i określanie ich wpływu na organizmy żywe, w szczególności na zdrowie człowieka	1	2	3	4	5
2	Wykonywanie pomiarów warunków klimatycznych (z wykorzystaniem podstawowego sprzętu pomiarowego) i przedstawianie ich graficznej interpretacji	1	2	3	4	5
3	Badanie i rozpoznawanie materiałów oraz ocenianie ich przydatności w obiektach budowlanych, z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko i na człowieka	1	2	3	4	5
4	Analizowanie rozwoju techniki budowlanej i procesów urbanizacyjnych w aspekcie historycznym	1	2	3	4	5
5	Rozpoznawanie obiektów mających wpływ na środowisko w zależności od ich przeznaczenia	1	2	3	4	5
6	Analizowanie wpływu procesów inwestycyjnych na środowisko w zależności od przeznaczenia obiektów	1	2	3	4	5
7	Wyodrębnianie elementów budowli i budynku	1	2	3	4	5
8	Analizowanie planów zagospodarowania terenu pod kątem wpływu inwestycji na środowisko	1	2	3	4	5
9	Analizowanie dokumentacji technicznej obiektów budowlanych i inżynierskich.	1	2	3	4	5
10	Wykonywanie elementów dokumentacji architektoniczno-budowlanej oraz rysunków					

	inwentaryzacyjnych	1	2	3	4	5
11	Wykorzystanie programu komputerowego do wspomaganie projektowania dokumentacji technicznej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	Rozpoznawanie w terenie elementów planu sytuacyjno-wysokościowego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	Planowanie rozwiązań w zakresie ochrony wybranego elementu środowiska lub gospodarki zasobami środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	Zaprojektowanie planu zagospodarowania urbanistycznego małego zespołu mieszkaniowego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	Zaprojektowanie koncepcji budynku mieszkalnego jednorodzinnego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	Zaprojektowanie planu zagospodarowania terenów zielonych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	Zaprojektowanie planu zagospodarowania terenów rekreacyjnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	Stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

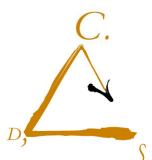

12) PROFIL SOCJALNY

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	Interpretowanie postrzeganej rzeczywistości w kontekście nauk społecznych	1	2	3	4	5
2	Rozpoznawanie i różnicowanie etapów rozwoju człowieka	1	2	3	4	5
3	Poznanie mechanizmów regulujących zachowanie	1	2	3	4	5
4	Wybieranie i stosowanie metod i form zachowania w relacjach człowiek - środowisko	1	2	3	4	5
5	Tworzenie własnych systemów wartości, kodeksu postępowania etycznego i uzasadnianie tych wyborów	1	2	3	4	5
6	Stosowanie zasad racjonalnego funkcjonowania w społeczeństwie	1	2	3	4	5
7	Rozpoznawanie i ocenianie kondycji psychofizycznej człowieka adekwatnie do jego okresu rozwojowego, w aspekcie jego rozwoju i pomyślności	1	2	3	4	5
8	Rozpoznawanie potrzeb innych ludzi i niesienie im pomocy	1	2	3	4	5
9	Promowanie zdrowego stylu życia	1	2	3	4	5
10	Wybieranie i stosowanie różnorodnych metod, form i środków oddziaływania na innych ludzi	1	2	3	4	5

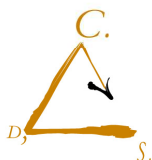

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

11	Określenie swego miejsca w społeczeństwie i środowisku pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	Posługiwanie się przepisami prawa regulującymi życie w społeczeństwie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	Reagowanie i przeciwdziałanie zagrożeniom cywilizacyjnym	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	Stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

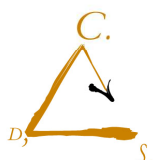

13) PROFIL USŁUGOWO-GOSPODARCZY

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

1	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	Określenie znaczenia działalności usługowej	1	2	3	4	5
2	Rozróżnianie zakresu i charakteru podstawowych usług	1	2	3	4	5
3	Znajomość podstaw prawnych prowadzenia określonej działalności usługowej	1	2	3	4	5
4	Prowadzenie podstawowych badań marketingowych w działalności usługowej	1	2	3	4	5
5	Dobieranie formy reklamy do rodzaju usługi	1	2	3	4	5
6	Prowadzenie podstawowych rozliczeń finansowo-księgowych przedsiębiorstwa usługowego	1	2	3	4	5
7	Dobieranie odpowiednich metod obsługi klienta w zależności od rodzaju usługi i typu klienta	1	2	3	4	5
8	Analizowanie jakości świadczonych usług i jakości towarów	1	2	3	4	5
9	Stosowanie przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz prawa pracy przy świadczeniu usług	1	2	3	4	5
10	Sporządzanie korespondencji i prowadzenie dokumentacji przedsiębiorstwa usługowego przy pomocy komputera	1	2	3	4	5
11	Przygotowanie prezentacji przedsiębiorstwa usługowego	1	2	3	4	5
12	Tworzenie wizerunku przedsiębiorstwa usługowego z zastosowaniem nowoczesnych urządzeń biurowych	1	2	3	4	5

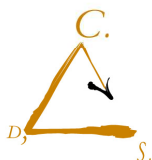

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

13	Prowadzenie negocjacji	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

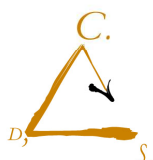

14) SPRZEDAWCA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	przyjmowanie i przechowywanie towarów	1	2	3	4	5
2	przygotowywanie towarów do sprzedaży	1	2	3	4	5
3	eksponowanie towarów	1	2	3	4	5
4	korzystanie z informacji o towarach z prospektów, ulotek, poradników oraz kodów informacyjnych, w oparciu o posiadaną wiedzę towaroznawczą	1	2	3	4	5
5	rozdzielanie cech towarów	1	2	3	4	5
6	wykorzystywanie technik sprzedaży	1	2	3	4	5
7	wystawianie dokumentów związanych z obrotem towarowym	1	2	3	4	5
8	prowadzenie ewidencji sprzedaży	1	2	3	4	5
9	pobieranie należności i odprowadzanie utargów	1	2	3	4	5
10	dokonywanie inwentaryzacji towarów	1	2	3	4	5
11	obsługa urządzeń i sprzętu technicznego stosowanego w nowoczesnych sklepach	1	2	3	4	5
12	stosowanie przepisów dotyczących uprawnień klienta z tytułu gwarancji i rękojmi	1	2	3	4	5

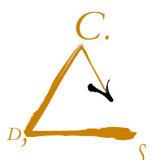

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		1	2	3	4	5
13	zbieranie informacji o potrzebach klientów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	dbanie o estetykę sklepu	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	przewidywanie wielkości sprzedaży oraz rotacji w celu ustalenia zapotrzebowania na towary	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	racjonalna organizacja pracy własnej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	przestrzeganie przepisów: bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych, ochrony środowiska i sanitarno – epidemiologicznych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

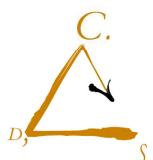

15) STOLARZ

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

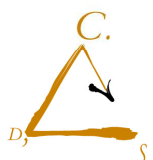
	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	Rozróżnianie podstawowych gatunków drewna i tworzyw drzewnych	1	2	3	4	5
2	Dobór drewna, tworzyw drzewnych i materiałów pomocniczych do wytwarzania wyrobów	1	2	3	4	5
3	Dobór i stosowanie metod konserwacji i ochrony drewna	1	2	3	4	5
4	Stosowanie hydrotermicznej i plastycznej obróbki drewna	1	2	3	4	5
5	Dobór, eksploataowanie i konserwowanie narzędzi, obrabiarek i urządzeń	1	2	3	4	5
6	Posługiwanie się przyrządami pomiarowymi i sprawdzianami, interpretowanie wyników pomiarów	1	2	3	4	5
7	Odczytywanie rysunków technicznych, schematów, sporządzanie szkiców	1	2	3	4	5
8	Prowadzenie obróbki skrawaniem drewna i tworzyw drzewnych sposobem ręcznym i maszynowym	1	2	3	4	5
9	Wykonywanie elementów konstrukcyjnych z drewna i tworzyw drzewnych oraz połączenia	1	2	3	4	5
10	Wykonywanie klejenia i oklejania wyrobów stolarskich	1	2	3	4	5

11	Określanie i stosowanie techniki wykończenia powierzchni drewna i tworzyw drzewnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	Obliczanie zapotrzebowania materiałowego, wykonywanie kosztorysów prac	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	Ustalanie i stosowanie parametrów procesu technologicznego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	Dokonywanie oceny jakościowej wyrobów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	Prowadzenie renowacji, napraw i konserwacji wyrobów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	Prowadzenie racjonalnej gospodarki materiałami, narzędziami i energią	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	Organizowanie stanowiska pracy z uwzględnieniem przepisów bhp, zasad ergonomii i ochrony środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	Stosowanie zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, udzielanie pierwszej pomocy w nagłych przypadkach	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	Ocenianie, prezentowanie i doskonalenie własnych umiejętności zawodowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
20	Stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

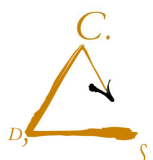

16) TECHNIK ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	wykonywanie i interpretowanie rysunków technicznych elementów architektury krajobrazu	1	2	3	4	5
2	posługiwanie się dokumentacją techniczną	1	2	3	4	5
3	określanie właściwości materiałów budowlanych i ich dobór do projektowanych elementów	1	2	3	4	5
4	wykonywanie i konserwowanie elementów małej architektury ogrodowej z zachowaniem wymogów estetycznych i ekologicznych	1	2	3	4	5
5	planowanie i wykonywanie prac związanych z urządzeniem, pielęgnowaniem i konserwacją terenów zieleni i zadrzewień	1	2	3	4	5
6	użytkowanie maszyn i urządzeń stosowanych w urządzeniu i pielęgnowaniu terenów zieleni i zadrzewień	1	2	3	4	5
7	wykorzystywanie specjalistycznych programów komputerowych	1	2	3	4	5
8	rozwiązywanie problemów	1	2	3	4	5
9	podejmowanie decyzji	1	2	3	4	5
10	komunikacja z uczestnikami procesu pracy	1	2	3	4	5
11	organizacja stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii	1	2	3	4	5

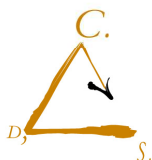

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

12	kierowanie zespołem pracowników	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

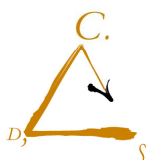

17) TECHNIK BUDOWNICTWA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

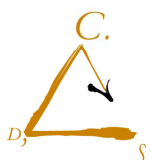
Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	posługiwanie się dokumentacją techniczną, wykonywanie szkiców roboczych i rysunków budowlanych	1	2	3	4	5
2	przeprowadzanie inwentaryzacji istniejących obiektów	1	2	3	4	5
3	planowanie zagospodarowania elementów małego osiedla, z uwzględnieniem ochrony naturalnego środowiska człowieka i jego potrzeb	1	2	3	4	5
4	projektowanie prostych elementów konstrukcyjnych budowli o nieskomplikowanej architekturze i konstrukcji, zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, wymaganiami prawa budowlanego oraz obowiązującymi normami	1	2	3	4	5
5	opracowywanie projektów organizacji budowy i zagospodarowania placu budowy (łącznie z likwidacją placu budowy)	1	2	3	4	5
6	dobór materiałów, sprzętu, maszyn i urządzeń do wykonania określonych zadań, uwzględniając przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska	1	2	3	4	5
7	kierowanie gospodarką materiałową i sprzętową w procesie budowlanym	1	2	3	4	5
8	analizowanie warunków gruntowych na podstawie przeprowadzonego badania makroskopowego gruntu	1	2	3	4	5
9	oceniać prawidłowości zabezpieczenia skarp, nasypów i wykopów	1	2	3	4	5

		1	2	3	4	5
10	wykonywanie przedmiar i obmiar robót budowlanych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
11	ustalanie metod realizacji robót, dokonywanie podziału zadań dla zespołów roboczych i kierowanie przebiegiem robót przy zachowaniu właściwej organizacji pracy i przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	przeprowadzanie kontroli jakości i oceny wykonania podstawowych robót budowlano - montażowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	koordynowanie robót budowlanych i instalacyjnych na budowie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	prowadzenie dziennika budowy, księgi obmiarów oraz dokumentacji inwestycyjnej, płacowej i magazynowej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	wykonywanie kalkulacji robót, sporządzanie kosztorysów i ofert przetargowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	określanie nakładów rzeczowych potrzebnych do wykonania poszczególnych robót	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	organizowanie i kierowanie robotami remontowymi i rozbiórkowymi	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	stosowanie w działalności zawodowej podstawowych aktów prawnych z zakresu prawa budowlanego i postępowania administracyjnego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	wykorzystywanie programów komputerowych przydatnych w zawodzie technik budownictwa	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
20	udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

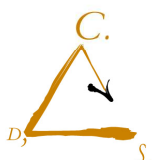

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

21	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

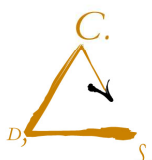

18) TECHNIK EKONOMISTA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

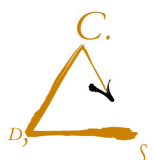
Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	posługiwanie się podstawowymi pojęciami ekonomicznymi oraz pojęciami z zakresu prawa, statystyki i sprawozdawczości	1	2	3	4	5
2	stosowanie marketingowej strategii działania przedsiębiorstwa	1	2	3	4	5
3	interpretowanie ogólnych praw ekonomicznych	1	2	3	4	5
4	redagowanie pism, korespondencji i e-maili	1	2	3	4	5
5	sporządzanie protokołów, sprawozdań, notatek służbowych	1	2	3	4	5
6	bezwzrokowe pisanie 10 palcami na klawiaturze	1	2	3	4	5
7	obsługiwanie typowych maszyn i urządzeń biurowych (kserokopiarka, bindownica, fax, itp.)	1	2	3	4	5
8	posługiwanie się komputerem PC	1	2	3	4	5
9	obsługiwanie wybranej bazy danych	1	2	3	4	5
10	obsługiwanie wybranego arkusza kalkulacyjnego	1	2	3	4	5
11	obsługiwanie wybranego edytora tekstu	1	2	3	4	5
12	sporządzanie i kontrolowanie dokumentów księgowych	1	2	3	4	5

13	ewidencjonowanie zmian zachodzących w majątku i kapitale	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	ustalanie wyniku finansowego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	sporządzanie zestawienia obrotów i sald, rachunku zysków i strat oraz bilansu	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	interpretowanie zapisów księgowych dokonywanych w różnych formach technicznych, w tym również przy wykorzystaniu komputerowej techniki obliczeniowej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	wycenianie składników majątku	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	opracowanie schematu struktury organizacyjnej małego podmiotu gospodarczego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	sporządzanie planu działania małego podmiotu gospodarczego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
20	obliczanie: wynagrodzenia, wydajności pracy, amortyzacji, ubytków, cen i marż oraz średnich zapasów i wynagrodzenia	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
21	obliczanie i interpretowanie wskaźników: rotacji, poziomu kosztów, rentowności, zużycia materiałów i narzędzi, wskaźniki struktury: majątku i kapitału, zatrudnienia, kosztów, zapasów, sprzedaży	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
22	organizowanie procesu magazynowania i spedycji towarów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
23	sporządzanie podstawowych sprawozdań finansowych oraz wykorzystywanie ich w kontaktach z otoczeniem	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

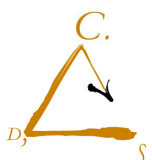

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

24	stosowanie zasad i metod analizy finansowej i wykorzystywanie ich wyników w procesach decyzyjnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
25	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

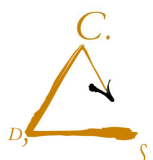

19) TECHNIK HANDLOWIEC

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	posługiwanie się podstawowymi pojęciami ekonomicznymi oraz prawnymi	1	2	3	4	5
2	korzystanie z literatury fachowej i innych źródeł informacji	1	2	3	4	5
3	stosowanie instrumentów marketingu, w tym organizowanie i prowadzenie działań reklamowych	1	2	3	4	5
4	organizowanie pracy własnej i pracy niewielkich zespołów ludzkich	1	2	3	4	5
5	redagowanie korespondencji handlowej	1	2	3	4	5
6	wypełnianie dokumentów i sporządzanie pism typowych dla działalności handlowej	1	2	3	4	5
8	ewidencjonowanie, interpretowanie i analizowanie typowych operacji gospodarczych	1	2	3	4	5
9	organizowanie działalności (własnej) małej firmy handlowej	1	2	3	4	5
10	kształtowanie właściwych związków i zależności między firmą handlową a jej otoczeniem rynkowym	1	2	3	4	5
11	prowadzenie negocjacji handlowych	1	2	3	4	5

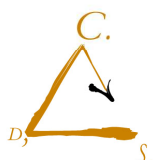

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

12	korzystanie z materiałów statystycznych i właściwa ich interpretacja, przygotowywanie i przeprowadzanie prostych badań oraz opracowywanie ich wyników	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	samodzielne posługiwanie się sprzętem komputerowym, oprogramowaniem oraz innymi środkami technicznymi	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	swobodne posługiwanie się pojęciami z zakresu towaroznawstwa	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	korzystanie z informacji o towarach z prospektów, ulotek, poradników oraz kodów informacyjnych, w oparciu o posiadaną wiedzę towaroznawczą	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	rozpoznawanie podstawowych właściwości towarów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	stosowanie właściwych metod odbioru jakościowego, przechowywania i konserwacji towarów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	przestrzeganie przepisów: bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych, prawa pracy oraz ochrony środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

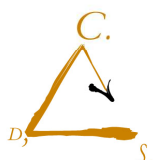

20) TECHNIK HOTELARSTWA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	stosowanie przepisów prawa dotyczących usług hotelarskich	1	2	3	4	5
2	stosowanie zasad i instrumentów marketingu w działalności hotelarskiej (promowanie usług hotelarskich)	1	2	3	4	5
3	obsługa gościa hotelowego na różnych stanowiskach pracy	1	2	3	4	5
4	stosowanie zasad organizacji pracy w obiekcie hotelarskim lub innym obiekcie, w którym świadczone są usługi hotelarskie	1	2	3	4	5
5	obsługa kongresów, konferencji, zjazdów oraz imprez okolicznościowych	1	2	3	4	5
6	prowadzenie korespondencji i obsługa sprzętu biurowego	1	2	3	4	5
7	sporządzanie dokumentacji księgowej, ewidencjonowanie i rozliczanie kont księgowe	1	2	3	4	5
8	postępowanie zgodnie z zasadami etyki i kultury zawodu	1	2	3	4	5
9	przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	1	2	3	4	5
10	organizowanie stanowiska pracy	1	2	3	4	5
11	udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym	1	2	3	4	5

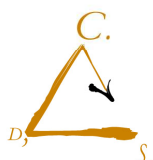

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

12	oferowanie i sprzedaż usług hotelarskich	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	utrzymywanie czystości i porządku w obiekcie hotelarskim oraz innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	organizowanie usług gastronomicznych w obiekcie hotelarskim i innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	współpraca z podmiotami świadczącymi usługi turystyczne oraz innymi jednostkami gospodarczymi	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

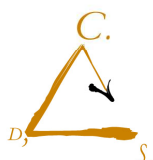

21) TECHNIK MECHANIK

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

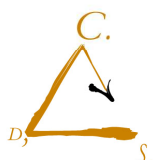
Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	interpretowanie podstawowych zjawisk i praw z zakresu mechaniki, materiałoznawstwa, technologii mechanicznej, maszynoznawstwa, elektrotechniki i automatyki	1	2	3	4	5
2	interpretowanie procesów energetycznych i roboczych, zachodzących w maszynach i urządzeniach	1	2	3	4	5
3	klasyfikowanie obiektów mechanicznych według ich przeznaczenia, zasad działania i budowy	1	2	3	4	5
4	oceniające przydatności użytkowej maszyn i urządzeń na podstawie ich charakterystyk	1	2	3	4	5
5	posługiwanie się dokumentacją konstrukcyjną, technologiczną i eksploatacyjną	1	2	3	4	5
6	rozpoznawanie podstawowych materiałów konstrukcyjnych i eksploatacyjnych	1	2	3	4	5
7	interpretowanie procesów zużyciowo-starzeniowych w układach mechanicznych	1	2	3	4	5
8	posługiwanie się narzędziami i oprzyrządowaniem technologicznym	1	2	3	4	5
9	wykonywanie podstawowych operacji obróbki ręcznej i mechanicznej wraz z obsługą operatorską uniwersalnych obrabiarek	1	2	3	4	5
10	mierzenie podstawowych wielkości fizycznych i geometrycznych oraz opracowywanie i interpretowanie wyników pomiarów	1	2	3	4	5

11	sporządzanie harmonogramów prac, obliczanie ich pracochłonności oraz kosztów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	przestrzeganie i wdrażanie norm dotyczących zapewnienia jakości produkcji wyrobów i usług (PN, PN - ISO, ISO)	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	organizowanie stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	prowadzenie działalności gospodarczej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	kierowanie zespołem pracowników	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	korzystanie z różnych źródeł informacji oraz z doradztwa specjalistycznego	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	organizowanie i nadzorowanie przebiegu procesów wytwarzania maszyn i urządzeń	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
20	przeprowadzanie kontroli jakości wykonania wyrobów i usług	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
21	instalowanie i uruchamianie obiektów mechanicznych wprowadzanych do eksploatacji	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
22	eksploatowanie maszyn i urządzeń	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

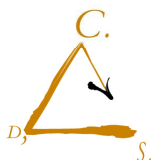

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
23	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

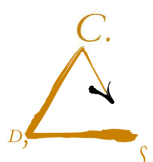

22) TECHNIK OCHRONY ŚRODOWISKA

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	Oznaczanie parametrów określających stopień zanieczyszczenia wody, powietrza, poziom hałasu oraz stopień zanieczyszczenia gruntów i gleby	1	2	3	4	5
2	Monitorowanie poziomu zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie lub glebie	1	2	3	4	5
3	Eksploatacja obiektów, urządzeń i instalacji związanych uzdatnianiem wody i oczyszczaniem ścieków	1	2	3	4	5
4	Eksploatacja obiektów, urządzeń i instalacji związanych ze składowaniem odpadów	1	2	3	4	5
5	Analiza dokumentacji, dotyczącej badań zanieczyszczeń środowiska	1	2	3	4	5
6	Analiza odpadów produkcyjnych	1	2	3	4	5
7	Planowanie i organizowanie pracy własnej na stanowisku pracy technika ochrony środowiska, zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny	1	2	3	4	5
8	Planowanie i organizowanie pracy podległego zespołu w zakresie działań związanych z ochroną środowiska	1	2	3	4	5
9	Współdziałanie z organami kontroli i monitoringu ochrony środowiska, w tym w ramach akcji zwalczania zagrożeń środowiska	1	2	3	4	5
10	Kontrolowanie przestrzegania przepisów ochrony środowiska	1	2	3	4	5
11	Wykonywanie czynności wynikających z rozporządzeń i decyzji administracji rządowej	1	2	3	4	5

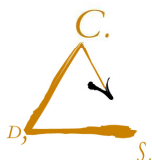

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

12	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

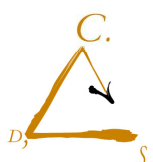

23) TECHNIK OGRODNIK

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

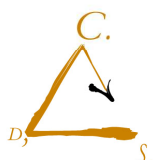
Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	stosowanie w praktyce wiadomości dotyczących systematyki i klasyfikacji oraz budowy i czynności życiowych roślin i zwierząt	1	2	3	4	5
2	rozpoznawanie rodzajów, gatunków i odmian roślin ogrodniczych	1	2	3	4	5
3	charakteryzowanie znaczenia i zastosowania roślin ogrodniczych	1	2	3	4	5
4	wykorzystywanie w produkcji ogrodniczej przystosowania poszczególnych gatunków roślin do środowiska	1	2	3	4	5
5	określanie wpływu czynników klimatycznych na wzrost i rozwój roślin	1	2	3	4	5
6	określanie przydatności gleb i podłoży do produkcji różnych gatunków roślin ogrodniczych	1	2	3	4	5
7	stosowanie nowoczesnych technologii produkcji roślin ogrodniczych	1	2	3	4	5
8	planowanie i terminowe wykonywanie zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych	1	2	3	4	5
9	dobieranie pojemników oraz osłon i właściwe ich wykorzystywanie w produkcji roślin ogrodniczych	1	2	3	4	5
11	stosowanie zmianowania w uprawie roślin	1	2	3	4	5
12	rozpoznawanie chwastów, objawów chorobowych i szkodników oraz stosowanie bezpiecznych dla środowiska metod zapobiegania i zwalczania	1	2	3	4	5

13	stosowanie kontrolowanego nawożenia i nawadniania roślin w procesie technologicznym	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	rozmnażanie i pędzenie różnych gatunków roślin ogrodniczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	określanie terminów zbioru oraz zbieranie i przygotowywanie do sprzedaży produktów ogrodniczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	określanie warunków i sposobów przechowywania, przechowywanie produktów ogrodniczych oraz organizowanie zbytu produktów ogrodniczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	stosowanie norm i zasad standaryzacji dotyczących jakości i bezpieczeństwa produktów ogrodniczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	prowadzenie i obsługa ciągnika rolniczego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	organizowanie prac ogrodniczych z wykorzystaniem różnego rodzaju sprzętu technicznego i obsługa tego sprzętu zgodnie z zaleceniami zawartymi w instrukcjach obsługi i użytkowania maszyn i urządzeń ogrodniczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
20	planowanie i organizowanie procesów produkcyjnych w przedsiębiorstwie ogrodniczym	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
21	skuteczne komunikowanie się z innymi uczestnikami procesu pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
22	ocenie jakości wykonanej pracy, jej bezpiecznego przebiegu oraz wpływu na środowisko przyrodnicze	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
23	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
24	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska i bezpieczeństwa żywności	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

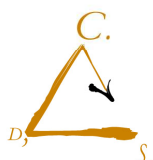

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

25	udzielanie pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

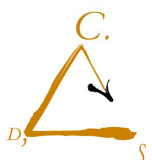

24) TECHNIK TELEKOMUNIKACJI

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	komunikowanie się, wyszukiwanie i przetwarzanie informacji	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
2	samodzielne podejmowanie decyzji	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
3	zanalizowanie i interpretowanie podstawowych zjawisk i praw z zakresu elektrotechniki i elektroniki	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
4	posługiwanie się aparaturą pomiarową i diagnostyczną stosowaną w telekomunikacji oraz interpretowanie otrzymanych wyników pomiarów	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
5	posługiwanie się oprogramowaniem narzędziowym i użytkowym w zakresie niezbędnym do wykonywanej pracy	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
6	posługiwanie się dokumentacją techniczną układów elektronicznych oraz instrukcjami obsługi i dokumentacją serwisową urządzeń telekomunikacyjnych	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
7	montowanie, uruchamianie i testowanie układów elektronicznych oraz urządzeń stosowanych w telekomunikacji	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
8	analizowanie działania oraz eksploatację urządzeń i systemów telekomunikacyjnych	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
9	przeprowadzanie konserwacji urządzeń telekomunikacyjnych	1	2	3	4	5
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym

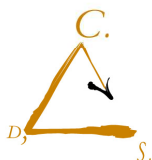

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

10	zastosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych i o ochronie środowiska	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
11	korzystanie z literatury technicznej polskiej i obcojęzycznej	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	aktywne poszukiwanie pracy i prezentowanie swoich umiejętności	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

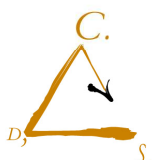

25) TECHNIK URZĄDZEŃ SANITARNYCH

Na koniec prosimy jeszcze o zapoznanie się z umiejętnościami i kwalifikacjami związanymi z zawodem, którego się właśnie uczycie.

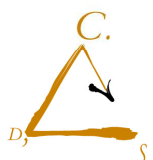
Zaznacz przy każdej z nich, w jakim stopniu posiadasz daną umiejętność. Posłuż się skalą ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że posiadasz daną umiejętność w bardzo małym stopniu, a 5, że posiadasz ją w bardzo dużym stopniu.

	Umiejętność	W jakim stopniu posiadasz daną umiejętność?				
		bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
1	posługiwanie się dokumentacją techniczną, czytanie, analizowanie i prawidłowa interpretacja rysunków budowlanych, instalacyjnych i maszynowych	1	2	3	4	5
2	przeprowadzanie inwentaryzacji istniejących instalacji i urządzeń sanitarnych	1	2	3	4	5
3	wykonywanie rysunków odręcznych i szkiców inwentaryzacyjnych instalacji sanitarnych	1	2	3	4	5
4	wykonywanie rysunków technicznych budowlanych, instalacji i sieci sanitarnych, grzewczych i gazowych	1	2	3	4	5
5	analiza i interpretacja schematów instrukcji obsługi maszyn, urządzeń i aparatów stosowanych w technice sanitarnej	1	2	3	4	5
6	projektowanie prostych instalacji centralnego ogrzewania, wody zimnej i ciepłej wody użytkowej, kanalizacyjnych, gazowych oraz wentylacyjnych i klimatyzacyjnych oraz nieskomplikowanych odcinków sieci cieplnych, wodociągowych, kanalizacyjnych i gazowych	1	2	3	4	5
7	dobieranie narzędzi, sprzętu i maszyn do wykonania określonych zadań	1	2	3	4	5
8	opracowywanie harmonogramów organizacji prac związanych z wykonywaniem instalacji sanitarnych					

	w budynkach oraz sieci komunalnych w terenie	1	2	3	4	5
9	prowadzenie oszczędnej i racjonalnej gospodarki materiałowej i sprzętowej w zakresie wykonywania instalacji sanitarnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
10	wykonywanie przedmiarów i obmiarów robót instalacyjnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
11	przydzielanie zadań i kierowanie prawidłowym przebiegiem procesów wykonawczych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
12	koordynowanie robót sieciowych, instalacyjnych i budowlanych, a także robót remontowych, konserwacyjnych, i eksploatacyjnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
13	przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych oraz ochrony środowiska obowiązujących podczas wykonywania robót budowlanych, instalacyjnych i sieciowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
14	kontrolowanie jakości wykonywania robót instalacyjnych i sieciowych oraz ich zgodność z dokumentacją techniczną i z postanowieniami prawa budowlanego, przeprowadzanie prób szczelności i ciśnienia wykonanych instalacji budowlanych i sieci komunalnych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
15	prowadzenie dokumentacji budowy zgodnie z obowiązującymi przepisami	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
16	sporządzanie kalkulacji robót instalacyjnych i sieciowych, opracowywanie kosztorysów oraz formułowanie ofert przetargowych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
17	korzystanie z przepisów prawnych i norm technicznych	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
18	udzielanie pierwszej pomocy osobom, które uległy wypadkowi	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5
19	pisanie podań, skarg i wniosków do organów	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	administracji państwowej i nadzoru budowlanego	małym		m		dużym
		1	2	3	4	5
20	stosowanie przepisów kodeksu pracy, dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy	bardzo małym	małym	średni m	dużym	bardzo dużym
		1	2	3	4	5

Dziękujemy Ci za wypełnienie ankiety!

